

ΕΞ ΥΠΑΡΧΗΣ

Μηνιαίο βήμα ανάλυσης, κριτικής και διαλόγου

Ιανουάριος 2000
Τεύχος 8ο
Τιμή: £3.00

**Το κυπριακό και οι
ελληνοτουρκικές
σχέσεις
μετά το Ελσίνκι**

**Τουρκία: από το
Τανζιμάτ στο Ελσίνκι**

**Ελσίνκι: Αφετηρία για
σημαντικές εξελίξεις**

**Ντοκουμέντο:
Συμπεράσματα
της προεδρίας,
Ευρωπαϊκό Συμβούλιο
του Ελσίνκι
10-11 Δεκεμβρίου 1999**

**Ανοικτή επιστολή στο
Δημήτρη Χριστόφια**

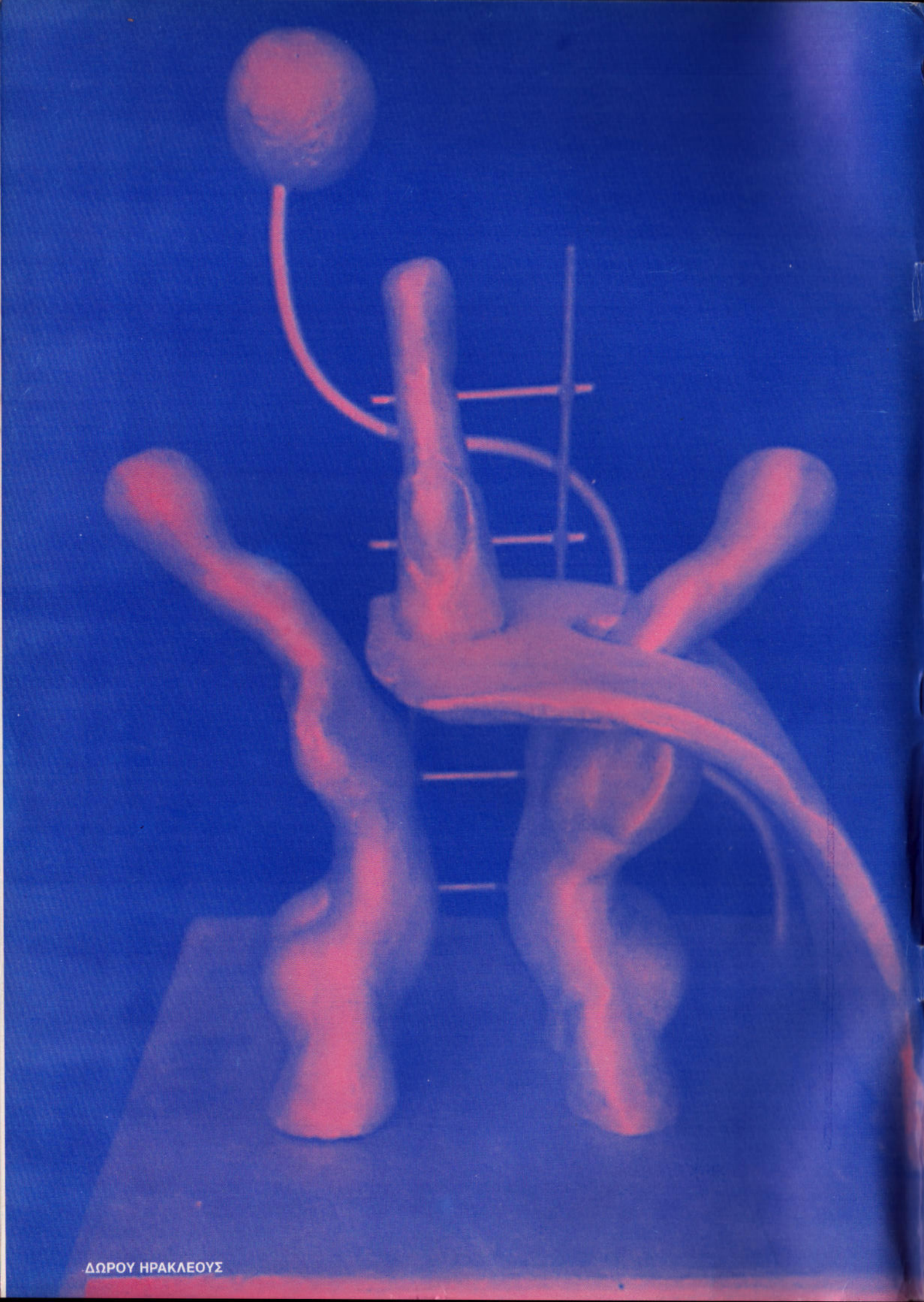
**Τσετσενία:
Η ανεξαρτησία
που μάλλον έμεινε
στα χαρτιά...**

**Ich Bin Ein Berliner -
Eimaste Oli Ellines**

**Παγκοσμιοποίηση
και νεοφιλελεύθερη
διαχείριση**

**Παιδεία: ανιχνεύοντας
δρόμους προς την
ευτυχία της γνώσης**

Εμπνευσα εξωφύλλου: Γιώργος Δ. Χαλλουμής

Ενα μέρος του πλανήτη, όχι το μεγαλύτερο, θεωρεί ότι την πρώτη του Γενάρη άλλαξε ο χρόνος, ο αιώνας και η χιλιετία. Εμείς συγκαταλεγόμαστε σ' αυτούς που πηδάμε χιλιετία. Μάλιστα στο εμείς συμπεριλαμβάνονται άνετα για την περίπτωση και οι Τουρκοκύπριοι παρόλο ότι κάποιοι απ' αυτούς το διασκεδάζουν δεόντως μόνο μετά την πτώση του ήλιου. Στο μιλλένιουμ συναντώνται, για πρώτη φορά εδώ και πολλά χρόνια, μέσα σε κλίμα σχετικής ύφεσης και ηρεμίας το ελληνικό και το τουρκικό έθνος. Θα αποτολμούσα να πω μάλιστα και ελπίδας, αναφερόμενος σε εκείνους τους Έλληνες και εκείνους τους Τούρκους που επιτέλους βαρέθηκαν να επαναλαμβάνουν τα μίζερα "αλλά" των πατεράδων τους. Ξαφνικά μέσα από την καταστροφή των σεισμών αλλά και μια στοιχειωδώς σωστή ή έστω απλώς κόσμια πολιτική στάση, φάνηκε ότι αυτοί οι Έλληνες κι αυτοί οι Τούρκοι δεν είναι λίγοι ούτε και περιθωριακοί αλλά ενδεχομένως να αποτελέσουν πολύ σύντομα και κυρίαρχη πολιτική τάση. Σε αρκετά κείμενα των προηγούμενων τευχών του Εξ υπαρχής έχει αναλυθεί η διεθνής και περιφερειακή δυναμική η οποία επιβάλλει στις πολιτικές ελίτ της Τουρκίας και της Ελλάδας πολιτικές ύφεσης και διαπραγμάτευσης αλλά ενδεχομένως και κοινών δράσεων για την εξυπηρέτηση κοινών συμφερόντων.

Το πολιτικό πλαίσιο αυτής της δυναμικής συμπεριλήφθη στη συμφωνία του Ελσίνκι η οποία "είναι εκεί" - αποτελεί αντικειμενική πραγματικότητα καθοριστικής σημασίας και για την Κύπρο στα επόμενα χρόνια. Ανεξάρτητα ή και "εξαρτημένα" στο κάτω-κάτω, από τις διάφορες εκτιμήσεις των κομμάτων, το νέο πλαίσιο δίνει ορισμένες δυνατότητες απεγκλωβισμού από την διεθνή απομόνωση στην οποία οδήγησε η στρατιωτικοποίηση του Κυπριακού και παρέχει ίσως και κάποιες δυνατότητες μείωσης των ζημιών. Εν πάση περιπτώσει παρέχει δυνατότητες πολιτικής δράσης, διαπραγμάτευσης και αντιστάσεων που τις είχε για καιρό στερηθεί η Δημοκρατία, και αυτό βέβαια σχετίζεται με τις τρέχουσες συνομιλίες.

Πέρα όμως απ' αυτά, χρόνια σας πολλά. Φυλάξτε ή φτιάξτε κάποιες καλές στιγμές για τον εαυτό σας.

Κωστής Αχνιώτης

Περιοδικό Εξ υπαρχής
 Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ-127 Καϊμακλί-Λευκωσία
 Τηλ: 346061 - Φαξ: 346162

Πάρτυ υποδοχής του 9ου τεύχους την Τρίτη 1η Φεβρουαρίου 2000

Αμμόχωστος - Λάρνακα

Μπορείτε να βρείτε πλήρεις σειρές των τευχών του «Εξ υπαρχής» καθώς και να γραφτείτε συνδρομητές αν το επιθυμείτε, στα ακόλουθα βιβλιοπωλεία:

«στοχαστής»

- Χαρτικά • Βιβλία • Δώρα

Λεωφ. Γρ. Αυξεντίου 35 (έναντι Λυκείου Λάρνακας)

Τηλ. 03-654471 Λάρνακα

Άντρος Λοίζου

Λεωφ. Γρίβα Διγενή 113, 5281 Παραλίμνι

Τηλ. 03-730760, 03-731266

Φαξ: 03-731265 - Κιν. 09-629854

E-mail: a.loizoul@cytanet.com.cy.

Άντρος Λοίζου

Βιβλιοπωλείο

Οδός Ελευθερίας 2, Δερύνεια

Τηλ. 03-824266 - Φαξ: 03-825974

Άντρος Λοίζου

Βιβλιοπωλείο

Οδός Φριξου Παναγιώτου 28, Ξυλοφάγου

Τηλ. 04-725572 - Κιν: 09-629854

Όσοι επιθυμούν να επικοινωνήσουν άμεσα με το περιοδικό στη Λάρνακα ή την Αμμόχωστο, μπορούν να επικοινωνήσουν με τον **Σώτο Σίζυνο**
τηλ. 03-825085, 03-822111 Παραλίμνι - οικ. 04-627129, 04-638189 Λάρνακα

εξ υπαρχής

Δελτίο εγγραφής συνδρομητών

Όνοματεπώνυμο.....
 Διεύθυνση:.....
 Οδός - αριθμός..... Πόλη - Τ.Τ.....
 Επαρχία.....
 Τηλ. Οικίας..... Φαξ Οικίας.....
 Τηλ. Εργασίας..... Φαξ Εργασίας.....
 Επάγγελμα.....
 Σπουδές.....
 Τιμή συνδρομής: Εσωτερικού ετήσια £25.00. Ελλάδα £25.00. Υπόλοιπες χώρες Ευρώπης £30.00. ΗΠΑ £32.00. Αυστραλία £41.00
 Επιταγές στο όνομα: Επικοινωνία Πολιτών Γέφυρα Λτδ

εξ υπαρχής \ περιεχόμενα

Περιοδικό «εξ υπαρχής»
 Μηνιαίο βήμα ανάλυσης
 κριτικής και διαλόγου

Ιανουάριος 2000 - Τεύχος 8ο
 Διεύθυνση:
 Αρχ. Μακαρίου Γ 127,
 Καϊμακλί, Λευκωσία 1021
 Τηλ. 346061 - 346160
 Φαξ: 346162

Υπεύθυνος για τον Νόμο:
 Δώρας Κακουλλής

Εκδίδεται από την
 Επικοινωνία Πολιτών
 Γέφυρα Λτδ

Για την σύνταξη
 του τεύχους εργάστηκαν οι:
 Ανθούλα Παπαδοπούλου,
 Μαρία Σωκράτους,
 Ιωσήφ Παγιάτας,
 Λούης Ηγουμενίδης,
 Σταύρος Τομπάζος,
 Κωστής Αχνιώτης,
 Ζήνωνας Ποφαΐδης,

• για τα υπογραμμένα κείμενα
 ευθύνονται οι συγγραφείς τους

• παραγωγή έκδοσης
 τεχνική επιμέλεια:
 Dogographics Ltd
 τηλ. 665116

• εκτύπωση:
 Τυπογραφεία ΕΡΜΗΣ
 τηλ. 482361

- 4 Ελπίδες και επιλογές Millenium Σώτος Σίζυνος
- 6 Η Νέα Ελλάς
- 8 Το κυπριακό και οι ελληνοτουρκικές σχέσεις μετά το Ελσίνκι Νιαζί Κιζιλγιουρέκ
- 10 Το κυπριακό και οι ελληνοτουρκικές σχέσεις μετά το Ελσίνκι Γιώργου Πανταγιά
- 14 Τουρκία: από το Τανζιμάτ στο Ελσίνκι Ismail Kemal
- 17 Ελσίνκι: Αφετηρία για σημαντικές εξελίξεις Ζήνωνας Ποφαΐδης
- 20 Ντοκουμέντο: Συμπεράσματα της προεδρίας. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι 10 και 11 Δεκεμβρίου 1999
- 28 Ανοικτή επιστολή στο Δημήτρη Χριστόφια Κωστή Αχνιώτη
- 30 Κυπριακό: από τη Νέα Υόρκη στο Ελσίνκι μετ' επιστροφής προς τη λύση... Λούης Ηγουμενίδης
- 34 Τσετσενία: Η ανεξαρτησία που μάλλον έμεινε στα χαρτιά... Ιωσήφ Παγιάτας
- 38 Ich Bin Ein Berliner - Eimaste Oli Ellines Ιωσήφ Παγιάτας
- 40 Γιατί επιβάλλεται η φορολόγηση κερδών από το χρηματιστήριο (και μια συγκεκριμένη πρόταση) Στέλιου Ανδριανού
- 42 Συνεργασία Εξ Υπαρχής - Η εποχή. Συνέντευξη του Νοαμ Τσομσκι στον I. Vantaggio μετά τον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία. Οι επιτηρητές του «παγκόσμιου συστήματος»
- 46 Παγκοσμιοποίηση και νεοφιλελεύθερη διαχείριση Σταύρου Τομπάζου
- 51 Πανεπιστήμιο Κύπρου. Φοιτητικές παρατάξεις και κομματική συμμετοχή Ευγενία Μεσαρίτου
- 52 Έκθεση Ουνέσκο: η παιδαγωγική πτυχή. Παιδεία: ανιχνεύοντας δρόμους προς την ευτυχία της γνώσης Μαίρης Κουτσελίνη - Ιωαννίδου
- 58 Νέοι δημοσιογράφοι για το περιβάλλον Μιχάλη Ιερείδη
- 59 Βιβλιοπαρουσίαση: Οι φονικές ταυτότητες του Αμίν Μααλούφ Γιώργου Δημητρίου
- 60 Το τέλος της αρχής και η αρχή του τέλους Γιαννάκη Ηρακλέους

Ελπίδες και

Millennium

Σώτος Σύζινος

Νέο millennium λοιπόν! Νέα χιλιετία, αλλά και νέος αιώνας ενώπιόν μας, αν και αρκετοί αντιτείνουν πως και τα δύο αρχίζουν το 2001, όποτε άδικα ασχολούμαστε με το θέμα από τώρα. Κάποιοι άλλοι εισηγήθηκαν, μ' όλη τη σοβαρότητα, το πέρασμα στο νέο millennium, να γίνει, κατόπιν δημοψηφίσματος, πριν από την «πραγματική» του ώρα, ειρωνεύόμενοι μ' αυτό τον τρόπο τον πανικό που καταλαμβάνει τον απλό άνθρωπο μπροστά στα υποτιθέμενα «δεινά» από την έλευση της νέας χιλιετίας! Όπως και νάχει όμως, συνεργούσης της τεχνολογίας, με το περιβόητο πια «πρόβλημα 2000», αλλά και των εσχατολογικών - καταστροφικών σεναρίων που συνοδεύουν το γεγονός, εξάπτοντας τη φαντασία των παρακοιμώμενων της νέας τάξης πραγμάτων, ήταν αναμενόμενο η λέξη να ενταχθεί στο λεξιλόγιο μας, παίρνοντας διαστάσεις μεταφυσικές.

Διαστάσεις που δεν παρασύρουν μαζί τους μόνο αρνητικές νοηματοδοτήσεις, αλλά εμπεριέχουν και το σπόρο της ελπίδας πως ίσως το πέρασμα στον 21ον αιώνα θα φέρει καλύτερες μέρες, καλύτερες απ' αυτές που ζήσαμε στην διάρκεια του 20ου.

Γιατί, κακά τα ψέματα δεν ήταν και πολύ όμορφος ο αιώνας που περάσαμε. Δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, οι χειρότεροι που γνώρισε η ανθρωπότητα, μαζί με αμέτρητους άλλους τοπικούς, άφησαν πίσω τους εκατόμβες νεκρών και απέραντη δυστυχία στις ψυχές μας. Ψυχρός πόλεμος, πυρηνική απειλή, ισορροπία του τρόμου, φράσεις που σημάδεψαν τη ζωή πολλών ανθρώπων σ' όλα τα μήκη και πλάτη της γης. Ναζισμός - Χιτλερισμός, υπαρκτός Σοσιαλισμός - Σταλινισμός, οι δύο κοσμοθεωρίες που συνεπήραν και απογοήτευσαν οικτρά ολόκληρες γενιές, συμπαρασύροντας τις στη δίνη του φανατισμού, της μισαλλοδοξίας, του πολέμου. Αιώνας αποθέωσης της μηχανής και του κέρδους, αιώνας απομυθοποίησης των ειδώλων και ασύγγνωστου βιασμού του περιβάλλοντος. Αιώνας εκρηκτικής ανάπτυξης της πληροφορικής και των Μ.Μ.Ε., έντυπων και ηλεκτρονικών, με προεξάρχουσα την τηλεόραση, αυτή την «απειλή για την δημοκρατία» κατά τον Karl Popper, διάσημο θεωρητικό της «ανοικτής κοινωνίας». Μακρύς ο κατάλογος με τις μαύρες σελίδες του αιώνα που μας έφυγε, δεν σκιάζει εντούτοις την ανάγκη οικοδόμησης ενός καλύτερου μέλλοντος πιο ειρηνικού κι ανθρώπινου ούτε και τις ελπίδες για ένα νέο αιώνα, μια νέα χιλιετία, πιο φωτεινή.

Και ήδη διαθέτουμε δύο στερεές βάσεις ελπίδας, προερχόμενες από το παρελθόν και προσβλέπουσες στο μέλλον. Η πρώτη, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, πιο γνωστές και ως NGO'S είναι εκείνες που στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών του 20ού αιώνα, κινητοποίησαν εκατομμύρια ανθρώπους, συμπληρωματικά και πολλές φορές ανταγωνιστικά προς την επίσημη εξουσία, δίνοντας νόημα και περιεχόμενο στον όρο «κοινωνία των πολιτών».

Δεν υπάρχει πτυχή της κοινωνίας, σε παγκόσμιο επίπεδο, που να μην επηρεάστηκε απ' αυτή την πλημμυρίδα αυτοοργάνωσης των πολιτών. «Greenpeace», «Διεθνής Αμνηστία», 'Ερυθρός Σταυρός», «Γιατροί του Κόσμου», «Γιατροί χωρίς σύνορα» μερικά μόνο ονόματα τέτοιων οργανώσεων, που όσο η παγκοσμιοποίηση με τα συνεπακόλουθα προβλήματα προχωρά άλλο τόσο δυναμώνουν, ενισχυόμενες από την οξύτητα των προβλημάτων αυτών.

Η δραματική μετάβαση από την αγροτική στην αστικοποιημένη κοινωνία καταναλωτών που εκβιομηχανοποιείται με ραγδαίους ρυθμούς, έδωσε ώθηση και σε εναλλακτικούς τρόπους κοινωνικής οργάνωσης, με επίκεντρο την ανθρώπινη προσωπικότητα και το φυσικό της περιβάλλον. Αμέτρητες τέτοιες οργανώσεις

επιλογές

millennium

δραστηριοποιούνται σ' όλο τον κόσμο, δίνοντας ευκαιρίες διαμόρφωσης διαφορετικών προτύπων και βελτίωσης της δημοκρατίας, μέσα από την άμεση συμμετοχή στα κοινά.

Ο άλλος πόλος - βάση πάνω στον οποίο μπορεί να στηριχτεί η ελπίδα καλύτερου μέλλοντος είναι η υπό εξέλιξη Ευρωπαϊκή Ένωση. Το ιστορικό αυτό στοίχημα, τις βάσεις του οποίου έθεσε ο Jean Monet την δεκαετία του '50, ακριβώς μετά το 2ο Παγκόσμιο πόλεμο και εν' μέσω της Αμερικανο - Σοβιετικής ψυχρής αντιπαράθεσης, μας παραδίδεται σήμερα, σ' ένα κόσμο αφόρητης Αμερικανοκρατίας.

Ο άκρατος φιλελευθερισμός, η αουδοσία της αγοράς, η προσπάθεια (αυτό) υποβιβασμού των κυβερνητικών θεσμών σε όργανα εξυπηρέτησης του κεφαλαίου, επαναφέρουν το στοίχημα σε νέα μορφή: Είναι δυνατό να υπάρξει εναλλακτικός τρόπος προσέγγισης στη διαμόρφωση μελλοντικής κοινωνίας, μακριά από εξαθλιωτικές ανισότητες, χωρίς πείνα, πολέμους, δυστυχία; Μπορεί το σαρκοφάγο τέρας του εύκολου και υπέρμετρου κέρδους να δαμαστεί, προς όφελος των ανθρώπινων όντων που φυτοζωούν στο περιθώριο της ζωής αποτελώντας βόμβα στα θεμέλια της οποιας ανάπτυξης; Η Ε.Ε. ως ένας υπό διαμόρφωση θεσμός, με ρίζες βαθιές στην ιστορία και τη συνείδηση των κατοίκων της έχει τη δυνατότητα ν' αναλάβει το ρόλο αυτό: Της παγκόσμιας δύναμης που σεβεται έμπρακτα τον άνθρωπο και το περιβάλλον. Η μέχρι τώρα πορεία, δεν καταγράφεται βέβαια στα θετικά, αφού οι προκηρύξεις και οι φραστικές τοποθετήσεις έμεναν στα χαρτιά, παλινωδώντας μεταξύ στενών εθνικών συμφερόντων και ευρύτερων Ευρωπαϊκών. Στην αυγή του 21ου αιώνα όμως, φαίνεται ότι η Ευρώπη των λαών αρχίζει να αφυπνίζεται, υπερσκελίζοντας την Ευρώπη των τραπεζιτών που γνωρίζουμε.

Βρισκόμαστε, λοιπόν, ως άνθρωποι πλέον, ως πολίτες της γης, ενώπιον ενός διλήμματος. Αφηνόμαστε έρμια του υφιστάμενου συστήματος που προκρίνει την αγορά ως τον απόλυτο ρυθμιστή ή επιδιώκουμε, με υπομονή και σταθερότητα, την μεταστροφή σε μια νεότερη τάξη πραγμάτων, με απόλυτο σεβασμό και προτεραιότητα στον άνθρωπο και το περιβάλλον;

Ειδικά για μας, στην Κύπρο της ημικατοχής και του τείχους που χωρίζει τους πολίτες σε πρόβατα και ερίφια, τα πράγματα είναι πολύ δυσκολότερα. Θα έφτανε, ίσως, η αναφορά στο νέο εξωτικό φρούτο με το όνομα χρηματιστήριο, για να καταδείξει την προσήλωση μας στους νόμους της αγοράς και του εύκολου κέρδους. Ταυτόχρονα ο χώρος της κοινωνίας των πολιτών δεν φαίνεται να έχει ικανοποιητικό εκτόπισμα ή επιτυχίες, αφού ουδέποτε του δόθηκε η ευκαιρία ν' αναπτυχθεί, όταν δεν κυνηγήθηκε.

Ο Ευρωπαϊκός προσανατολισμός, όμως, η νέα φράση κλισιό των ηγετών μας, στο βαθμό που υλοποιείται, δεν μπορεί παρά να έχει θετικές επιπτώσεις σ' έναν μικρό και ευπροσάρμοστο πληθυσμό, όπως εμείς. Κι' αυτό γιατί μας εντάσσει σ' ένα ευρύτερο σύνολο με κατασταλαγμένες και πιο ώριμες απόψεις γύρω απ' αυτά τα ζητήματα, που αργά ή γρήγορα θα εμποτίσουν και τη δική μας κοινωνία.

Ακούγεται γραφική, και είναι, η απόδοση στο πρότυπο της αγοράς όλων των κακών που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα.

Θυμίζει τη ρήση του μακαρίτη Μιτεράν ότι «Ο αντιαμερικανισμός είναι ο σοσιαλισμός των ηλίθιων». Και είχε δίκιο, αφού ο καθένας είναι ελεύθερος να επιλέξει, αλίμονο του όμως αν βρεθεί από τη μεριά των ηττημένων ...

Και ευτυχώς δηλαδή, γιατί στην αυγή του 3ου millennium έχουμε επιλογή, χρησιμοποιώντας τον ορθολογισμό μας και τις νέες τεχνολογίες, κοιτίδα των οποίων είναι η Αμερική (για να λέμε και του στραβού το δίκιο!) ν' απαλλαγούμε από τον βραχνά των κοινωνιών των 2/3 και τα μεταναστευτικά ρεύματα εξαθλιωμένων «τρίτοκοσμικών» και πρώην «ανατολικών». Όπως λέγεται, στην αυγή του 2ου millennium, ελλείψει επιλογών, πολύ περισσότεροι από μας σήμερα τόρριξαν στις αυτοκτονίες και τις «θεωρίες» για την επερχόμενη συντέλεια.

Θα ήμασταν αδικαιολόγητοι αν κάναμε και σήμερα το ίδιο ...

Η Νέα

Το “Εθνικό κέντρο” αλλάζει χρώμα. Αμνηχανία στους πωλητές Ελλάδας αλλά και οι καταναλωτές δεν ξέρουν πια τι να διαλέξουν. Οι δελφίνοι στις πολιτικές αυλές αναζητούν νέα κοστούμια. Οι γραβάτες θα είναι φαίνεται μπλε με κίτρινες ρίγες και αστεράκια.

ΕΛΛΑΣ

Εδώ και μήνες αρκετοί συνεργάτες του Εξ υπαρχής προσπάθησαν να συλλάβουν το νόημα της μετεξέλιξης της εξωτερικής πολιτικής του νεοελληνικού κράτους ή αλλιώς της αυτοσυνειδητοποίησης του ως κράτους μέλους της Ε.Ε. Ένα πράγμα όμως είναι η ανάλυση κι' άλλο η ρέουσα ζωή. Σε πρόσφατη εκδήλωση του ΟΠΕΚ (Όμιλος Πολιτικού Εκσυγχρονισμού της Κοινωνίας) βρέθηκαν να ομιλούν από το ίδιο βήμα ο σύμβουλος σε θέματα τύπου του Έλληνα πρωθυπουργού Κώστα Σημίτη, Γιώργος Πανταγιάς και ο Τουρκοκύπριος ακαδημαϊκός και τακτικός μας συνεργάτης Νιαζί Κιζιλγιουρέκ καθώς και ο κ. Ανδριανόπουλος, πρώην βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας. Οι ομιλίες του Γιώργου Πανταγιά και του Νιαζί Κιζιλγιουρέκ δημοσιεύονται αυτούσιες στις επόμενες σελίδες. Από την ομιλία του κ. Πανταγιά μας εντυπωσίασε η ευθεία πρόσκληση του προς τους επαναπροσεγγιστές των δύο κοινοτήτων και η ευθεία πολιτική στήριξη της επαναπροσέγγισης πάνω στη βάση συγκεκριμένων προτάσεων. Στο επόμενο διάστημα θα πρέπει ίσως να αναμένει κάποιος και ανάληψη πρωτοβουλιών στήριξης της επαναπροσεγγιστικής δραστηριότητας από την τελευταία αμέτοχη πρεσβεία, την ελληνική, εις ότι αφορά τις ελεύθερες περιοχές. (Εξακολουθεί να παραμένει εκτός η τουρκική, για πόσο όμως ακόμα;)

Το κυπριακό και οι ελληνοτουρκικές σχέσεις μετά το Ελσίνκι

Νιαζί Κιζιλγιουρέκ

Τώρα, η συγκεκριμένη Ευρωπαϊκή Ένωση παίρνει τη θέση της αφηρημένης Δύσης. Τώρα ο εκδυτικισμός δεν είναι μια αφηρημένη πολιτισμική αναφορά, αλλά μια συγκεκριμένη πρόταση δημοκρατίας. Με αυτό ίσως εξηγείται ο ενθουσιασμός του λαού και η συγκρατημένη στάση της Ελίτ. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο, η Τουρκία εισέρχεται σε μια νέα εποχή αγώνα, ίσως και σύγκρουσης, ανάμεσα σ' αυτούς που διεκδικούν τη δημοκρατία και σ' αυτούς που προτιμούν ένα αυταρχικό ρεπουμπλικανισμό.

Η ανάπτυξη των ευρω-τουρκικών σχέσεων, θεωρείται ως η αρχή μιας νέας περιόδου, τόσο για την Τουρκία όσο και για την Ευρώπη. Κατ' αρχήν αλλάζει η μορφή και η ουσία της διαδικασίας του τουρκικού εκμοντερνισμού και η αντίληψη για τη Δύση και τον εκδυτικισμό. Επιτρέψτε μου μια μικρή ιστορική εισαγωγή.

Πολύ πριν την εγκαθίδρυση σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση, ο εκδυτικισμός ήταν ένα αναπόσπαστο μέρος του τουρκικού εκμοντερνισμού. Ο εκδυτικισμός εκδηλώθηκε στην Οθωμανική αυτοκρατορία όταν διαπιστώθηκε η θεσμική και τεχνολογική υπεροχή της Δύσης και η Αυτοκρατορία έστρεψε την προσοχή της προς αυτή. Επίσης, για να αντιμετωπίσει τη Ρωσική απειλή, η Αυτοκρατορία χρειαζόταν τη στήριξη των δυτικών δυνάμεων, έτσι υποχρεώθηκε να κάνει μια σειρά από θεσμικές και νομικές μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του χριστιανικού πληθυσμού. Αυτή ήταν η πρώτη προσπάθεια να απομακρυνθεί η Αυτοκρατορία από τον Ισλαμικό νόμο και να κατευθυνθεί προς το φυσικό κοσμικό νόμο.

Η δεύτερη περίοδος εκδυτικισμού εκδηλώθηκε στις αρχές του 20ου αιώνα και αργότερα υπό την ηγεσία του Mustafa Kemal γίνεται πιο ριζοσπαστική και μετατρέπεται σε μια διαδικασία πολιτισμικής αλλαγής. Η ιδιαιτερότητα αυτής της διαδικασίας ήταν το γεγονός ότι ο εκμοντερνισμός επιβλήθηκε στην κοινωνία εκ των άνω, από μια αυταρχική ελίτ και περιόρισε την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών και του εκδημοκρατισμού της χώρας. Σ' αυτή τη διαδικασία, η Δύση γινόταν αντιληπτή ως ένα αφηρημένο σημείο αναφοράς και χρησιμοποιήθηκε για την νομιμοποίηση της αυταρχικής κυρίαρχης ελίτ, που κατεύθυνε την πολιτική ζωή της χώρας.

Η εκμοντερνιστική ελίτ, που χάραξε το δρόμο προς τη Δύση με μια πατερναλιστική αντίληψη της πολιτείας, έλεγχε τη διαδικασία του εκμοντερνισμού και

αποφάσιζε ποιες κοινωνικές δυνάμεις μπορούν να συμμετέχουν σ' αυτή τη διαδικασία. Ως αποτέλεσμα είχαμε τον πλήρη κρατικό έλεγχο επί των κοινωνικών δυνάμεων. Κατά την περίοδο αυτή, αποδείχτηκε ότι η ελίτ που κατεύθυνε τον εκδυτικισμό ούτε γνώριζε, μα ούτε ήθελε να υιοθετήσει τις δυτικές αξίες.

Σ' αυτό έγκειται η σημασία της αναγόρευσης της Τουρκίας σε χώρα υποψήφια για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τώρα, η συγκεκριμένη Ευρωπαϊκή Ένωση παίρνει τη θέση της αφηρημένης Δύσης. Τώρα ο εκδυτικισμός δεν είναι μια αφηρημένη πολιτισμική αναφορά, αλλά μια συγκεκριμένη πρόταση δημοκρατίας. Με αυτό ίσως εξηγείται ο ενθουσιασμός του λαού και η συγκρατημένη στάση της Ελίτ. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο, η Τουρκία εισέρχεται σε μια νέα εποχή αγώνα, ίσως και σύγκρουσης, ανάμεσα σ' αυτούς που διεκδικούν τη δημοκρατία και σ' αυτούς που προτιμούν ένα αυταρχικό ρεπουμπλικανισμό.

Από την άλλη, η απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ανακηρύξει την Τουρκία σε υποψήφια για ένταξη χώρα, αποτελεί καινούργιο άνοιγμα και για την ίδια την Ευρώπη. Τώρα, η Δύση δεν προσδιορίζει τον εαυτό της σε αντίθεση προς την Ανατολή. Η δυτική ταυτότητα δεν ορίζεται μέσα από τον οριενταλισμό. Η Τουρκία δεν είναι μια, «η μακρινή χώρα όπου οι λαοί αλληλοσφάζονται» όπως την περιέγραψε ο γνωστός γερμανός ποιητής Goethe. Όμως είναι μια χώρα μέσα στην Ευρώπη που διεκδικεί τη δημοκρατία. Με άλλα λόγια, η Ευρωπαϊκή Ένωση θάβει τη Δύση στην ιστορία. Η θετικιστική αντίληψη του πολιτισμού, ο δυτικοκεντρισμός και ο οριενταλισμός γίνονται παρελθόν. Οι διαφορές δεν οδηγούν σε πολιτισμικούς πολέμους αλλά σε μια πραγματικά πλουραλιστική δημοκρατία στη βάση του συνταγματικού πατριωτισμού.

Ας κοιτάξουμε τώρα τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Μέχρι το Ελσίνκι, οι ελληνοτουρκικές σχέσεις, διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο της ρεαλιστικής θεωρίας,

σύμφωνα με την οποία η ουσία των διεθνών σχέσεων καθορίζεται από τα ζητήματα ασφάλειας των κρατών. Στις σχέσεις αυτές, όπου κυριαρχεί η άποψη πως αν κερδίζει η μια πλευρά χάνει η άλλη, σε πρώτο πλάνο βρίσκονταν τα θέματα ασφαλείας και πολιτικής γύρω από την ασφάλεια. Η επιστήμη, η τέχνη, ο πολιτισμός, το περιβάλλον και η οικονομία δεν αποτελούσαν θέματα ιδιαίτερης σημασίας. Δεν επιτράπη η ανάπτυξη της πολυδιάστατης συνεργασίας από την οποία θα μπορούσαν και οι δυο πρεσβύτες να επωφεληθούν. Ξεκινώντας από αυτή τη διαπίστωση, μπορούμε να πούμε ότι στη νέα φάση των ελληνοτουρκικών σχέσεων η συνεργασία στους τομείς της οικονομίας, του περιβάλλοντος της επιστήμης και του πολιτισμού μπορεί να αντικαταστήσει τον ανταγωνισμό. Τα θέματα ασφαλείας εντάσσονται σε ένα νέο, ευρωπαϊκό πλαίσιο επίλυσης. Σ' αυτή τη νέα φάση συνεργασίας, θα εμφανιστούν εκείνοι οι κοινωνικοί φορείς που θα προωθήσουν αυτή τη συνεργασία. Αυτές οι δυνάμεις είναι οι επαγγελματίες και μεσαίες τάξεις που αντλούν τη δύναμή τους από την οικονομία της αγοράς και την κοινωνία των πολιτών. Επίσης πρέπει να τονιστεί ο σημαντικός ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί. Αυτό που θα πρέπει να κάνουν οι σώφρονες πολιτικοί, είναι να στηρίζουν και να ενθαρρύνουν αυτούς τους κοινωνικούς φορείς.

Αυτή η νέα προσέγγιση θα έχει και την υποστήριξη της διεθνούς κοινότητας. Ιδιαίτερα οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ευρωπαϊκή Ένωση, που για τα δικά τους στρατηγικά συμφέροντα επιθυμούν την ενσωμάτωση της Τουρκίας στην Ευρώπη, θα ενθαρρύνουν την ελληνοτουρκική συνεργασία. Η ελληνοτουρκική προσέγγιση, η οποία είναι εξαιρετικής σημασίας για τη Δύση, δεν μπορεί όμως να αξιοποιηθεί πλήρως, χωρίς την επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Κατά κάποιο τρόπο η ιστορία επαναλαμβάνεται. Όπως το 1960 προωθήθηκε η ανεξαρτησία της Κύπρου για να εξασφαλιστεί η ελληνοτουρκική συνεργασία, έτσι και τώρα επιβάλλεται η επίλυση του κυπριακού. Ο Bulent Ecevit, έγραφε ως νεαρός δημοσιογράφος στις 17 Αυγούστου

1960 στην εφημερίδα Ulus, «Πρώτη φορά στην ιστορία δημιουργείται μια ανεξάρτητη χώρα για να εξασφαλιστεί η συνεργασία άλλων κρατών. Ο σκοπός της ίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι να προστατευτεί και να καλλιεργηθεί η ελληνοτουρκική φιλία». Θα ήθελα να υπενθυμίσω στον τούρκο πρωθυπουργό, ότι η ανάλυση του αυτή, ισχύει σήμερα περισσότερο παρά ποτέ.

Μια άλλη διάσταση της περιόδου μετά το Ελσίνκι είναι οι σχέσεις της Κύπρου με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αναμφίβολα, έχει γίνει ένα μεγάλο βήμα σ' αυτές τις σχέσεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προέβαλε ένα φράγμα στην πολιτική του Denktas, που ήθελε να εκμεταλλευτεί για πάντα, τον παράγοντα χρόνο, για τις αδιάλλακτες θέσεις του. Τώρα, αυτός είναι η πλευρά που θα πρέπει να κυνηγά το χρόνο. Αυτό μόνο εάν και εφόσον η Κυπριακή Δημοκρατία, εκδηλώσει ξεκάθαρα την πολιτική βούληση για την επίλυση του κυπριακού και κανείς δεν πρέπει να ξεχνά ότι τα μάτια της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι στραμμένα και προς την ελληνοκυπριακή πλευρά.

Η τέταρτη υπόσταση της Συνόδου του Ελσίνκι, έγκειται στο γεγονός, ότι η ευρωπαϊκοποίηση του κυπριακού που συνεχίζει εδώ και καιρό, έχει φθάσει στην κορυφή. Τώρα η Κύπρος δεν είναι μόνο ένα όμορφο νησί στην Ανατολική Μεσόγειο, που απλώς ελκύει το ενδιαφέρον των τουριστών. Έχει μετατραπεί σε ένα παράγοντα, ο οποίος μπορεί να επηρεάσει θετικά ή αρνητικά, τη διαδικασία ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με λίγα λόγια, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια σειρά παράλληλων εξελίξεων. Τις ευρωτουρκικές σχέσεις, που ταυτόχρονα ενθαρρύνουν και τον εκδημοκρατισμό στην Τουρκία, τη βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, τις σχέσεις της Κύπρου με την Ευρωπαϊκή Ένωση και την ευρωπαϊκοποίηση του κυπριακού. Δεν πρέπει να θεωρηθεί υπερβολή αν πούμε, ότι όλες αυτές οι παράλληλες εξελίξεις θα έχουν θετική επίδραση στην Κύπρο. Αρκεί να ξέρουμε να τις εκμεταλλευτούμε.

Αυτή η νέα προσέγγιση θα έχει και την υποστήριξη της διεθνούς κοινότητας. Ιδιαίτερα οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ευρωπαϊκή Ένωση, που για τα δικά τους στρατηγικά συμφέροντα επιθυμούν την ενσωμάτωση της Τουρκίας στην Ευρώπη, θα ενθαρρύνουν την ελληνοτουρκική συνεργασία. Η ελληνοτουρκική προσέγγιση, η οποία είναι εξαιρετικής σημασίας για τη Δύση, δεν μπορεί όμως να αξιοποιηθεί πλήρως, χωρίς την επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Κατά κάποιο τρόπο η ιστορία επαναλαμβάνεται. Όπως το 1960 προωθήθηκε η ανεξαρτησία της Κύπρου για να εξασφαλιστεί η ελληνοτουρκική συνεργασία, έτσι και τώρα επιβάλλεται η επίλυση του κυπριακού. Ο Bulent Ecevit, έγραφε ως νεαρός δημοσιογράφος στις 17 Αυγούστου στην ιστορία δημιουργείται μια ανεξάρτητη χώρα για να εξασφαλιστεί η συνεργασία άλλων κρατών. Ο σκοπός της ίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι να προστατευτεί και να καλλιεργηθεί η ελληνοτουρκική φιλία». Θα ήθελα να υπενθυμίσω στον τούρκο πρωθυπουργό, ότι η ανάλυση του αυτή, ισχύει σήμερα περισσότερο παρά ποτέ.

Η αναδρομή στην εξέλιξη του Κυπριακού δείχνει ότι ο κύκλος των χαμένων ευκαιριών δεν αφορά μόνον την μακρά λίστα των σχεδίων λύσης, αλλά και την εξίσου μακρά λίστα των ευκαιριών συνεργασίας των δυο κοινοτήτων.

Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι ζούσαν και μπορούν, ξανά, να ζήσουν μαζί. Άγγιξαν πολλές ευκαιρίες φιλίας, συνεργασίας και συνύπαρξης, αλλά, επανειλημμένα δυστυχώς, κάποιοι φρόντισαν να τις χάσουν.

Το κυπριακό και οι ελληνοτουρκικές σχέσεις μετά το Ελσίνκι

Γιώργου Πανταγιά

Το πέρασμα στη νέα χιλιετία συμπύκνει με την ανατολή μιας νέας προοπτικής και για την Κύπρο. Σφραγίζει, οριστικά και αμετάκλητα, το ευρωπαϊκό διαβατήριό της Μεγαλονήσου. Δικαιώνει τις προσδοκίες Ελλαδιτών και Κυπρίων. Επιβραβεύει την κοινή στρατηγική Αθήνας και Λευκωσίας. Αποδεικνύει την ορθότητα των χειρισμών της ελληνικής κυβέρνησης και προσωπικά του Πρωθυπουργού Κώστα Σημίτη.

Η θετική απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι ανοίγει κι έναν νέο κύκλο ευθύνης. Για την επιτάχυνση του ενταξιακού διαλόγου, για την καθημερινή σύγκλιση της κυπριακής οικονομίας προς το κοινοτικό κεκτημένο, αλλά και για την ευρωπαϊκή προοπτική ολόκληρου του νησιού. Στην αίτηση ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν υπάρχει καμιά «πράσινη γραμμή» διαίρεσης. Δεν γίνεται καμιά διάκριση σε βάρος των πολιτών της.

Εμείς αντικρύζουμε την αυριανή συμμετοχή της Κύπρου στην Ένωση ως ευκαιρία ανάπτυξης, πρόδου και ευημερίας ολόκληρου του λαού της, όλων των κατοίκων της που έχουν δικαίωμα

σε μια καλύτερη ζωή. Αξίζουν καλύτερες μέρες. Αξίζουν μια ισχυρή οικονομία. Αξίζουν τη συνεργασία και τη συνύπαρξη. Αξίζουν την ειρήνη. Μια ειρήνη πραγματική, θεμελιωμένη σε ρεαλιστικές βάσεις και όχι μια αμφίβολη εκχειρίδια βασισμένη στη δύναμη των όπλων και σε διχαστικά κηρύγματα.

Δεν είναι η ώρα να καταλογίσουμε ευθύνες. Όλοι θα κριθούν από την ιστορία. Και κυρίως, όσοι εκατέρωθεν παρερμηνεύουν και παραχαράσσουν το νόημα του «εθνικού κέντρου». Η παρερμηνεία εκ μέρους της δικής μας πλευράς έγινε όταν οι επίορκοι της Επταετίας προκάλεσαν το πραξικόπημα κατά του Αρχιεπίσκοπου Μακαρίου.

Ωστόσο η παρερμηνεία από την άλλη πλευρά συνεχίζεται ακόμη και σήμερα. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Ραούφ Ντενκκάς αντιμετωπίζει με εχθρότητα τα θετικά βήματα της Άγκρας μετά την απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Ελσίνκι και προτιμά να συναλλάσσεται με τα ακραία σωβινιστικά στοιχεία της τουρκικής πολιτικής σκηνής.

Σήμερα παρουσιάζεται μια ιστορική ευκαιρία όχι μόνο για την τουρκική ηγεσία αλλά και για τον κ. Ντενκκάς:

Να βοηθήσει ώστε να ανοίξει ο δρόμος του ευρωπαϊκού μέλλοντος για την τουρκοκυπριακή κοινότητα συμπεριφέρεται ως να θέλει να διαιωνίσει τον διχασμό και τη διαίρεση.

Το αποτέλεσμα στο Ελσίνκι αποδεδειγμένα την ελληνική εξωτερική πολιτική από τη χρόνια ακινησία και παθητικότητα. Η νέα κατάσταση απαιτεί πρωτοβουλίες υψηλού επιπέδου. Ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Κώστας Σημίτης με τη διαπραγματευτική του στρατηγική επέτυχε, για πρώτη φορά μετά από πολλές δεκαετίες, τη διεύρυνση των περιθωρίων ελιγμών της ελληνικής πλευράς. Γνωρίζουμε ότι οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έλυσαν ούτε το Κυπριακό ούτε τα προβλήματα που υπάρχουν ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Τουρκία. Διαμόρφωσαν όμως ένα σαφές πλαίσιο αρχών, κανόνων και διαδικασιών με βάση το διεθνές δίκαιο και τη διεθνή πρακτική. Μεταθέτουν την αντιμετώπιση των διμερών διαφορών από το χώτο των αντιπαραθέσεων ισχύος στο πεδίο του διεθνούς δικαίου, των διεθνών μηχανισμών διευθέτησης των διαφορών και πρόληψης των κρίσεων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στο Ελσίνκι έκανε μια μεγάλη προσφορά σε όλες τις

χώρες της περιοχής: πρόσφερε την έγκυρη «τριτεγγύηση» της για να ανοίξει μια διαδρομή ομαλοποίησης των διμερών σχέσεων, επίλυσης των προβλημάτων και ειρήνευσης. Η πρόκληση, λοιπόν βρίσκεται μπροστά μας: οι λαοί και οι κυβερνήσεις αποδεικνύονται αντάξιοι του ιστορικού τους ρόλου, όταν ξεπερνούν τα φαντάσματα του παρελθόντος. Όταν βρίσκουν το θάρρος να ξεπεράσουν τα βιώματά τους και ν' αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματα που τους παρουσιάζονται.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαμόρφωσε ορισμένα κριτήρια για τη συμμετοχή της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή οικογένεια. Η Άγκυρα θα πρέπει να ανταποκρίνεται με συνέπεια στις δεσμεύσεις της απέναντι στην Ευρώπη για να προωθούνται οι ευρωτουρκικές σχέσεις. Ένα από τα κριτήρια αφορά και τη διεθνή της συμπεριφορά. Οι εθνικιστικοί κύκλοι της Άγκυρας θα πρέπει να επλέξουν ανάμεσα στην ευρωπαϊκή προοπτική και την περιφερειακή επιθετικότητα.

Η Ελλάδα και η Κύπρος έχουν κάθε συμφέρον να υιοθετήσει η Άγκυρα τα ευρωπαϊκά πρότυπα, τόσο στην εσωτερική όσο και την εξωτερική πολιτική της. Έχουμε συμφέρον από μια Τουρκία που θα ανοίγει τις αγορές της. Θα ενθαρρύνει την ανάληψη επιχειρηματικών δράσεων στο εδαφός της. Θα σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στόχος μας δεν είναι να εμποδίσουμε την ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας. Το αντίθετο. Στόχος μας είναι να της δώσουμε πραγματική υπόσταση, να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για τον εκπολιτισμό των σχέσεων στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου. Στο Ελσίνκι κάναμε ένα βήμα μπροστά.

Τώρα πρέπει να αδράξουμε την ευκαι-

ρία. Οι πολιτικές ελίτ των δυο κοινοτήτων έχουν μπορούστά τους μια ιστορική ευκαιρία και ένα μεγάλο ιστορικό καθήκον: να υπερβούν τις παραδοσιακές προσεγγίσεις και να αναζητήσουν τις οδούς υπέρβασης του εθνικισμού. Να ηγηθούν, από κοινού, του εγχειρίματος της ευρωπαϊκής πορείας της Κύπρου. Για να μετατρέψουν τους βίους παράλληλους 25 ετών σε κοινή πορεία των δυο κοινοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Διαφορετικά το «διαζύγιο» αυτή τη φορά θα είναι οριστικό. Κυρίως θα αποβεί εις βάρος της λιγότερο αναπτυγμένης πλευράς, δηλαδή των Τουρκοκυπρίων. Οι αποφάσεις του Ελσίνκι δημιουργούν όλες τις αναγκαίες προϋποθέσεις. Οι ηγεσίες των δυο κοινοτήτων πρέπει, χωρίς δισταγμό να ανταποκριθούν ανάλογα. Να φέρουν την μεγαλόνησο στην Ένωση. Αυτό θα προσφέρει, ταυτόχρονα οικονομική ανάπτυξη και ασφάλεια.

Η σύνδεση της Κυπριακής Δημοκρατίας με τους «Δεκαπέντε» δεν ισοδυναμεί με έμμεση ένωση με την Ελλάδα. Ο ισχυρισμός αυτός είναι αστείος. Η Ευρώπη και η Ελλάδα, με την ιδιότητα της χώρας μέλους, ενδιαφέρονται για την ευημερία και την ασφάλεια των δυο κοινοτήτων. Ενδιαφέρονται για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων όλων των πολιτών, ανεξάρτητα από την εθνική τους καταγωγή. Ενδιαφέρονται για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην μέγιστη δυνατή πληρότητά τους.

Εμείς δεν υποστηρίζουμε την ευρωπαϊκή προοπτική της Κύπρου «κουτοπόνηρα», με την κρυφή επιθυμία «να την φέρουμε» στους τουρκοκυπρίους. Αντίθετα, πιστεύουμε ότι κανένας οργανισμός καμιά οντότητα δεν μπορεί να υπερηφανεύεται για την ευεξία,

ανάπτυξη και πρόοδο του μισού εαυτού της. Η Κύπρος δεν μπορεί να έχει το ένα της τμήμα ατροφικό, υπανάπτυχτο, καθυστερημένο χωρισμένο και το άλλο της αναπτυγμένο!

Για αυτό το λόγο υποστηρίζουμε ότι τελικώς ολόκληρο το Νησί πρέπει να βαδίσει το δρόμο της ανάπτυξης και της ευημερίας, το δρόμο της πρόδου και της συμφιλίωσης.

Η σχέση της Κύπρου με την Ένωση διόλου δεν στηρίζεται σε μια λογική Ένωσης με την Ελλάδα.

Γιατί; Γιατί η συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι νοητό να γίνει από τη σκοπιά ενός παρωχημένου εθνικισμού, αλλά από τη σκοπιά της συνειδησης των πολιτών του κόσμου, των ελεύθερων ανθρώπων! Αντίθετα, στηρίζεται σε εντελώς διαφορετικά δεδομένα:

- Στα ξένα κεφάλαια που έχουν συγκεντρωθεί, τα τελευταία χρόνια, στο νησί έχουν φέρει την οικονομία της μεγαλονήσου δίπλα στις πιο προηγμένες ευρωπαϊκές.

- Στην κυπριακή οικονομία που είναι από τις πιο δυναμικά αναπτυσσόμενες σε παγκόσμιο επίπεδο.

- Στην επιθυμία της Ένωσης να βοηθήσει τις δυο κοινότητες να λύσουν το πολιτικό πρόβλημα και ακόμη περισσότερο να συμβάλει στην οικονομική τους ανάπτυξη.

Η ένταξη στην Ευρώπη αποτελεί τη φυσική κορύφωση μιας μακράς πορείας ανάπτυξης και επιβράβευσης των προσπαθειών των τελευταίων 25 ετών μετά τα γεγονότα του 1974. Δεν είναι επομένως τυχαίο ότι στις εξελισσόμενες διαπραγματεύσεις με τον πρόεδο κ. Βασιλείου οι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι θέτουν μόνο αιτήματα θεσμικών, γραφειοκρατικών και τυπικών μετα-

Τώρα πρέπει να αδράξουμε την ευκαιρία. Οι πολιτικές ελίτ των δυο κοινοτήτων έχουν μπορούστά τους μια ιστορική ευκαιρία και ένα μεγάλο ιστορικό καθήκον: να υπερβούν τις παραδοσιακές προσεγγίσεις και να αναζητήσουν τις οδούς υπέρβασης του εθνικισμού. Να ηγηθούν, από κοινού, του εγχειρίματος της ευρωπαϊκής πορείας της Κύπρου. Για να μετατρέψουν τους βίους παράλληλους 25 ετών σε κοινή πορεία των δυο κοινοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Διαφορετικά το «διαζύγιο» αυτή τη φορά θα είναι οριστικό. Κυρίως θα αποβεί εις βάρος της λιγότερο αναπτυγμένης πλευράς, δηλαδή των Τουρκοκυπρίων. Οι αποφάσεις του Ελσίνκι δημιουργούν όλες τις αναγκαίες προϋποθέσεις. Οι ηγεσίες των δυο κοινοτήτων πρέπει, χωρίς δισταγμό να ανταποκριθούν ανάλογα. Να φέρουν την μεγαλόνησο στην Ένωση. Αυτό θα προσφέρει, ταυτόχρονα οικονομική ανάπτυξη και ασφάλεια.

ρυθμίσεων, αναγνωρίζοντας ότι οι δείκτες της κυπριακής οικονομίας αποτυπώνουν μια υγιή αξιόπιστη και μακροπρόθεσμη πορεία προς ένα λαμπρό μέλλον. Μέσα σε αυτό το μέλλον χρειάζεται να ενταχθούν ενεργά και οι τουρκοκύπριοι να πάρουν μέρος στις ενταξιακές συνομιλίες και διαδικασίες.

Δεν είναι ασφαλώς πρόθεσή μου να κάνω υποδείξεις ή ν' ασκήσω κριτική στο έργο και στους χειρισμούς της κυβέρνησης της Κύπρου.

Επωφελοῦμαι όμως, αφενός της απόλυτης ταύτισης απόψεων Αθήνας - Λευκωσίας γύρω από το Ελσίνκι κι αφετέρου της σημερινής παρουσίας του φίλου Νιαζί Κιζιγλιουρέκ, για να καταθέσω ορισμένες ιδέες για το άμεσο μέλλον.

Ορισμένες προτάσεις που δεν ανήκουν στη σφαίρα της υψηλής πολιτικής, αλλά στηρίζονται στην ανάγκη να ξαναπάσουμε και οι δυο πλευρές το κομμένο νήμα της εμπιστοσύνης, της αλληλοκατανόησης και της αρμονικής συνύπαρξης, είναι:

Πρώτη πρόταση - Ενταξιακός διάλογος: η ορατή πλέον συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στα ευρωπαϊκά όργανα θα διευρύνει ακόμα περισσότερο τα αναπτυξιακά χάσμα μεταξύ των δυο περιοχών, αν δεν δράσουμε τώρα. Αμέσως. Σε ανάλογες περιπτώσεις, η πρωτοβουλία ανήκει πάντα στον ισχυρότερο. Τα εμπορικά επιμελητήρια της Κύπρου, επομένως, μπορούν να αξιοποιήσουν το πλεονέκτημά τους, προσκαλώντας τους αντίστοιχους φορείς της άλλης πλευράς σε έναν ειλικρινή διάλογο κι σ' ένα πρόγραμμα συνεργασίας που θα διευκολύνει την ευρύτερη συναίνεση. Ελπίζω ότι ο κ. Ντενκτάς και οι συνεργάτες του δεν θα εμποδίσουν μια τέτοια πρωτοβουλία.

Δεύτερη πρόταση - Μη κυβερνητικές οργάνωσεις: Η προσέγγιση δεν θα είναι εύκολη και οι συνθήκες που την εμποδίζουν δεν θα παραμεριστούν σύντομα. Κάποιοι, στην άλλη πλευρά, μάλιστα μπορεί να προσπαθήσουν να ορθώσουν και νέα εμπόδια. Πρέπει όμως να εμπεινουμε. Χρειάζεται να διαμορφώσουμε διαύλους επικοινωνίας ανάμεσα στις δυο κοινότητες.

Οι λαοί είναι αυτοί που κινούν την ιστορία - αυτό πρέπει να το θυμόμαστε. Δεν είναι οι απλοί Τουρκοκύπριοι πολίτες αυτοί που διαιώνουν τη διαίρεση. Όλοι μαζί πρέπει να προσπαθήσουμε να γκρεμίσουμε το τελευταίο «τείχος του αίσχους» που έχει απομείνει στην Ευρώπη.

Ας δώσουμε συνεπώς την ευκαιρία σε εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργάνωσεων της τουρκοκυπριακής πλευράς να ξεπεράσουν, ίσως τις προκαταλήψεις τους.

Ας αφήσουμε στην άκρη της αντιρρήσεις των εθνικιστών, από οποιαδήποτε πλευρά κι αν προέρχονται.

Ας τους δώσουμε την ευκαιρία, με μια πρόκληση διαλόγου, να συζητήσουμε μη πολιτικά θέματα, δίνοντας έμφαση στο σεβασμό προς τον πολίτη, στην ποιότητα ζωής και στην προσαρμογή προς τις τάσεις που διαμορφώνονται στην Ευρώπη.

Αν σκεφτούμε ψύχραιμα, υποθέτω πως όλοι θα συμφωνήσουμε ότι οι εχθροί της ειρηνικής λύσης του Κυπριακού έχουν πολλά κίνητρα να εμποδίσουν παρόμοιες επαφές. Γιατί τρέμουν τη δύναμη

Ας δώσουμε συνεπώς την ευκαιρία σε εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργάνωσεων της τουρκοκυπριακής πλευράς να ξεπεράσουν, ίσως τις προκαταλήψεις τους. Ας αφήσουμε στην άκρη της αντιρρήσεις των εθνικιστών, από οποιαδήποτε πλευρά κι αν προέρχονται.

Ας τους δώσουμε την ευκαιρία, με μια πρόκληση διαλόγου, να συζητήσουμε μη πολιτικά θέματα, δίνοντας έμφαση στο σεβασμό προς τον πολίτη, στην ποιότητα ζωής και στην προσαρμογή προς τις τάσεις που διαμορφώνονται στην Ευρώπη.

των απλών πολιτών. Ακόμα και οι έποικοι, που μεταφέρθηκαν από την Ανατολία, φορτισμένοι από τις υποσχέσεις ότι θα αποκτήσουν γη και τα εθνικιστικά κηρύγματα, διαπιστώνουν τώρα πια ότι ο φανατισμός δεν αποτελεί μέσο για μια καλύτερη ζωή. Άλλωστε, όλοι γνωρίζουμε ότι η πιο απειλητική ωρολογιακή βόμβα μιας μελλοντικής λύσης θα είναι μια εκ νέου τύφλωση των εποίκων ή της νεότερης γενιάς των Τουρκοκυπρίων που δεν έζησαν ποτέ μαζί με τους Ελληνοκύπριους. Πρέπει να αφοπλίσουμε αυτή τη βόμβα. Κάθε επαφή ανάμεσα στις δυο κοινότητες βρίσκεται στη σωστή κατεύθυνση, κόβει ένα σύρμα από τον ωρολογιακό μηχανισμό.

Τρίτη Πρόταση - Πολυ-πολιτισμική πολυ-θρησκευτική και πολυ-εθνική συνύπαρξη: η κυπριακή κοινωνία είναι χαρακτηριστική περίπτωση μιας τέτοιας συνύπαρξης. Οι ελληνοκύπριοι και οι τουρκοκύπριοι έχουν το χρέος και την ευθύνη να διαφυλάξουν και να ενισχύσουν τη συνύπαρξη αυτή δίνοντάς της μια νέα ευρωπαϊκή προοπτική.

Γι' αυτό βασική επιδίωξη πρέπει να μπορεί να είναι η στήριξη και η εδραίωση της ετερότητας.

Ο αιώνας κλείνει με την πληγή της Κύπρου να αιμορραγεί ακόμη. Αφήνει πίσω του μίσση, διαρκή ένταση κι ένα διαιρεμένο νησί. Ελπίζω ο καινούργιος να φέρει τη φιλία, την αδιάκοπη ειρήνη και επιτέλους, την ενότητα στον ταλαιπωρημένο αυτό τόπο. Ας το προσπαθήσουμε μαζί.

Τα επόμενα βήματα πρέπει να προγραμματιστούν σωστά. Απαιτείται από όλους μας προσοχή και τόλμη. Άμεσα θα προχωρήσουμε στην υπογραφή των ελληνοτουρκικών συμφωνιών που είναι έτοιμες. Η σταδιακή και ισόρροπη μείωση των στρατιωτικών δαπανών είναι κάτι που θα βοηθήσει την Ελλάδα, την Κύπρο και την Τουρκία να αντιμετωπίσουν πολλά από τα τρέχοντα προβλήματα των οικονομιών τους. Όταν η κατάσταση ωριμάσει θα πρέπει να εξετάσουμε την δημιουργία ενός πλέγματος μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης η οποία μπορεί να καταλήξει και στην υπογραφή ενός συμφώνου φιλίας και συνεργασίας.

Με το Ελσίνκι ανοίγει μια νέα σελίδα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, αλλά και στο Κυπριακό. Οι αποφάσεις του Ελσίνκι συνιστούν ένα σημαντικό κεκτημένο ειρήνης και συνεργασίας.

Τη νέα σελίδα των ελληνοτουρκικών σχέσεων και του Κυπριακού καλούμαστε να γράψουμε όλοι, έχοντας τη βασική επιδίωξη την εμπέδωση της ειρήνης και της συνεργασίας.

Βαδίζουμε προς την κατεύθυνση δημιουργίας ενός παγκόσμιου πλανητικού χωριού. Μέσα στον τεράστιο κόσμο - χώρο του αύριο, Έλληνες και τούρκοι θα ανακαλύψουμε ότι έχουμε περισσότερα που μας ενώνουν από αυτά που μας χωρίζουν. Και την επιβεβαίωση αυτής της διαπίστωσης πρέπει να τη δούμε επιβεβαιούμενη πρώτα εδώ, στην Κύπρο.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΕΣΤΙΑ» (ΚΥΠΡΟΣ) ΛΤΔ
Κωνσταντίνου Παλαιολόγου 14 - Τ.Τ. 101, Λευκωσία
Τηλέφωνο: 667558, Τέλεφαξ: 699440

Βιβλιοπωλείον τῆς «ΕΣΤΙΑΣ»

Τουρκία: από το

Ismail Kemal

Η σχέση Τουρκίας - Ευρωπαϊκής Ένωσης, είχε χαρακτηριστεί ως «μιά ιστορία που δε θα τελειωνε ποτέ». ¹ Με τη Σύνοδο του Ελσίνκι, αυτή η ιστορία δεν έχει τελειώσει. Όμως άνοιξε ένα καινούργιο κεφάλαιο, δημιουργώντας έτσι την ελπίδα ότι σε κάποιο χρονικό σημείο, η ιστορία θα φτάσει στο τέλος.

Οι αποφάσεις που λήφθηκαν στο Ελσίνκι απέδειξαν ότι κάποιες αντικρίσεις που θεωρούνταν περίπου θέσφατα, δεν ήταν σωστές. Πρώτα απ' όλα, η θεωρία του Huntigton για τη σύγκρουση των πολιτισμών. ² Η απόφαση για την αποδοχή για ένταξη μιας ισλαμικής χώρας, από μόνη της αναιρεί αυτή τη θεωρία. Η πορεία προς την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση καταδεικνύει ότι, το κυρίαρχο στοιχείο δεν είναι εκείνο της σύγκρουσης αλλά μάλλον η συνεργασία και αλληλοκατανόηση. Το ότι δε φαίνεται να επιβεβαιώνεται η θεωρία του Huntington, δημιουργεί κάποια αισιοδοξία για το μέλλον.

Μια δεύτερη θέση που δε φαίνεται να επαληθεύεται, είναι ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι παρά μια χριστιανική λέσχη. Αυτή η θέση εύρισκε τους υποστηρικτές της σε μερικά χριστιανοδημοκρατικά κόμματα της Ευρώπης. Η θέση τους ήταν ότι, η Ευρωπαϊκή κουλτούρα προδιαγράφει και τα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην οποία δεν έχει θέση μια ισλαμική χώρα. Αλλά και στην ίδια την Τουρκία υπήρχαν κάποιες καταστάσεις που δέχονταν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια χριστιανική λέσχη και ως εκ τούτου πίστευαν ότι σε καμιά περίπτωση δε θα γινόταν δεκτή η Τουρκία.

Μια τρίτη θέση εξέφρασαν κάποιοι ακαδημαϊκοί και πολιτικοί αναλυτές, αφήνοντας έτσι να διαφανεί η απαισιοδοξία τους. Πίστευαν οι κύκλοι αυτοί, ότι ούτως ή άλλως δεν θα μπορούσε η Τουρκία να γίνει μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ότι στην καλλίτερη περίπτωση οι σχέσεις θα περιορίζονταν στη μορφή της Τελωνειακής Ένωσης. Κατέληγαν έτσι στην επιδίωξη κάποιας ειδικής σχέσης της Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για παράδειγμα, οι γνωστοί διεθνο-

λόγοι Barry Buzan και Thomas Diez, υποστήριζαν στο περιοδικό «Survival» ότι, «Η υπόθεση ότι η Τουρκία θα γίνει κάποια στιγμή πλήρες μέλος, δεν μπορεί να στηριχτεί. Θα πρέπει να δημιουργηθεί μιά νέα σχέση, με την εκατέρωθεν αναγνώριση ότι η Τουρκία και η Ε.Ε. έχουν κοινά και διαρκή συμφέροντα, που επιβάλλουν μια στενή σχέση αλλά ταυτόχρονα έχουν και διαρκείς διαφορές». ³

Οι εκτιμήσεις αυτές ενισχύθηκαν ιδιαίτερα, μετά τη Σύνοδο του Λουξεμβούργου το 1997. Μάλιστα κάποιοι αναλυτές υποστήριξαν τότε ότι, ότι ήθελε να πάει από την Τουρκία η Ε.Ε., το πήρε με την Τελωνειακή Ένωση, έτσι που δεν υπήρχε λόγος να προχωρήσει περισσότερο. Στο Ελσίνκι αυτές οι εκτιμήσεις απεδείχθησαν ανεδαφικές.

Ο δρόμος τον οποίο πρέπει να βαδίσει η Τουρκία ως την πλήρη ένταξη, είναι ασφαλώς μακρύς. Όμως στο Ελσίνκι, το μέλλον αυτής της σχέσης έγινε πιο ξεκάθαρο. Στο βαθμό που η Τουρκία θα μπορεί σταδιακά να πληρεί τα σχετικά κριτήρια ένταξης, στον ίδιο βαθμό θα προχωρεί και η σχέση της με την Ε.Ε.

Οι προσπάθειες της Τουρκίας για εκδυτικοποίηση

Όπως είναι γνωστό, για διακόσια τόσα χρόνια, από την εποχή του Τανζιμάτ, οι Τούρκοι ξεκίνησαν την προσπάθεια για εκδυτικοποίηση. Η προσπάθεια επικεντρωνόταν βασικά προς δυο κατευθύνσεις. Αρχικά στο πως θα σωζόταν η Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη συνέχεια στο πως θα αναπτυσσόταν η Τουρκική Δημοκρατία. Και στις δυο περιπτώσεις η στρατηγική ήταν η ίδια. Εκμοντερνισμός, εκδυτικοποίηση και ένταξη στο ευρύτερο δυτικό σύστημα. Για παράδειγμα το 1856, στη Συνθήκη του Παρισιού, αναφέρεται για πρώτη φορά, ότι η Οθωμανική αυτοκρατορία είναι μέρος του Ευρωπαϊκού συστήματος. Οι προσπάθειες αυτές πέρασαν από διάφορα στάδια, ωστόσο ο στόχος παρέμεινε σταθερός και αναλλοίωτος.

Τούτο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν ένα πείραμα στο οποίο καταφεύγει μια ανατολική κοινωνία, για να μετασχηματιστεί ολοκληρωτικά σε μια δυτικού τύπου κοινωνία. Η διαδικασία αυτή συμβαίνει και σε άλλες χώρες της Ανατολής. Όμως η μεγαλύτερη πρόοδος προς αυτή την κατεύθυνση επεσυνέβη στην Τουρκία. Με τις αποφάσεις του Ελσίνκι το «πείραμα» εισέρχεται σε μια νέα φάση.

Μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, πολιτική της Τουρκίας ήταν να συμμετέχει σε κάθε οργανισμό της Δύσης. Στα πλαίσια αυτής της πολιτικής, το 1952 έγινε μέλος του ΝΑΤΟ, ενώ το 1959, 16 μόνο μέρες μετά την Ελλάδα, υπέβαλε η Τουρκία και τη δική της αίτηση για εισδοχή στην ΕΟΚ. Το 1963 υπεγράφη μεταξύ Τουρκίας και ΕΟΚ η συνθήκη για συναρτισμό, σηματοδοτώντας έτσι τη μαραθώνια πορεία ένταξης της Τουρκίας στην Ε.Ε. Όμως οι σχέσεις αυτές είχαν τις παλινδρομήσεις τους, ανάλογα με τις πολιτικές εξελίξεις στην Τουρκία. Ιδιαίτερα τα διάφορα στρατιωτικά πραξικοπήματα είχαν αρνητικές επιπτώσεις σ' αυτές τις σχέσεις. Εν πάση περιπτώσει, με εξαίρεση το Ελσίνκι, η πιο σημαντική εξέλιξη σ' αυτή την πορεία, ήταν η Συνθήκη Τελωνειακής Ένωσης της 6.3.1995.

Στη διάρκεια αυτής της πορείας, δεν είναι λίγες οι φορές που οι Τούρκοι γεύτηκαν την απογοήτευση από την τροπή που έπαιρναν μερικές φορές τα πράγματα. Για παράδειγμα, όταν ο Turgut Özal το 1987 υπέβαλλε αίτηση για πλήρη ένταξη της Τουρκίας στην Κοινότητα και δυο χρόνια αργότερα η Κοινότητα απαντούσε αρνητικά. Ακόμα, στην περίπτωση της Συνόδου του Λουξεμβούργου το 1997, όταν η Κύπρος και οι πρώην σοσιαλιστικές χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης γίνονταν δεκτές ως υποψήφιοι, ενώ η Τουρκία απερρίπτετο. Παρόλες τις απογοητεύσεις, η βασική στρατηγική της Τουρκίας παρέμενε αναλλοίωτη και οι προσπάθειες συνεχίστηκαν μέχρι πρόσφατα, που στο Ελσίνκι έγινε δεκτή η υποψηφιότητα για ένταξη.

Τανζιμάτ στο Ελσίνκι

Τι άλλαξε μετά το Λουξεμβούργο

Αξίζει να δοκιμάσει κανείς να διερευνήσει, τι άλλαξε ανάμεσα στις δυο Συνόδους, εκείνη του Λουξεμβούργου και εκείνη του Ελσίνκι. Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που θα μπορούσαν να αναζητηθούν:

(α) Στις αλλαγές που επεσυνέβησαν στην ευρύτερη περιοχή της Τουρκίας. Οι εξελίξεις στα Βαλκάνια και ιδιαίτερα ο πόλεμος στο Κόσοβο, ανάγκασαν την Ε.Ε. να επανεκτιμήσει την πορεία διεύρυνσης. Ως επακόλουθο λήφθηκε η απόφαση να επιταχυνθεί η διαδικασία διεύρυνσης, με στόχο τη διασφάλιση της σταθερότητας στην περιοχή. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια έγινε και επανεκτίμηση του ρόλου της Τουρκίας. Και επειδή είναι σημαντική η γεωστρατηγική σημασία της Τουρκίας και για τα Βαλκάνια και για τα πετρέλαια του Καυκάσου αλλά και για τη Μέση Ανατολή, κρίθηκε ότι δεν θα ήταν ορθή η παραμονή της Τουρκίας εκτός Ε.Ε. Είναι η άποψή μου ότι, ο αναβαθμισμένος αυτός ρόλος της Τουρκίας, ήταν ο κύριος λόγος μεταστροφής της Ευρώπης vis - a - vis της ισλαμικής αυτής χώρας.

(β) Στις εξελίξεις μέσα στην ίδια την Τουρκία. Στη διετία 1997- 1999, κάποιες αλλαγές που επεσυνέβησαν μέσα στην ίδια την Τουρκία, επηρέασαν θετικά τις αντικρίσεις στο Ελσίνκι. Πράγματι, ύστερα από μια παρατεταμένη περίοδο αστάθειας, για πρώτη φορά υπάρχει στην Τουρκία σταθερή Κυβέρνηση. Και αυτή η Κυβέρνηση άρχισε να κάμνει κάποια σταθερά βήματα προς την κατεύθυνση συμμόρφωσης με τις Ευρωπαϊκές προδιαγραφές. Ο ίδιος ο Ετζέβιτ, με επιστολή του προς τον Γκέρχαρτ Σράιτερ επί Γερμανικής Προεδρίας, υποσχέθηκε ότι η Τουρκία θα υιοθετήσει όλα τα κριτήρια της Ε.Ε. Μια άλλη σημαντική εξέλιξη ήταν κάποια μεταστροφή όσον αφορά το Κουρδικό. Μετά τη σύλληψη του Öcalan και την απόφαση του για εγκατάλειψη του ενόπλου αγώνα, εκτιμάται ότι υπάρχει μια ευκαιρία επίλυσης του προβλήματος με πολιτικά μέσα.

(γ) Στις αλλαγές που έγιναν μέσα στην

ίδια την Ε.Ε. Πρώτη σημαντική αλλαγή ήταν η άνοδος των Σοσιαλδημοκρατών στην Κυβέρνηση της Γερμανίας. Η εξέλιξη αυτή επέφερε αλλαγή στην πολιτική της χώρας vis-a-vis της εισδοχής της Τουρκίας στην Ε.Ε. Δε χρειάζεται να τονιστεί ο ρόλος που διαδραματίζει η Γερμανία στα πλαίσια της Ε.Ε. Μια δεύτερη σημαντική εξέλιξη, ήταν η στροφή της Ελλάδας σε σχέση με την υποψηφιότητα της Τουρκίας για ένταξη. Για να μπορέσει να λύσει τα προβλήματά της με την Τουρκία, η Ελληνική Κυβέρνηση υιοθέτησε μια πολιτική διευκόλυνσης των υψηλόφωνων επιδιώξεων της Τουρκίας, με το σκεπτικό ότι, στην πορεία της

Τουρκίας προς την ένταξη στην Ε.Ε. θα λύνονται σταδιακά τα ελληνοτουρκικά προβλήματα.

Σ' αυτούς τους παράγοντες θα μπορούσε κανείς να προσθέσει και την έτι περισσότερο Αμερικανική υποστήριξη προς την Τουρκία.

Η Τουρκία μετά την αποδοχή της υποψηφιότητας της

Τι σημαίνει για την Τουρκία η απόφαση του Ελσίνκι; Η πρώτη και

σημαντικότερη επίπτωση είναι η ψυχολογική. Χαρακτηριστικοί ήταν οι τίτλοι στις εφημερίδες, την επομένη της απόφασης: Είμαστε Ευρωπαίοι! Με την απόφαση αυτή, οι Τούρκοι έχουν πα ξεπεράσει το δίλημμα της ταυτότητας, που για αρκετό καιρό τους βασάνιζε. Δημιουργήθηκε στην Τουρκία μια ατμόσφαιρα αισιοδοξίας ενώ οι πολιτικές δυνάμεις που είχαν ευρωπαϊκές πλατφόρμες, αύξησαν το κύρος και το εκτόπισμά τους.

Η Τουρκία βρίσκεται αυτή τη στιγμή μπροστά σε σοβαρές προκλήσεις, κυρίως όσον αφορά την προετοιμασία της για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Αλλά ποιες είναι αυτές οι προκλήσεις; Καταρχάς θα πρέπει η Τουρκία να λύσει τα προβλήματά της με την Ελλάδα και να κάμει κάποια βήματα προς την κατεύθυνση λύσης του Κυπριακού. Στον τομέα της οικονομίας θα πρέπει να γίνουν σημαντικές μεταρρυθμίσεις, με στόχο τη μείωση του πληθωρισμού, το ρόλο που διαδραματίζει το Κράτος και τον εκμοντερνισμό του Τραπεζικού συστήματος. Θα πρέπει ακόμα να γίνουν δραστηκές βελτιώσεις προς την πλευρά της εκδημοκρατικοποίησης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και βεβαίως και το Κουρδικό, που θα πρέπει να αντιμετωπιστεί και επιλυθεί στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών προδιαγραφών.

Αξίζει ίσως να σημειωθεί ότι αμέσως μετά την απόφαση του Ελσίνκι, τόσο ο Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Ismail Cem όσο και ο αρχηγός του κόμματος της Μητέρας Πατρίδας Yilmaz, έκαναν για πρώτη φορά θετικές δηλώσεις για τα δικαιώματα των Κούρδων. Χαρακτηριστικά παρατήρησε ο Yilmaz ότι, ο δρόμος της Τουρκίας προς την Ευρώπη περνά από το Diyarbakir, το σημαντικότερο κουρδικό κέντρο στην Τουρκία.

Η Τουρκία θα πρέπει να καταργήσει τη θανατική ποινή, ενώ ταυτόχρονα η

δικαστική εξουσία θα πρέπει να ανεξαρτητοποιηθεί και στην πράξη. Μετά το Ελσίνκι, η Τουρκία συνειδητοποιεί ότι η πορεία προς την Ευρώπη, εξαρτάται πια από την ίδια. Η επίσημη Τουρκία έχει υποσχεθεί ότι οι αναγκαίες μεταρρυθμίσεις θα γίνουν, όσο γίνεται πιο νωρίς. Το ερώτημα που τίθεται είναι αν αυτές οι υποσχέσεις θα τηρηθούν και πότε θα γίνει κατορθωτό να εφαρμοστούν οι μεταρρυθμίσεις. Δεν είναι εύκολες οι προβλέψεις, ωστόσο οι αναλυτές στην Τουρκία παραμένουν αισιόδοξοι. Ένας πρόσθετος λόγος αισιοδοξίας, είναι ότι από δω και μπρος, η διαδικασία των μεταρρυθμίσεων θα ελέγχεται από την Ε.Ε.

Ελληνοτουρκικές Σχέσεις / Κυπριακό, υπό το φως του Ελσίνκι

Με την συνέχιση του Διαλόγου για θέματα χαμηλής πολιτικής, που ξεκίνησε στις αρχές του 1999, μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας, τέθηκε σε κίνηση μια αποκλιμάκωση της έντασης, που για πολλά χρόνια χαρακτήριζε τις σχέσεις των δυο χωρών. Μετά τους σεισμούς, αυτή η αλλαγή προχώρησε και αγκάλιασε και τις μάζες. Η στροφή της εξωτερικής πολιτικής της Ελλάδας, όσον αφορά τη σχέση της Τουρκίας με την Ε.Ε. και το γεγονός ότι στο Ελσίνκι δεν άσκησε η Ελλάδα το βέτο, ανοίγουν μια καινούργια σελίδα στις Ελληνοτουρκικές σχέσεις. Η απόφαση που πάρθηκε στο Ελσίνκι είναι στρατηγικής σημασίας, με την έννοια ότι μελλοντικά οι δυο χώρες θα είναι εταίροι στην ίδια Ευρωπαϊκή Ενότητα, ενώ από δω και μπρος οι σχέσεις θα διέπονται απ' αυτή τη στρατηγική. Βέβαια τούτο δεν εξυπακούει ότι όλα τα προβλήματα θα λυθούν αυτόματα και εύκολα. Ωστόσο, αποκλείεται η επιλογή του πολέμου και τα προβλήματα θα πρέπει να λυθούν

στα πλαίσια της διπλωματίας. Δυσκολίες θα υπάρχουν και οι διαπραγματεύσεις αναμένεται να είναι σκληρές αλλά τελικά οι διαφορές θα λυθούν στους κόλπους της Ε.Ε.

Είναι η άποψή μου ότι από δω και μπρος το θέμα δεν είναι αν θα λυθούν ή όχι τα προβλήματα αλλά το πότε θα λυθούν. Άλλωστε η απόφαση παραπέμπει στο 2004, οπότε αν ανασκοπηθεί η όλη προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων.

Οι αναμενόμενες θετικές εξελίξεις τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, αφεύκτως θα επηρεάσουν και το Κυπριακό. Ωστόσο χωρίς να είναι πρόθεσή μου να ενσταλάξω οποιουδήποτε τόνους απαισιοδοξίας, είναι η άποψή μου ότι η πρόοδος στο Κυπριακό θα συναντήσει περισσότερες δυσκολίες και πιο βραδεία θα είναι η πρόοδος από τα ελληνοτουρκικά. Και τούτο γιατί, ενώ η Τουρκία εμφανίζεται έτοιμη να συζητήσει τις ελληνοτουρκικές διαφορές στο Αιγαίο, εξακολουθεί να κρατά μια σκληρή στάση και να μην εγκαταλείπει την άκαμπτη της θέση στο Κυπριακό. Όμως, επειδή η πορεία των τριών χωρών - Ελλάδας - Τουρκίας - Κύπρου προς την Ευρώπη συγκλίνει, η λύση του Κυπριακού είναι αναπόφευκτη, χωρίς να μπορεί κανείς αυτή τη στιγμή να προδικάσει τη μορφή που θα πάρει, ούτε ακόμα πότε θα επέλθει χρονικά.

1. Meltem Müftüleri - BAC, The never ending story: Turkey and the European Union. Middle Eastern Studies. Oct. 1998.

2. Samuel P. Huntington, The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order 1997, Touchstone.

3. Barry Buzan: Thomas Diez, The European Union and Turkey. Survival, Spring 1999.

Ιφιγενείας 24Α
2007 Στρόβολος
Λευκωσία
Τηλ. 02-313075
Φαξ: 02-313076

β
ι
β
λ
ι
λ
υ
γ
ν
ω
σ
η

Ελσίνκι: Αφετηρία για σημαντικές εξελίξεις

Ζήνωνα Ποφαϊδη

Αν τα συμπεράσματα της Συνόδου του Ελσίνκι αποτελούν έκπληξη, ακόμα μεγαλύτερη έκπληξη συνιστά η αντίδραση των πολιτικών δυνάμεων και της κοινωνίας των πολιτών γενικότερα. Από το 1974 το Κυπριακό διολισθαίνει ολοένα και πιο βαθειά στο τέλμα, με τις ελπίδες για την επανένωση της Κύπρου να εξανεμίζονται. Από τη διπλωματία του ΟΗΕ δεν έχει μέχρι στιγμής προκύψει ακτινα φωτός, ενώ η διεθνής κοινότητα γενικότερα φαίνεται να διαχειρίζεται μάλλον την Κυπριακή κρίση παρά να την επιλύει. Οι αποφάσεις της Συνόδου του Ελσίνκι είναι, λοιπόν, έκπληξη γιατί πολύ συγκεκριμένα για πρώτη φορά δίνουν κατευθύνσεις που μπορούν να καταστήσουν την πρόοδο εφικτή. Αν αυτή η προοπτική δεν είναι ορατή σε μεγάλο τμήμα του φάσματος των πολιτικών δυνάμεων και, βέβαια, της κοινής γνώμης, οφείλεται στον εθισμό στο αδιέξοδο το οποίο λειτουργεί κατατονικά απέναντι σε οποιαδήποτε προοπτική αλλαγής των παραμέτρων που το ορί-

ζουν.

Οι αποφάσεις που πάρθηκαν στο Ελσίνκι είναι σημαντικές για μία σειρά από λόγους:

α) Στο ζήτημα της ένταξης της Κύπρου η αποσύνδεση από την επίλυση του Κυπριακού είναι για πρώτη φορά σαφής. Η αναφορά στο συνυπολογισμό "των σχετικών παραγόντων" δεν μπορεί ν' αναιρεί την βασική θέση οπωσδήποτε διατυπώνεται. Χωρίς αμφιβολία η θέση αυτή ενσωματώνεται με σαφήνεια στο *acquis politique*, δίνοντας στην ελληνική πλευρά ένα πολύτιμο όπλο.

Η υποβάθμιση αυτής της επιτυχίας από διάφορες πλευρές στηρίζεται κατ' αρχάς σε μία λανθασμένη αντίληψη για την κατάσταση πραγμάτων στην πρό του Ελσίνκι περίοδο. Οφείλουμε να επισημάνουμε απερίφραστα ότι μέχρι πρό τινος η ένταξη δεν ήταν καθόλου δεδομένη. Οι αντιδράσεις ήταν πολλές και ισχυρές, πρωταρχικά γιατί, σχεδόν στην ολότητα τους, οι ευρωπαϊκές χώρες θεωρούσαν την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρα-

τίας με την ενδεχομένη μεταφορά του άλυτου Κυπριακού προβλήματος μέσα στους κόλπους της ΕΕ ως πραγματικό εφιάλτη, γιατί θα έθετε σε δοκιμασία τους κοινοτικούς θεσμούς και τις ευρω-τουρκικές σχέσεις. Κανένας δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι τώρα όλα τα εμπόδια έχουν αρθεί. Είναι, όμως, φανερό πως έχει συντελεστεί μια σημαντική διαφοροποίηση που ενισχύει την προοπτική επίτευξης του στόχου. Πολύ συχνά στο πρόσφατο παρελθόν οι ηγέτες της αντιπολίτευσης, αλλά και πολλοί άλλοι παράγοντες της δημόσιας ζωής, διατύπωναν τη βεβαιότητα τους ότι η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ με άλυτο το Κυπριακό θα ήταν στόχος εντελώς ανέφικτος. Σήμερα, που οι εξελίξεις φαίνεται να τους διαψεύδουν - γιατί ο στόχος αυτός γίνεται πια, με την σωστή πολιτική, εφικτός - μεταθέτουν το κέντρο βάρους των αντιρρήσεων τους σ' ένα άλλο σημείο. Στο ενδεχόμενο η ένταξη να λειτουργήσει ως μοχλός για την επιβολή της μόνιμης διχοτόμησης. Το επιχείρημα αυτό είναι στην πραγματικότητα τρωτό, όχι γιατί

Κανένας δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι τώρα όλα τα εμπόδια έχουν αρθεί. Είναι, όμως, φανερό πως έχει συντελεστεί μια σημαντική διαφοροποίηση που ενισχύει την προοπτική επίτευξης του στόχου.

ο κίνδυνος της διχοτόμησης έχει εξαλειφθεί, αλλά γιατί το ερώτημα που πρέπει να διατυπωθεί μέσα στα σημερινά δεδομένα είναι διαφορετικό: Μειώνεται άραγε ο κίνδυνος της διχοτόμησης με την εγκατάλειψη της ενταξιακής πορείας της Κύπρου; Και χωρίς την ευρωπαϊκή εμπλοκή το ισοζύγιο των δυνάμεων θα ήταν ευνοϊκότερο για την επιβίωση της Κυπριακής Δημοκρατίας; Σε τελική ανάλυση ο προβληματισμός αυτού του είδους αμφισβητεί την ορθότητα της πολιτικής της ένταξης που υιοθετήθηκε από όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου και, ασφαλώς, αν έτσι έχουν τα πράγματα οι πολίτες νομιμοποιούνται ν' απαιτήσουν ξεκάθαρες τοποθετήσεις.

Η ενταξη της Κύπρου στην ΕΕ διασφαλίζει στη χειρότερη περίπτωση την επιβίωση της Κυπριακής Δημοκρατίας και κατοχυρώνει την ασφάλεια των ελευθέρων εδαφών γιατί εξουδετερώνουν οιαδήποτε ανομολόγητα σχέδια της Τουρκίας σε σχέση με το νότιο τμήμα του νησιού. Όμως, οι εξελίξεις δεν υποχρεώνουν κανένα να είναι τόσο μινιμαλιστής στις προσεγγίσεις του. Αντίθετα, η αναγόρευση της Τουρκίας σε υποψήφια χώρα, η πίεση που ασκείται για την επίλυση των Ελληνοτουρκικών διαφορών και το μήνυμα που σαφώς αποστέλλεται στην Τουρκία, ότι δηλαδή δεν μπορεί να παρεμποδίσει την ένταξη της Κύπρου, δημιουργούν ευνοϊκές προϋποθέσεις και βάσιμες ελπίδες ότι είναι δυνατό να ξεκινήσουν πραγματικές διαπραγματεύσεις για επίλυση του Κυπριακού προβλήματος.

β) Στο ζήτημα των ελληνοτουρκικών διαφορών, η Τουρκία δεν μπορεί πιά να επιδείξει την απειλή του πολέμου. Η έκβαση των διενέξεων δεν μπορεί να εξαρτάται άμεσα από το στρατιωτικό ισοζύγιο. Το κλίμα ένταξης που κατά καιρούς επιδιώκει να προκαλέσει η Τουρκία στο Αιγαίο και στην Κύπρο δεν αποτελεί πιά για την Τουρκία ρεαλιστική οδό για την επίτευξη των στόχων της. Χωρίς να θέλουμε να ωραιοποιούμε και αναγνωρίζοντας ότι η στρατιωτική δύναμη είναι σημαντική

διάσταση της ισχύος στις διεθνείς σχέσεις, οι αποφάσεις της Συνόδου του Ελσίνκι καταδεικνύουν σαφώς μια νέα κατεύθυνση, όπου άλλοι παράγοντες αποκτούν μεγαλύτερη σημασία και εξασθενίζουν την τουρκική πολιτική, όπως τουλάχιστον μέχρι σήμερα εκδηλώνεται.

γ) Η ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας και οι μεταρρυθμίσεις που αυτό το εγχείρημα συνεπάγεται ενισχύουν τις εκσυγχρονιστικές δυνάμεις μέσα στη χώρα, που είναι διατεθειμένες ν' ακολουθήσουν τα ευρωπαϊκά πρότυπα και τους κανόνες λειτουργίας της ΕΕ. Τα εθνικιστικά πρότυπα του κεμαλισμού, όπως εμπεδώθηκαν μέσα από τις τελευταίες δεκαετίες δεν μπορούν να παραμένουν κυρίαρχα, αν η χώρα επιθυμεί την ένταξη της στην Ε.Ε., που από τη φύση της ως υπερεθνικός οργανισμός αδυνατεί ν' αποδεχτεί συμπεριφορές όπως τα κεμαλικά πρότυπα επιτάσσουν.

Χωρίς να ισχυριζόμαστε ότι οι αλλαγές αυτές θα επέλθουν από τη μία μέρα στην άλλη και χωρίς ν' αποκλείουμε ακόμα και την πιθανότητα παροδικών υποτροπών, η εκδημοκρατικοποίηση της χώρας θα δημιουργήσει κλίμα που θα ευνοήσει τη συνεννόηση με τις γειτονικές χώρες, γιατί, πρωταρχικά, θα μεταβάλει την οπτική γωνία από την οποία η Τουρκία αντιμετωπίζει τον έξω κόσμο. Η πραγματοποίηση τέτοιων μεταβολών δημιουργεί εύλογες ελπίδες ότι θα προκύψει ένα αμοιβαία αποδεκτό πλαίσιο αναφοράς μέσα στο οποίο μπορεί να επιλυθούν ευκολότερα οι ελληνοτουρκικές διαφορές καθώς επίσης και το κυπριακό πρόβλημα.

δ) Τά συμπεράσματα της Συνόδου του Ελσίνκι επέτρεψαν στην Ελλάδα ν' αποφύγει την άσκηση του βέτο. Η χώρα απέφυγε τη διπλωματική απομόνωση κι' ένα νέο κύκλο αντιπαράθεσων με τους ευρωπαίους εταίρους και τους αμερικανούς. Και δεν είναι δύσκολο να προβλεψεί κανείς τις συνέπειες που θα είχε ένα αδιέξοδο στο Ελσίνκι. Θα διακυβευόταν η ένταξη της χώρας στην Ο.Ν.Ε, ενώ η ένταξη της ίδιας της Κύπρου στην Ε.Ε θα

παρεμποτόταν κατά πάσα πιθανότητα στις ελληνικές καλένδες. Ταυτόχρονα θα άρχιζε ένας κύκλος ένταξης στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, με την Τουρκία να επιδιώκει την κλιμάκωση της στρατιωτικής αντιπαράθεσης αυτή τη φορά χωρίς αναστολές και με την ευρύτερη ανοχή των δυτικών συμμάχων.

ε) Η ανησυχία την οποία ο Ρ. Ντενκτάς εκδήλωσε δεν είναι βέβαια χωρίς σημασία. Συνειδητοποιεί ότι η Τουρκία δεν μπορεί πιά να παρεμποδίζει την πορεία της Κύπρου προς την Ευρώπη. Η πολιτική της συνομοσπονδίας, όπως την προβάλλει ο Ντενκτάς, δεν είναι πιά πολύ ρεαλιστική επιλογή, αν κάποιος φανταστεί την Κύπρο ενταγμένη στην ευρύτερη ευρωπαϊκή οικογένεια. Η αναγνώριση του "τουρκοκυπριακού κράτους" καταλήγει να μὴν περιέχει πολύ νόημα τη στιγμή που η ίδια η Τουρκία θέτει ως στόχο την ένταξη της στην Ε.Ε. Οι αναδυόμενες νέες πραγματικότητες δεν διέλαθαν της προσοχής πολλών έγκυρων τουρκών πολιτικών παρατηρητών, διπλωματών και πολιτικών. Ο τουρκικός τύπος φιλοξενεί καθημερινά άρθρα που περιγράφουν με αρκετή ακρίβεια τη νέα κατάσταση, όπως αναφέρεται σήμερα. Γιατί, αν η Τουρκία χυφτεί με σοβαρότητα την ευρωπαϊκή της προοπτική, η "κοινοτικοποίηση" του κυπριακού προβλήματος γίνεται αναπόφευκτη το οποίο θα πρέπει πιά ν' αντιμετωπισθεί με διαφορετικούς σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν όρους. Ο ίδιος ο Ρ. Ντενκτάς αποτελεί έκφραση αυτών των όρων του παρελθόντος. Οι αποφάσεις του Ελσίνκι τείνουν να καταστήσουν τον ίδιο και την πολιτική του αναχρονισμό.

Η άλλη όψη του νομίσματος είναι οι τουρκοκυπριακές εκείνες δυνάμεις που αντιτίθενται στη μέχρι σήμερα πολιτική του Ντενκτάς και της Αγκυρας. Η παρεμπόδιση της επικοινωνίας και επαφής ανάμεσα στις δύο κοινότητες, πολιτική που με ευλάβεια και αποτελεσματικότητα ακολουθεί το καθεστώς Ντενκτάς, δεν ανταποκρίνεται πλέον στις νέες πραγματικότητες. Οι νέες εξελίξεις ενισχύουν τις φιλοευρωπαϊκές

δυνάμεις μέσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα και δημιουργούν δυναμικές αλλαγής που φυσιολογικά θα τείνει προς τη συνεννόηση και την εξεύρεση λογικής και βιώσιμης λύσης.

στ) Παράλληλα, στην Ελληνοκυπριακή πλευρά διανοίγονται νέοι ορίζοντες.

Ενισχύονται οι δυνάμεις εκείνες που αποσκοπούν στο να οικοδομήσουν ένα κράτος περισσότερο σύγχρονο εγκαταλείποντας τις αγκυλώσεις του παρελθόντος. Ηδη για πρώτη, ίσως, φορά η ελληνική κυβέρνηση στέλλει το μήνυμά για την ανάγκη προσέγγισης της τουρκοκυπριακής κοινότητας, δίνοντας ενθάρρυνση στους μη κυβερνητικούς οργανισμούς που επιθυμούν ν' ακολουθήσουν αυτή την πορεία.

Σηματοδοτείται επίσης, η έναρξη μιάς νέας εποχής μακριά από τα εθνικιστικά πρότυπα και το σύνδρομο του «διωκόμενου λαού», που για χρόνια μας ωθεί σε στάση άμυνας απέναντι σε νέες εξελίξεις και πρωτοβουλίες. Οι νέες εξελίξεις αντιστοιχούν στα μέτρα νέων κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, που είναι διατεθειμένες να ακολουθήσουν νέες πολιτικές, στηριγμένες στην ορθολογιστική εξέταση των δεδομένων και όχι στα στερεότυπα που δημιούργησε η ιστορία.

Στό Κυπριακό, και όχι μόνο, φαίνεται τώρα στον ορίζοντα η δυνατότητα δημιουργικού διαλόγου με τους τουρκοκυπρίους, αλλά και η δυνατότητα ανοικτής και γόνιμης συζήτησης εντός της ίδιας της ελληνοκυπριακής κοινότητας, για να ξεκαθαριστούν ζητήματα καιρίας σημασίας, όπως είναι η έννοια της ομοσπονδίας, η ανοχή της διαφορετικότητας, η έννοια της κυριαρχίας μέσα στα πλαίσια της Ε.Ε κ.α.

ζ) Τέλος, οι αποφάσεις του Ελσίνκι είναι σημαντικές για ένα επιπρόσθετο λόγο διαφορετικής υφής. Οι αποφάσεις δεν αποτελούν ένα κομμάτι χαρτί που αιώρείται μετέωρο. Εντάσσονται μέσα

στά πλαίσια της πολιτικής της διεύρυνσης της Ε.Ε., που συναρτάται, επίσης, με τη επιδιωκόμενη σταθεροποίηση της Ανατολικής Μεσογείου και της Ανατολικής Ευρώπης. Συνάδουν, δηλαδή, με ευρύτερα γεωστρατηγικά συμφέροντα και διέπονται, επομένως, από αρκετά ρεαλιστική λογική. Αυτό, απαντά, σε μεγάλο βαθμό, στην ανησυχία που εκφράζεται από τμήμα της αντιπολίτευσης, ότι οι αποφάσεις αυτές δεν είναι αρκετά "αξιόπιστες" γιατί εύκολα μπορεί ν' αλλοιωθούν σε μία νέα σύνοδο κορυφής. Στην πολιτική, βέβαια, τίποτε δεν είναι στατικό και τίποτε δεν είναι εγγυημένο.

Ωστόσο, μιά προσεκτική εξέταση των δεδομένων, δημιουργεί τη βάσιμη ελπίδα πως, με την υιοθέτηση της σωστής πολιτικής, διανοίγονται νέες δυνατότητες που στο παρελθόν δεν υπήρχαν.

Πώς, όμως, αντέδρασαν οι πολιτικές δυνάμεις του τόπου και η κοινή γνώμη γενικότερα;

Γενικά οι αντιδράσεις δεν ήταν ενθουσιώδεις. Με ελάχιστες εξαιρέσεις τα κόμματα και η κοινή γνώμη δέχτηκαν τα αποτελέσματα είτε συγκρατημένα είτε αρνητικά. Μερικώς το φαινόμενο μπορεί να εξηγηθεί από τη φυσιολογική αντιπολιτευτική διάθεση που υπάρχει σε όλες τις χώρες στο χώρο των αντικυβερνητικών δυνάμεων. Αυτή, όμως, δεν μπορεί να είναι ολόκληρη η εξήγηση.

Αναφερθήκαμε πιο πάνω στον εθισμό στο παρατεταμένο αδιέξοδο. Τα περισσότερα κόμματα ιδρύθηκαν ή ανδρώθηκαν στη μετα τό 1974 περίοδο, χωρίς να έχουν καμιά εμπειρία διακοινοτικής συνύπαρξης. Η ισχύς και η εξουσία τους απορρέει από την ύπαρξη του κυπριακού κράτους, όπως αυτό εξελίχθηκε στηριγμένο σε μιά ομοιογενή ελληνοκυπριακή κοινωνική σύνθεση. Οποιαδήποτε προοπτική δραστηρικής αλλαγής, που εμφανίζεται ως δυνητικά ικανή να διαφοροποιήσει αυτή την

πραγματικότητα, προκαλεί ενστικτώδη φόβο.

Φυσικά αυτή η ψυχολογία ενισχύεται επίσης από τις τραυματικές ιστορικές εμπειρίες. Με σημείο αναφοράς αυτές τις εμπειρίες καλλιεργήθηκε το σύνδρομο του "διωκόμενου λαού", που οντας μικρός σε δύναμη βάλλεται πανταχόθεν και γίνεται θύμα σατανικών συνωμοσιών και ύπουλων δολοπλοκιών. Αυτή η αντίληψη που καλλιεργείται άμεσα ή έμμεσα από διάφορες πολιτικές παρατάξεις, προκαλεί στρεβλώσεις στον τρόπο που αντιμετωπίζονται τα πράγματα. Δεν επιτρέπει τη ψυχραιμία και ορθολογική αξιολόγηση των εξελίξεων, θέτει φραγμούς στην ανάληψη πρωτοβουλιών γιατί παντού "εντοπίζονται" υφέρπουσες σκοτεινές δυνάμεις και πρό πάντων καταργεί, σε τελική ανάλυση, την αίσθηση της ευθύνης, αφού τα πάντα απεικονίζονται ως κινούμενα από το άρατο ξένο χέρι των δικτκών.

Το σύμπτωμα είναι βασικά η παραλυσία που συνοδεύεται από την στερεοτυπική επανάληψη χιλιοσιπωμένων διατυπώσεων.

Το Ελσίνκι, όμως, έχει δημιουργήσει μιά νέα δυναμική τα αποτελέσματα της οποίας δεν θα είναι δύσκολο να ψηλαφηθούν στο εγγύς μέλλον. Και θα ήταν άδικο, αν δεν κατέγραφε κανείς την ύπαρξη μιάς διαφοροποιημένης μειοψηφίας που εμφανίζεται αποφασισμένη να ξεκόψει από τις νοοτροπίες και τις πρακτικές του παρελθόντος. Κάποια βήματα ξεκινούν να γίνονται ακόμα και στον τομέα των ΜΜΕ. Η Κυπριακή πολιτεία θ' αντιμετωπίσει, βέβαια, συμπληγάδες, γιατί θα βρεθεί στο μέσο της σύγκρουσης των συντηρητικών δυνάμεων και της ανάγκης να κάνει βήματα προς τα μπρός. Αν, όμως η επόμενη περίοδος προβλέπεται να είναι υπ' αυτή την έννοια δυσχερής, θα είναι επίσης ενδιαφέρουσα και γεμάτη προκλήσεις.

Αν η Τουρκία χειριστεί με σοβαρότητα την ευρωπαϊκή της προοπτική, η "κοινοτικοποίηση" του κυπριακού προβλήματος γίνεται αναπόφευκτη το οποίο θα πρέπει πιά ν' αντιμετωπισθεί με διαφορετικούς σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν όρους.

Τα περισσότερα κόμματα ιδρύθηκαν ή ανδρώθηκαν στη μετα τό 1974 περίοδο, χωρίς να έχουν καμιά εμπειρία διακοινοτικής συνύπαρξης. Η ισχύς και η εξουσία τους απορρέει από την ύπαρξη του κυπριακού κράτους, όπως αυτό εξελίχθηκε στηριγμένο σε μιά ομοιογενή ελληνοκυπριακή κοινωνική σύνθεση. Οποιαδήποτε προοπτική δραστηρικής αλλαγής, που εμφανίζεται ως δυνητικά ικανή να διαφοροποιήσει αυτή την πραγματικότητα, προκαλεί ενστικτώδη φόβο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΕΛΣΙΝΚΙ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνήλθε στο Ελσίνκι στις 10 και 11 Δεκεμβρίου 1999. Ενέκρινε το Διάγγελμα για τη Νέα Χιλιετία. Έλαβε ορισμένες αποφάσεις οι οποίες συνιστούν ένα νέο στάδιο στη διαδικασία διεύρυνσης. Ελήφθησαν επίσης μέτρα, ώστε να διασφαλιστεί ότι η ίδια η Ένωση θα έχει αποτελεσματικά, αναμορφωμένα θεσμικά όργανα, ενισχυμένη κοινή πολιτική για την ασφάλεια και την άμυνα, καθώς και ανταγωνιστική, αειφόρο οικονομία που δημιουργεί θέσεις απασχόλησης.

2. Κατά την έναρξη των εργασιών, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και η Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κα Nicole Fontaine, αντάλλαξαν απόψεις σχετικά με τα κύρια υπό συζήτηση θέματα, ιδιαίτερα τη διεύρυνση, τη θεσμική μεταρρύθμιση και την απασχόληση.

I. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

Η διαδικασία διεύρυνσης

3. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει τη σημασία της διαδικασίας διεύρυνσης που άρχισε στο Λουξεμβούργο το Δεκέμβριο του 1997 για τη σταθερότητα και την ευημερία όλης της ευρωπαϊκής ηπείρου. Πρέπει να συνεχιστεί μία αποτελεσματική και αξιόπιστη διαδικασία διεύρυνσης.

4. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει την περιεκτική φύση της διαδικασίας προσχώρησης, η οποία τώρα περιλαμβάνει 13 υποψήφια κράτη εντός ενιαίου πλαισίου. Τα υποψήφια κράτη συμμετέχουν στη διαδικασία προσχώρησης επί ίσοις όροις. Πρέπει να συμμερίζονται τις αξίες και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως ορίζονται στις Συνθήκες. Εν προκειμένω, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει την αρχή της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και παροτρύνει τα υποψήφια κράτη να καταβάλουν κάθε προσπάθεια για την επίλυση κάθε εκκρεμείς συνοριακής διαφοράς και άλλων συναφών θεμάτων. Άλλως, θα πρέπει να φέρουν τη διαφορά ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου εντός ευ-

λόγου χρονικού διαστήματος. Το αργότερο στα τέλη του 2004, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα επανεξετάσει την κατάσταση ως προς κάθε εκκρεμή διαφορά, ιδίως όσον αφορά τις επιπτώσεις στην ενταξιακή διαδικασία προκειμένου να προαγάγει την επίλυση τους μέσω του Διεθνούς Δικαστηρίου. Επί πλέον, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι η τήρηση των πολιτικών κριτηρίων που όρισε το

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης αποτελεί προϋπόθεση για την έναρξη διαπραγματεύσεων προσχώρησης και ότι η τήρηση όλων των κριτηρίων της Κοπεγχάγης αποτελεί τη βάση για την προσχώρηση στην Ένωση.

5. Η Ένωση ανέλαβε ρητή πολιτική δέσμευση να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να ολοκληρώσει τη

ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ

10 ΚΑΙ 11 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1999

Διακυβερνητική Διάσκεψη για τη θεσμική μεταρρύθμιση μέχρι το Δεκέμβριο του 2000, προκειμένου να ακολουθήσει η επικύρωση. Μετά την επικύρωση των αποτελεσμάτων της Διάσκεψης αυτής, η Ένωση θα πρέπει να είναι σε θέση να υποδεχτεί νέα κράτη μέλη από τα τέλη του 2002 ευθύς ως αποδείξουν την ικανότητά τους να αναλάβουν τις υποχρεώσεις του μέλους και αφού ολοκληρωθεί επι-

τυχώς η διαδικασία των διαπραγματεύσεων.

6. Η Επιτροπή αξιολόγησε εκ νέου λεπτομερώς την πρόοδο που σημειώθηκε στις υποψήφιες χώρες. Από την αξιολόγηση αυτή προκύπτει ότι σημειώθηκε πρόοδος στην εκπλήρωση των κριτηρίων προσχώρησης. Παράλληλα, λόγω των δυσκολιών που εξακολουθούν να συναντώνται σε ορισμέ-

νους τομείς, οι υποψήφιες χώρες προτρέπονται να συνεχίσουν και να εντείνουν τις προσπάθειές τους προκειμένου να συμμορφωθούν προς τα κριτήρια προσχώρησης. Συνάγεται ότι ορισμένες υποψήφιες χώρες δεν θα είναι σε θέση να ικανοποιήσουν όλα τα κριτήρια της Κοπεγχάγης μεσοπρόθεσμα. Πρόθεση της Επιτροπής είναι να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο, στις αρχές του 2000, σχετικά με την πρόοδο που σημειώσαν

ορισμένες υποψήφιες χώρες για την εκπλήρωση των οικονομικών κριτηρίων της Κοπεγχάγης. Οι επόμενες τακτικές εκθέσεις προόδου θα υποβληθούν σε εύθετο χρόνο πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2000.

7. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθυμίζει τη σημασία των υψηλών προδιαγραφών πυρηνικής ασφάλειας στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Καλεί το Συμβούλιο να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να αντιμετωπισθεί το θέμα της πυρηνικής ασφάλειας στο πλαίσιο της διαδικασίας διεύρυνσης σύμφωνα με τα σχετικά συμπεράσματα του Συμβουλίου.

8. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημειώνει με ικανοποίηση τις ουσιαστικές εργασίες και την σημειωθείσα πρόοδο κατά τις διαπραγματεύσεις προσχώρησης με την Κύπρο, την Ουγγαρία, την Πολωνία, την Εσθονία, την Τσεχική Δημοκρατία και τη Σλοβενία.

9. (α) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την έναρξη, στις 3 Δεκεμβρίου στη Νέα Υόρκη, των συνομιλιών για τη συνολική ρύθμιση του Κυπριακού και εκφράζει την κατηγορηματική του υποστήριξη για τις προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών να φέρει τη διαδικασία σε αίσιο πέρας.

(β) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει ότι η πολιτική επίλυση του προβλήματος θα διευκόλυε την προσχώρηση της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν μέχρι την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων προσχώρησης δεν έχει επιτευχθεί λύση, η απόφαση του Συμβουλίου όσον αφορά την προσχώρηση θα ληφθεί χωρίς το ανωτέρω να αποτελεί προϋπόθεση. Εν προκειμένω, το Συμβούλιο θα λάβει υπόψη όλα τα σχετικά στοιχεία.

10. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασισμένο να συνεισφέρει θετικά στην ασφάλεια και τη σταθερότητα της ευρωπαϊκής ηπείρου και βάσει των προσφάτων εξελίξεων, καθώς και των εκθέσεων της Επιτροπής, αποφάσισε να συγκαλέσει διμερείς διακυβερνητικές διασκέψεις το Φεβρουάριο του 2000 για την έναρξη διαπραγματεύσεων με τη Ρουμανία, τη Σλοβακία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Βουλγαρία και τη Μάλτα σχετικά με τους όρους προσχώρησής τους στην Ένωση και για τις συνακόλουθες προσαρμογές της Συνθήκης.

11. Κατά τις διαπραγματεύσεις, κάθε υποψήφια χώρα θα κριθεί ανάλογα με τα επιτεύγματά της. Η αρχή αυτή θα ισχύσει τόσο κατά την έναρξη των διαφόρων διαπραγματευτικών κεφαλαίων, όσο και κατά τη διεξαγωγή των

διαπραγματεύσεων. Προκειμένου να διατηρηθεί η δυναμική των διαπραγματεύσεων, θα πρέπει να αποφευχθούν οι πολύπλοκες διαδικασίες. Οι υποψήφιες χώρες οι οποίες άρχισαν τώρα τη διαδικασία διαπραγματεύσεων θα έχουν τη δυνατότητα να ανέλθουν, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, στο επίπεδο των χωρών που βρίσκονται ήδη σε διαπραγματεύσεις, εφόσον έχουν σημειώσει επαρκή πρόοδο στην προετοιμασία τους. Η πρόοδος των διαπραγματεύσεων πρέπει να συμβαδίζει με την πρόοδο της ενσωμάτωσης του κερτημένου στη νομοθεσία τους, καθώς και την εφαρμογή και επιβολή του στην πράξη.

12. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για τις πρόσφατες θετικές εξελίξεις στην Τουρκία, όπως επισημαίνει η Επιτροπή στην έκθεση προόδου της, καθώς και για την πρόθεση της Τουρκίας να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις της προκειμένου να συμμορφωθεί προς τα κριτήρια της Κοπεγχάγης. Η Τουρκία είναι υποψήφιο κράτος που προορίζεται να προσχωρήσει στην Ένωση με βάση τα ίδια κριτήρια τα οποία ισχύουν για τα λοιπά υποψήφια κράτη. Με βάση την υφιστάμενη ευρωπαϊκή στρατηγική, για την Τουρκία, όπως και για άλλα υποψήφια κράτη, θα ισχύει μια προενταξιακή στρατηγική για την ενθάρρυνση και στήριξη των μεταρρυθμίσεων της. Η στρατηγική αυτή θα περιλαμβάνει ενισχυμένο πολιτικό διάλογο, με έμφαση στην πρόοδο για την εκπλήρωση των πολιτικών κριτηρίων προσχώρησης ιδίως όσον αφορά το θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και στα θέματα που αναφέρονται στην παράγραφο 4 και στην παράγραφο 9 σημείο (α). Η Τουρκία θα έχει επίσης την ευκαιρία να συμμετέχει σε κοινωτικά προγράμματα και οργανισμούς, και σε συνεδριάσεις μεταξύ υποψήφιων κρατών και της Ένωσης στα πλαίσια της διαδικασίας προσχώρησης. Σε συνδυασμό με ένα εθνικό πρόγραμμα για την αποδοχή του κερτημένου, θα εκπονηθεί μια εταιρική σχέση προσχώρησης βάσει των συμπερασμάτων προηγούμενων Ευρωπαϊκών Συμβουλίων, αλλά με προτεραιότητες στις οποίες πρέπει να επικεντρωθούν οι προπαρασκευαστικές εργασίες για την προσχώρηση λαμβανομένων υπόψη των πολιτικών και οικονομικών κριτηρίων και των υποχρεώσεων ενός κράτους μέλους. Θα δημιουργηθούν ενδεδειγμένοι μηχανισμοί παρακολούθησης. Για να ενισχυθεί η εναρμόνιση της τουρκικής νομοθεσίας και πρακτικής με το κερτημένο, καλείται η Επιτροπή να εκπονήσει μια διαδικασία αναλυτικής εξέτασης του κερτημένου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλει ένα

ενιαίο πλαίσιο για το συντονισμό όλων των πηγών κοινοτικής προενταξιακής χρηματοδοτικής ενίσχυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

13. Το μέλλον της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης θα επανεξεταστεί βάσει της εξελισσόμενης κατάστασης και των αποφάσεων για τη διαδικασία προσχώρησης που ελήφθησαν στο Ελσίνκι. Η επόμενη γαλλική Προεδρία ανακοίνωσε ότι προτίθεται να συγκαλέσει συνεδρίαση της διάσκεψης κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2000.

Η Διακυβερνητική Διάσκεψη για τη θεσμική μεταρρύθμιση

14. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την έκθεση της Προεδρίας όσον αφορά τα θέματα που προκύπτουν σε σχέση με τη Διακυβερνητική Διάσκεψη και τις κυριότερες επιλογές τις οποίες θα έχει να αντιμετωπίσει.

15. Θα ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να καταστεί δυνατό να συγκληθεί επισήμως η Διακυβερνητική Διάσκεψη στις αρχές Φεβρουαρίου. Η Διάσκεψη πρέπει να ολοκληρώσει το έργο της και θα εγκρίνει τις αναγκαίες τροποποιήσεις των Συνθηκών έως το Δεκέμβριο του 2000.

16. Κατόπιν των συμπερασμάτων της Κολωνίας, και βάσει της έκθεσης της Προεδρίας, η Διάσκεψη θα εξετάσει το μέγεθος και τη σύνθεση της Επιτροπής, τη στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο και την ενδεχόμενη επέκταση της λήψης αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο, καθώς και άλλες αναγκαίες τροποποιήσεις των Συνθηκών που ανακύπτουν ως προς τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα σε σχέση με τα προαναφερόμενα θέματα και την εφαρμογή της Συνθήκης του Άμστερνταμ. Η προσεχής Προεδρία θα υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο της Διάσκεψης και μπορεί να προσθέσει θέματα για την ημερήσια διάταξή της.

17. Η Διάσκεψη θα τελεί υπό τη γενική πολιτική ευθύνη των Υπουργών που συμμετέχουν στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες θα διεξαχθούν από Ομάδα συγκροτούμενη από έναν αντιπρόσωπο της κυβέρνησης κάθε κράτους μέλους. Ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής θα συμμετέχει σε πολιτικό και προπαρασκευαστικό επίπεδο. Η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου θα παράσχει υπηρεσίες γραμματείας στη Διάσκεψη.

18. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα συμμετέχει και θα συνεργασθεί ενεργά στις εργασίες της Διάσκεψης. Τις συνεδριάσεις της προπαρασκευαστικής Ομάδας θα μπορούν να παρακολουθούν δύο

παρατηρητές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Πριν από κάθε σύνοδο της Διάσκεψης σε υπουργικό επίπεδο θα λαμβάνει χώρα ανταλλαγή απόψεων με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ο οποίος θα επικουρείται από δύο αντιπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Πριν από τις συνόδους σε επίπεδο Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων που αφορούν τη Διακυβερνητική Διάσκεψη θα πραγματοποιείται ανταλλαγή απόψεων με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

19. Η Προεδρία θα λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλισθεί ότι οι υποψήφιες χώρες θα ενημερώνονται τακτικά εντός των υφισταμένων πλαισίων σχετικά με την πρόοδο των συζητήσεων και ότι θα έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις τους για τα υπό συζήτηση θέματα. Θα παρέχεται επίσης ενημέρωση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Αποτελεσματικά θεσμικά όργανα

20. Απαιτούνται ουσιαστικές αλλαγές στις μεθόδους εργασίας του Συμβουλίου, που θα πρέπει να αρχίσουν ήδη να εισάγονται βαθμιαία, ώστε το Συμβούλιο να είναι σε θέση, κατά τη διεύρυνση, να προσαρμοστεί ομαλά σε ένα μεγαλύτερο αριθμό μελών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εγκρίνει τις συστάσεις περί του πρακτέου που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα III. Το Συμβούλιο, η Προεδρία και ο Γενικός Γραμματέας/Υπατος Εκπρόσωπος θα πρέπει να εξασφαλίσουν την τήρηση και επιβολή των εν λόγω συστάσεων στην πράξη, χωρίς να τίθενται εν αμφιβολία ενδεχόμενοι διακανονισμοί και προγραμματισμοί της επόμενης Προεδρίας.

21. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθυμίζει τη δέσμευσή του για τη μεταρρύθμιση της διοίκησης της Επιτροπής, ιδίως δε της οικονομικής διαχείρισης και της διαχείρισης του προσωπικού, ώστε να βελτιωθεί η αποδοτικότητα, η διαφάνεια και η ευθύνη και, επομένως, εξασφαλισθεί το υψηλότερο δυνατό επίπεδο δημόσιας διοίκησης. Η Επιτροπή θα υποβάλει συνολικό πρόγραμμα διοικητικών μεταρρυθμίσεων στις αρχές του 2000. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητά να εφαρμοσθούν ταχέως οι εν λόγω διοικητικές μεταρρυθμίσεις.

Διαφάνεια

22. Η διαφάνεια των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την προσέγγιση της Ένωσης στους πολίτες της και τη βελ-

τίωση της αποδοτικότητας. Κατά τη φινλανδική Προεδρία, έχει σημειωθεί πρόοδος, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στα έγγραφα και την ταχεία επικοινωνία χάρις στις σύγχρονες τεχνολογίες πληροφορικής. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την πρόθεση της Επιτροπής να υποβάλει τον Ιανουάριο του 2000 την πρόταση σχετικά με τις γενικές αρχές που διέπουν το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

Επικουρικότητα και βελτίωση της νομοθεσίας

23. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την έκθεση της Επιτροπής με τίτλο "Βελτίωση της νομοθεσίας", όπου επιβεβαιώνεται η προτεραιότητα που αποδίδεται στις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας και στην πλήρη εφαρμογή του σχετικού Πρωτοκόλλου της Συνθήκης.

Καταπολέμηση της απάτης

24. Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) αποτελεί σημαντικό νέο βήμα στην προσπάθεια για την καταπολέμηση της απάτης. Η Επιτροπή θα υποβάλει έως τον Ιούνιο του 2000 ανακοίνωση ενόψει της περαιτέρω διαμορφώσεως συνολικής στρατηγικής για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας.

II. ΚΟΙΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΜΥΝΑ

25. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εγκρίνει τις δύο εκθέσεις προόδου της Προεδρίας (βλ. Παράρτημα IV) σχετικά με την ανάπτυξη του δυναμικού στρατιωτικής και μη στρατιωτικής διαχείρισης των κρίσεων από την Ένωση, στο πλαίσιο της ενισχυμένης Κοινής Ευρωπαϊκής Πολιτικής για την Ασφάλεια και την Άμυνα.

26. Η Ένωση θα συνεισφέρει στη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Η Ένωση αναγνωρίζει την πρωταρχική ευθύνη του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

27. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπο-

γραμμίζει τη βούλησή του να αναπτύξει αυτόνομη ικανότητα να λαμβάνει αποφάσεις, καθώς και να αρχίζει και να διεξάγει στρατιωτικές επιχειρήσεις υπό την ηγεσία της ΕΕ, προς αντιμετώπιση των διεθνών κρίσεων, σε περίπτωση που το ΝΑΤΟ δεν συμμετέχει σε αυτές ως σύνολο. Με τη διαδικασία αυτή αποφεύγονται οι περιττές επικαλύψεις και δεν απαιτείται η δημιουργία ευρωπαϊκού στρατού.

28. Βάσει των γενικών κατευθυντήριων γραμμών που καθόρισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας καθώς και των εκθέσεων της Προεδρίας, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε συγκεκριμένα τα εξής :

- τα κράτη μέλη, συνεργαζόμενα εθελοντικά σε επιχειρήσεις υπό την ηγεσία της ΕΕ, πρέπει να είναι σε θέση έως το 2003 να αναπτύξουν εντός 60 ημερών και να υποστηρίζουν επί τουλάχιστον ένα έτος στρατιωτικές δυνάμεις μέχρι και 50.000-60.000 ατόμων, ικανών για ολόκληρο το φάσμα των καθηκόντων του Petersberg,
- θα δημιουργηθούν στο Συμβούλιο νέα πολιτικά και στρατιωτικά όργανα και δομές, ώστε να μπορεί η Ένωση να παρέχει την απαιτούμενη πολιτική και στρατηγική καθοδήγηση στις εν λόγω επιχειρήσεις, τηρουμένου του ενιαίου θεσμικού πλαισίου,
- θα καθορισθούν οι λεπτομέρειες για την πλήρη διαβούλευση, συνεργασία και διαφάνεια μεταξύ της ΕΕ και του ΝΑΤΟ, λαμβανομένων υπόψη των αναγκών όλων των κρατών μελών της ΕΕ,
- θα γίνουν οι κατάλληλες διευθετήσεις που θα επιτρέπουν σε ευρωπαϊκά κράτη μέλη του ΝΑΤΟ που δεν συμμετέχουν στην ΕΕ καθώς και σε άλλα ενδιαφερόμενα κράτη να συμβάλουν στην στρατιωτική διαχείριση κρίσεων από την ΕΕ, τηρουμένης της αυτονομίας της Ένωσης όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων,
- θα δημιουργηθεί ένας μηχανισμός μη στρατιωτικής διαχείρισης των κρίσεων, ώστε να συντονίζονται και να καθίστανται αποτελεσματικότερα τα διάφορα πολιτικά μέσα και οι πόροι, παράλληλα με τους στρατιωτικούς πόρους, που διαθέτουν η Ένωση και τα κράτη μέλη.

29. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητεί από την προσεχή Προεδρία, σε συνεργασία με τον Γενικό Γραμματέα/Υπατο Εκπρόσωπο, να προωθήσει κατά προτεραιότητα τις εργασίες στο πλαίσιο του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων επί όλων των πτυχών των εκθέσεων, περιλαμβανομένης της πρόληψης των συγκρούσεων και της επιτροπής πολιτικής διαχείρισης κρίσεων. Η προσεχής Προεδρία καλείται να καταρτίσει μια

πρώτη έκθεση προόδου η οποία θα υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας και μια συνολική έκθεση που θα υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα. Η έκθεση θα περιλαμβάνει τις δέουσες συστάσεις και προτάσεις και θα δηλοί εάν κρίνεται αναγκαίο να τροποποιηθεί η Συνθήκη. Το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων καλείται να αρχίσει να υλοποιεί τις αποφάσεις αυτές, δημιουργώντας έως τον Μάρτιο του 2000 τα συμφωνηθέντα μεταβατικά όργανα και ρυθμίσεις στο πλαίσιο του Συμβουλίου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις της Συνθήκης.

ΙΙΙ. ΜΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ, ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΘΕΣΕΙΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Συντονισμός πολιτικών στους τομείς της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης

30. Η οικονομική ανάκαμψη στην Ένωση έχει λάβει ώθηση και εξαπλώνεται διαρκώς. Βασίζεται επί υγιών θεμελίων: οι συνθήκες επενδύσεων είναι ευνοϊκές, ο πληθωρισμός παραμένει χαμηλός και τα δημόσια οικονομικά έχουν βελτιωθεί. Δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και η ανεργία, παρ' όλο ότι βρίσκεται σε απaráδεκτα υψηλό επίπεδο, παρουσιάζει μειωτικές τάσεις. Η ευνοϊκή αυτή συγκυρία στηρίζεται από την επιτυχή καθιέρωση του ευρώ και θα εξακολουθήσει να ενισχύεται από τις προσπάθειες των κρατών μελών για φορολογική ενοποίηση και οικονομική μεταρρύθμιση, ιδίως δε για ελευθέρωση και φορολογική μεταρρύθμιση, καθώς και από μισθολογικές εξελίξεις σε συνδυασμό με την σταθερότητα των τιμών και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

31. Οι δημογραφικές μεταβολές θα απαιτήσουν πολιτικές παράτασης του ενεργού επαγγελματικού βίου και αυξημένη αποδοτικότητα στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα προς αντιμετώπιση του οικονομικού βάρους αυτών των μεταβολών. Η συνεχιζόμενη διαδικασία παγκοσμιοποίησης εντείνει τον ανταγωνισμό και την ανάγκη να ενθαρρύνονται η καινοτομία και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Η Ένωση και τα κράτη μέλη οφείλουν να προωθήσουν ενεργά την ευρύτερη χρήση των νέων τεχνολογιών και να αναπτύξουν την κοινωνία της πληροφορίας προς υπο-

στήριξη της ανταγωνιστικότητας, της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής. Ο σύνδεσμος μεταξύ οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης επιτείνει τη σημασία του να εξασφαλισθεί η ύπαρξη κατάλληλων κοινωνικών δικτύων ασφαλείας.

32. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του σχετικά με την έκθεση του Συμβουλίου για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και τονίζει την μεγάλη σημασία της προκειμένου να ενισχυθεί ο συντονισμός της οικονομικής πολιτικής, της πολιτικής για την απασχόληση και των διαρθρωτικών πολιτικών, ώστε να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό της ενιαίας αγοράς και του ενιαίου νομίματος. Πρέπει πλέον να δοθεί έμφαση στην αποτελεσματική εφαρμογή και τον εξορθολογισμό των υφισταμένων διαδικασιών και ρυθμίσεων και την εκ του σύνεγγυς παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών. Οι Γενικοί Προσανατολισμοί Οικονομικής Πολιτικής παρέχουν πλαίσιο καθορισμού συνολικών στόχων και κατευθύνσεων πολιτικής. Η συνεργασία μεταξύ των Προσανατολισμών αυτών, των Κατευθυντήριων Γραμμών για την Απασχόληση και της παρακολούθησης της διαρθρωτικής μεταρρύθμισης πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω υπό την πολιτική καθοδήγηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων στο συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, ενώ θα εξασφαλίζεται εκ παραλλήλου συνοχή μεταξύ των διαφόρων συνθέσεων του Συμβουλίου. Η συνεργασία ως προς τις κοινές ευθύνες για το ενιαίο νόμισμα θα πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω εντός της ζώνης του ευρώ, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Λουξεμβούργου του Δεκεμβρίου 1997.

33. Η ειδική σύννοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας, στις 23/24 Μαρτίου 2000, θα παράσχει την δυνατότητα περαιτέρω επεξεργασίας των θεμάτων αυτών εξετάζοντας τους στόχους των υφισταμένων διαδικασιών και μέσων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της απασχόλησης, την οικονομική μεταρρύθμιση και την κοινωνική συνοχή, στο πλαίσιο μιας οικονομίας βασιζόμενης στις γνώσεις.

Δέσμη φορολογικών μέτρων

34. Όλοι οι πολίτες που κατοικούν μόνιμως σε ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα καταβάλουν τον φόρο που οφείλεται για έσοδα αποταμίευσης.

35. Εξετάζοντας τον καλύτερο τρόπο με

τον οποίο είναι δυνατόν να επιδιωχθεί στην Ευρώπη η εφαρμογή της αρχής αυτής, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε ότι μία Ομάδα Εργασίας Υψηλού Επιπέδου θα εξετάσει ειδικότερα πώς μπορεί να υλοποιηθεί αποτελεσματικότερα η αρχή αυτή και τις εν λόγω μελέτες, το έγγραφο της 7ης Δεκεμβρίου 1999 που υπέβαλε η Προεδρία και η Επιτροπή παρέχει δυνατότητα περαιτέρω προόδου.

36. Θα εξετάσει επίσης τις προτάσεις που υπέβαλε το ΗΒ, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής πληροφοριών.

37. Κατά τις εργασίες της η Ομάδα Εργασίας θα λαμβάνει υπόψη όλες τις αποφάσεις του Συμβουλίου συμπεριλαμβανομένων των προσεγγίσεων που αναπτύσσονται στο έγγραφο της 29ης Νοεμβρίου 1999.

38. Θα υποβάλει στο Συμβούλιο έκθεση με πιθανές λύσεις για τα θέματα που εκτίθενται παραπάνω και για τον Κώδικα Δεοντολογίας και την οδηγία για τους τόκους και τα δικαιώματα ως σύνολο, το δε Συμβούλιο θα υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το αργότερο τον Ιούνιο του 2000.

Απασχόληση

39. Κατά τα δύο τελευταία έτη, στο πλαίσιο της διαδικασίας του Λουξεμβούργου, τα κράτη μέλη μεταφέρουν, τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση σε εθνικά σχέδια δράσης. Τα θετικά αποτελέσματα είναι εμφανή. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση κατά το 2000 καθώς και τις συστάσεις σε συγκεκριμένα κράτη μέλη οι οποίες παρέχουν υποστήριξη για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της απασχόλησης στο πλαίσιο των εθνικών τους Σχεδίων Δράσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επικυρώνει τα αποτελέσματα της κοινής συνόδου του Συμβουλίου (Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων) ως προς τις εν λόγω Κατευθυντήριες Γραμμές και Συστάσεις. Στο πλαίσιο αυτό, αποκτά ιδιαίτερη σημασία η αυξημένη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του οποίου ζητήθηκε για πρώτη φορά επισήμως η γνώμη επί των Κατευθυντήριων Γραμμών για την Απασχόληση.

40. Τα κράτη μέλη, όταν αναλαμβάνουν μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας στο πλαίσιο των Εθνικών τους Σχεδίων Δράσης, πρέπει να αποδίδουν ιδιαίτερη προσοχή στα συστήματα φορολογίας και κοινωνικών παροχών, στην απασχόληση στον τομέα των υπη-

ρεσιών, στην οργάνωση της εργασίας, στη διά βίου μάθηση και στην παροχή ίσων ευκαιριών σε άνδρες και γυναίκες.

41. Έχει σημειωθεί πρόοδος στη διαμόρφωση και χρήση δεικτών απασχόλησης και συναφών δεδομένων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να αναπτύξουν περαιτέρω τις εργασίες τους στον τομέα αυτόν.

Η εσωτερική αγορά, η ανταγωνιστικότητα, η καινοτομία και η κοινωνία της πληροφορίας

42. Μια εσωτερική αγορά που λειτουργεί άριστα είναι ζωτικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και την οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση. Η βελτίωση της λειτουργίας των αγορών προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίου είναι βασικό στοιχείο στη διαδικασία μιας συνολικής οικονομικής μεταρρύθμισης. Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη Στρατηγική για την Εσωτερική Αγορά της Ευρώπης χαιρετίζεται ως σημαντική συμβολή για το σκοπό αυτό. Η Επιτροπή και το Συμβούλιο καλούνται να αναπτύξουν και να διευκρινίσουν τον ρόλο, τους στόχους και τα μέτρα μιας συνολικής πολιτικής ανταγωνισμού για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών.

43. Η αποτελεσματική εφαρμογή τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στο πλαίσιο του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας έθεσε ως στόχο να αναλάβει η Ευρώπη ηγετικό ρόλο στην κοινωνία της πληροφορίας, γεγονός που απαιτεί περαιτέρω επενδύσεις στην έρευνα καινοτομίας και στην εκπαίδευση. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην ανάγκη να αντιμετωπιστεί η αυξημένη ζήτηση που δημιουργεί η κοινωνία της πληροφορίας στις αγορές εργασίας.

44. Μια καλώς λειτουργούσα ηλεκτρονική αγορά απαιτεί ανοικτή και ανταγωνιστική αγορά τηλεπικοινωνιών και νομοθεσία που να υποστηρίζει τις ηλεκτρονικές συναλλαγές λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα συμφέροντα τόσο των επιχειρήσεων όσο και των καταναλωτών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημειώνει την πρόσφατη πρόοδο που επιτεύχθηκε στη θέσπιση νομοθεσίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο και παροτρύνει το Συμβούλιο να περαιώσει τις εργασίες που δεν έχουν τελειώσει στον τομέα αυτό. Η Επιτροπή καλείται να καταρτίσει το ταχύ-

τερο προτάσεις για τις αναγκαίες τροποποιήσεις της κοινοτικής νομοθεσίας για τον τομέα επικοινωνιών, οι οποίες επιβάλλονται λόγω εξελίξεων της τεχνικής και της αγοράς.

45. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την πρωτοβουλία "Ηλεκτρονική Ευρώπη" (e-Europe) της Επιτροπής, ως μέσον για να καταστεί η Ευρώπη μια αυθεντική κοινωνία της πληροφορίας για όλους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή, σε συνεργασία με το Συμβούλιο, να εκπονήσει Σχέδιο Δράσης για την Ηλεκτρονική Ευρώπη, να υποβάλει έκθεση προόδου προς το Έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας της 23ης/24ης Μαρτίου 2000 και να ολοκληρώσει το Σχέδιο Δράσης μέχρι τον Ιούνιο του 2000.

Περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη

46. Συμφωνήθηκαν οι στρατηγικές για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στους τομείς της γεωργίας, των μεταφορών και της ενέργειας. Οι εργασίες για ανάλογες στρατηγικές άρχισαν στο πλαίσιο των Συμβουλίων Εσωτερικής Αγοράς, Ανάπτυξης και Βιομηχανίας, τα οποία έχουν ήδη υποβάλει αρχικές εκθέσεις, καθώς και των Συμβουλίων Γενικών Υποθέσεων, Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων και Αλιείας. Το Συμβούλιο καλείται να ολοκληρώσει όλες αυτές τις εργασίες και να υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2001 συνολικές στρατηγικές, περιλαμβάνοντας ενδεχομένως χρονοδιάγραμμα για τη λήψη περαιτέρω μέτρων και ένα σύνολο δεικτών για τους τομείς αυτούς.

47. Την ολοκλήρωση των κατά τομέα στρατηγικών θα ακολουθήσει η άμεση εφαρμογή τους. Θα πρέπει να διενεργείται τακτική αξιολόγηση, παρακολούθηση και επιτήρηση ώστε οι στρατηγικές αυτές να μπορούν να προσαρμοστούν και να προσδιοριστούν καλύτερα. Η Επιτροπή και το Συμβούλιο καλούνται να αναπτύξουν το συντομότερο δυνατόν τα κατάλληλα μέσα και εφαρμοσίμα στοιχεία προς το σκοπό αυτό.

48. Οι προετοιμασίες όσον αφορά τις πολιτικές και τα μέτρα, συμπεριλαμβανομένου του εθνικού και του κοινοτικού δικαίου, θα πρέπει να συνεχισθούν, ώστε να συγκεντρωθούν οι προϋποθέσεις για την επικύρωση του Πρωτοκόλλου του Κυότο τόσο από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα όσο και από τα κράτη μέλη πριν από το 2002. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί όλα τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης να

ολοκληρώσουν τις διαδικασίες επικύρωσης έως το 2002, ώστε να μπορέσει αυτή να τεθεί σε ισχύ. Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης και της αειφόρου ανάπτυξης στον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών αποτελεί κεντρικό παράγοντα για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων της Κοινότητας σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Κυότο. Θα καταβληθεί κάθε προσπάθεια ώστε η Διάσκεψη της Χάγης να καταλήξει σε συνεκτικές και αξιόπιστες αποφάσεις.

49. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημειώνει την Συνολική Αξιολόγηση του 5ου Προγράμματος Περιβαλλοντικής Δράσης και την Έκθεση για τους περιβαλλοντικούς δείκτες και τους δείκτες ολοκλήρωσης που υποβλήθηκαν από την Επιτροπή και την καλεί να προετοιμάσει, έως το τέλος του 2000, πρόταση για το 6ο Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Δράσης.

50. Η Επιτροπή καλείται να προετοιμάσει πρόταση για μακροπρόθεσμη στρατηγική η οποία να συνδυάζει τις πολιτικές για οικονομική, κοινωνική και οικολογική αειφόρο ανάπτυξη που θα πρέπει να υποβληθούν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2001. Η εν λόγω στρατηγική θα χρησιμεύσει επίσης ως κοινοτική συμβολή στη μετά δεκαετία αναθεώρηση της Διαδικασίας του Ρίο η οποία έχει προγραμματισθεί για το 2002.

ΙV. ΛΟΙΠΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ

Δημόσια υγεία και ασφάλεια των τροφίμων

51. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθυμίζει την ανάγκη να εξασφαλίζεται προστασία υψηλού επιπέδου της ανθρώπινης υγείας κατά τον καθορισμό όλων των κοινοτικών πολιτικών. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση υγιεινών και υψηλής ποιότητας τροφίμων για όλους τους πολίτες με τη βελτίωση των ποιοτικών προδιαγραφών και την ενίσχυση των συστημάτων ελέγχου που καλύπτουν το σύνολο της τροφικής αλυσίδας, από την παραγωγή στους καταναλωτές. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο να εξετάσει επειγόντως την επικείμενη Λευκή Βίβλο της Επιτροπής για την ασφάλεια των τροφίμων, η οποία θα προβλέπει την ενδεχόμενη δημιουργία ανεξάρτητου οργανισμού τροφίμων και θα υποστηρίζει τα εθνικά μέτρα ασφαλείας των τροφίμων καθώς επίσης και

την ανακοίνωση της Επιτροπής για την αρχή της προφύλαξης. Η προσεχής Προεδρία θα υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα έκθεση για την επιτευχθείσα πρόοδο.

Καταπολέμηση του Οργανωμένου εγκλήματος και των Ναρκωτικών

52. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημειώνει την έκθεση σχετικά με την οριστικοποίηση και αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος που εγκρίθηκε το 1997 στη σύνοδό του στο 'μπερνταμ. Βάσει των συμπερασμάτων του Τάμπερε, καλεί το Συμβούλιο να δώσει συνέχεια στο εν λόγω Σχέδιο Δράσης καταρτίζοντας Στρατηγική της ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

53. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημειώνει τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά των ναρκωτικών για την περίοδο 2000-2004. Καλεί τα όργανα και τους φορείς που ενέχονται στη στρατηγική να προβούν σε ταχεία εφαρμογή και να υποβάλουν έκθεση σχετικά με τα πρώτα αποτελέσματα μέχρι το τέλος του 2002.

V. ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

54. Με την ανάληψη καθηκόντων του κ. Χαβιέρ Σολάνα ως Γενικού Γραμματέα/Υπατού Εκπροσώπου δόθηκε νέα ώθηση στην Κοινή Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική Ασφαλείας της Ένωσης. Οι Κοινές Στρατηγικές παρέχουν πλέον νέες δυνατότητες δράσης, οι οποίες θα επιτρέψουν να επιτευχθεί η μέγιστη συνοχή, προστιθέμενη αξία και αποτελεσματικότητα στις εξωτερικές δράσεις της Ένωσης συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης χρήσης των διατάξεων της Συνθήκης του 'μπερνταμ για τη λήψη αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία επί θεμάτων εφαρμογής της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο, βάσει της συμβολής του Γενικού Γραμματέα/Υπατού Εκπροσώπου, και της Επιτροπής, να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλισθεί η βέλτιστη χρήση των διαφόρων μέσων που διαθέτει η Ένωση για πλέον αποτελεσματική και ολοκληρωμένη εξωτερική δράση της Ένωσης.

Τσετσενία

55. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε στις 10 Δεκεμβρίου 1999 ξεχωριστή

Δήλωση για την Τσετσενία (βλ. Παράρτημα II)

Κοινές στρατηγικές

56. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε σχετικά με Κοινή Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ουκρανία (βλέπε Παράρτημα V). Με τον τρόπο αυτό τονίζει ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αναδειχθεί μια δημοκρατική, σταθερή, ανοικτή και οικονομικά επιτυχής Ουκρανία ως εξέχων παράγον της νέας Ευρώπης. Η Κοινή Στρατηγική λαμβάνει υπόψη τις ευρωπαϊκές φιλοδοξίες της Ουκρανίας και την φιλο-ευρωπαϊκή επιλογή της.

57. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανέλαβε τη γενική επανεξέταση των κοινών στρατηγικών της Ένωσης. Υπενθύμισε ότι στη Δήλωσή του για την Τσετσενία αποφάσισε ότι πρέπει να επανεξεταστεί η υλοποίηση της κοινής στρατηγικής έναντι της Ρωσίας. Σημείωσε το προχωρημένο στάδιο προετοιμασίας της κοινής στρατηγικής στην περιοχή της Μεσογείου και την ανάγκη να συνεχιστούν οι εργασίες για την κοινή στρατηγική στα Δυτικά Βαλκάνια. Ενθαρρύνει το Συμβούλιο να συνεχίσει τις προετοιμασίες του και να αναπτύξει την έννοια των κοινών στρατηγικών, καθώς και τα θέματα, ιδίως κατά τομείς, και τη χρονική διάρκεια των περαιτέρω κοινών στρατηγικών.

Σταθερότητα για τη Νοτιοανατολική Ευρώπη

58. Η Ένωση είναι αποφασισμένη να αναλάβει ηγετικό ρόλο για την προαγωγή της σταθερότητας, της ασφαλείας και της οικονομικής ανάπτυξης στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, σε στενή εταιρική σχέση με τις χώρες της περιοχής και με άλλες χώρες υπό την αιγίδα του Συμφώνου Σταθερότητας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την κοινή έκθεση της Προεδρίας και της Επιτροπής όπου επισημαίνονται οι τομείς καίριας σημασίας για τις μελλοντικές εργασίες. Καλεί τον Γενικό Γραμματέα/Υπατο Εκπρόσωπο, σε συνεργασία με την Επιτροπή, να υποβάλει στο Συμβούλιο, για περαιτέρω επείγουσα εξέταση, μια πολιτική και οικονομική ανάλυση των μελλοντικών προοπτικών της περιοχής. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη ενός ενιαίου ρυθμιστικού πλαισίου χρηματοοικονομικής συνδρομής το οποίο θα μπορούσε να συμβάλει σε πιο αποτελεσματική δράση επί τόπου και συνεργασία στην περιοχή. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει ευγνωμοσύνη για το έργο που ανέλαβε ο κ. Μπόντο Χόμπαχ.

59. Η προοπτική των συμφωνιών

σταθερότητας και σύνδεσης θα ενθαρρύνει την ανάπτυξη στενότερων σχέσεων μεταξύ όλων των κρατών της περιοχής σε όλους τους τομείς. Η υποστήριξη της Ένωσης θα εξαρτηθεί από τη σαφή και συγκεκριμένη δέσμευση των κρατών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης να συνεργαστούν για την επίτευξη αυτών των κοινών πολιτικών προτεραιοτήτων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει τη μείζονα σπουδαιότητα που έχει η βελτίωση των σχέσεων και η εξάλειψη των τεχνικών εμποδίων κατά τις συναλλαγές και των εμποδίων στη διακίνηση του πληθυσμού μεταξύ των ενδιαφερομένων χωρών. Υπενθυμίζει τη σημασία ταχείας δράσης για την απόφαση του Δούναβη.

60. Η Ένωση επιθυμεί να συμβάλει στον εκδημοκρατισμό της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας (ΠΑΓ) ως μέρος των προσπαθειών της για αποκατάσταση της σταθερότητας στην Νοτιοανατολική Ευρώπη. Θα εντείνει το διάλογο με τις σερβικές δημοκρατικές δυνάμεις, καθώς και με την δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση του Μαυροβουνίου. Η Ένωση θα αναζητήσει και άλλους τρόπους για να υποστηριχθεί το πρόγραμμα πολιτικής και οικονομικής μεταρρύθμισης του Μαυροβουνίου.

61. Η Ένωση έχει δεσμευθεί σχετικά με την αποκατάσταση και την ανασυγκρότηση του Κοσσυφοπέδιου. Εκφράζει την ικανοποίησή της για το Πρόγραμμα ανασυγκρότησης και ανάκαμψης του Κοσσυφοπέδιου και την υπόσχεση της Ένωσης να καταβάλει 500 εκατομμ. ευρώ αρχίζοντας από το 2000 για την ανασυγκρότηση, πέραν των εθνικών συμβολών των κρατών μελών. Η απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών αριθ. 1244 πρέπει να εφαρμοσθεί πλήρως σε όλες τις πτυχές της και από όλα τα μέρη. Η μη συμμόρφωση προς την εντολή της UNMIK (Αποστολής των Ηνωμένων Εθνών στο Κοσσυφοπέδιο) και η έλλειψη συνεργασίας με την KFOR (Διεθνή δύναμη ασφαλείας για το Κοσσυφοπέδιο) θα έχει σοβαρές συνέπειες για τη δέσμευση της ΕΕ στο Κοσσυφοπέδιο. Στη συνάρτηση αυτή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ευγνωμοσύνη του για το έργο που ανέλαβε ο κ. Bernard Kouchner.

Η βόρεια διάσταση

62. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει τα συμπεράσματα της Διάσκεψης των Υπουργών Εξωτερικών σχετικά με τη Βόρεια Διάσταση, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 11 και 12 Νοεμβρίου 1999 στο Ελσίνκι, καθώς και την πρόθεση της μελλοντικής ομοσπονδιακής Προεδρίας να αναλάβει υψηλού επιπέ-

δου παρακολούθηση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να προετοιμάσει, σε συνεργασία με το Συμβούλιο και με διαβούλευση των χωρών εταίρων, Σχέδιο Δράσης για τη Βόρεια Διάσταση στις εξωτερικές και διασυννοριακές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να υποβληθεί προς έγκριση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα τον Ιούνιο του 2000.

Μεξικό

63. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για το πέρας των διαπραγματεύσεων περί Συμφωνίας Ελεύθερων Συναλλαγών με το Μεξικό.

Ανθρώπινα Δικαιώματα

64. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημειώνει την έκθεση της Προεδρίας σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και εκφράζει την ικανοποίησή του για τη συνέχεια που δόθηκε στα μέτρα τα οποία προτάθηκαν στη δήλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 10ης Δεκεμβρίου 1998. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συνεχίσουν δραστήρια την επιδίωξη των μέτρων αυτών και να αναπτύξουν περαιτέρω τη μορφή και το περιεχόμενο της Ετήσιας Έκθεσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και του Ετήσιου Φόρουμ Συζήτησης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και να εξετάσουν την ανάγκη να ενισχυθεί η ανάλυση και η αξιολόγηση στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στο πλαίσιο αυτό ενθαρρύνεται ο τακτικός διάλογος γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα με την κοινωνία των πολιτών.

65. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει ότι είναι σημαντικό να απολαύσουν όλοι οι άνθρωποι ίσα ανθρώπινα δικαιώματα. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη βελτίωση της κατάστασης των ομάδων που δεν αποτελούν πλειοψηφία σε κανένα κράτος, συμπεριλαμβανομένων των Ρομ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευθεί να επιτύχει το στόχο αυτό σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης και τον ΟΑΣΕ.

Ειρηνευτική διαδικασία στη Μέση Ανατολή

66. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του σχετικά με τη νέα ώθηση για την επίτευξη δίκαιης, συνολικής και διαρκούς ειρήνης στη Μέση Ανατολή και επιβεβαιώνει την πλήρη υποστήριξη της Ένωσης.

67. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει ιδιαίτερη ικανοποίηση για τη θαρραλέα

απόφαση του Προέδρου Ασάντ και του Πρωθυπουργού Μπάρακ να επαναλάβουν τις διαπραγματεύσεις για το συριακό σκέλος στην Ουάσιγκτον στα μέσα Δεκεμβρίου. Προσβλέπει στη σύναψη έγκαιρης συμφωνίας μεταξύ Ισραήλ και Συρίας, η οποία θα προετοιμάσει το έδαφος για την επανάλληψη των διαπραγματεύσεων και για την επίτευξη λύσης και ως προς το λιβανικό σκέλος.

68. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει τη σημασία των μέτρων που έλαβε το Ισραήλ και οι Παλαιστίνιοι για την εφαρμογή της Συμφωνίας του Sharm El-Sheikh. Θα πρέπει να διασφαλισθεί σταθερή πρόοδος με έγκαιρη εφαρμογή των δεσμεύσεων των μερών της συμφωνίας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί και τα δύο μέρη να αποσχούν από κάθε μονομερή ενέργεια.

69. Όλα τα μέρη της πολυμερούς διαπραγμάτευσης για την ειρηνευτική διαδικασία καλούνται να δραστηριοποιηθούν προκειμένου οι δραστηριότητες στον τομέα αυτό να αναληφθούν πλήρως και ταχέως. Η παράλληλη πρόοδος σε όλους τους τομείς θα πρέπει να είναι προς το συμφέρον όλων στην παρούσα φάση της ειρηνευτικής διαδικασίας.

ΠΟΕ

70. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει τη λύπη του για την αποτυχία της υπουργικής Διάσκεψης του ΠΟΕ στο Σιάτλ. Επιβεβαιώνει την υποστήριξή του στο υπάρχον πολυμερές σύστημα συναλλαγών και στη διεξαγωγή συνολικού γύρου πολυμερών διαπραγματεύσεων για τις εμπορικές συναλλαγές. Υποστηρίζει επίσης τα συμπεράσματα

του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της 3ης Δεκεμβρίου 1999.

Μακάο

71. Τις παραμονές της μετάβασης που θα πραγματοποιηθεί στο Μακάο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει τη σπουδαιότητα που αποδίδει αφενός στην σταθερότητα και ευημερία του Μακάο ως Ειδικής Διοικητικής Περιοχής (SAR) της Κίνας, και αφετέρου στη διαφύλαξη της ιδιαίτερης ταυτότητάς του καθώς και των δικαιωμάτων και ελευθεριών του λαού του, όπως ορίζονται στην Σινο-πορτογαλική Κοινή Διακήρυξη του 1987 και στη βασική νομοθεσία της περιοχής αυτής.

VI. ΒΟΡΕΙΟΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

72. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την μεταβίβαση εξουσιών στη Βόρειο Ιρλανδία και τη θέσπιση βρετανο-ιρλανδικών οργάνων και οργάνων Βορρά-Νότου δύναμει της συμφωνίας της Μεγάλης Παρασκευής αναγνωρίζει δε ότι οι εξελίξεις αυτές αποτελούν υψίστης σημασίας πρόοδο προς την πλήρη εφαρμογή της Συμφωνίας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συγχάριε τα πολιτικά κόμματα, τις κυβερνήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας καθώς και τον Γερουσιαστή κ. Τζώρτζ Μίτσελ για την επίτευξη αυτής της πρόοδου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει την πολιτική και πρακτική του υποστήριξη στην Βόρειο Ιρλανδία και στη συνεργασία Βορρά και Νότου.

Δεν μπορεί κάποιος να τα έχει όλα στο κεφάλι του

αφήστε εμάς να σας εξυπηρετήσουμε

Βιβλιοπωλείο οδονητής

Λεωφ. Αγλαντζιάς 81
2112 Αγλαντζιά
Λευκωσία - Κύπρος
Τηλ.: 337036
Fax: 337029
E-mail: odigitis@cytanet.com.cy

Ανοιχτή Επιστολή στο Δημήτρη Χριστόφια

Είμαι νομίζω αρκετά σαφές ότι το Κυπριακό κινείται πλέον σε ένα νέο πολιτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο σημαντικές παράμετροι που το επηρεάζουν έχουν αλλοιωθεί ή έχουν αποκτήσει καινούργιες διαστάσεις. Αρκεί κάποιος να θυμηθεί το διεθνές περιβάλλον το 1989 όταν λαμβάνονταν οι κοινές λεγόμενες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου και να το συγκρίνει με την τρέχουσα διεθνή κατάσταση για να αντιληφθεί τις τεράστιες αλλαγές που έχουν προκύψει. Και βέβαια όταν το όλον αλλάζει δεν είναι δυνατόν να μείνει αναλλοίωτο. Συνεπάγεται ότι είτε οι στόχοι για το Κυπριακό θα πρέπει να αλλάξουν είτε να επαναδιατυπωθούν για να αντιστοιχίσουν και με τις νέες πολιτικές ευαισθησίες των λαών και να συνεργήσουν ή να αντισταθούν στις νέες διπλωματικές ιεραρχήσεις, καθώς επίσης θα πρέπει να προταθούν νέες πολιτικές οι οποίες θα στηρίξουν τις όποιες επιλογές.

Το Κυπριακό εν πάση περιπτώσει άρχισε να κινείται κάτω από την μεγαλύτερη παρά ποτέ πίεση των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ε.Ε. Η τελευταία έχει κιόλας προδιαγράψει στο Ελσίνκι το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινηθούν οι ευρωτουρκικές σχέσεις και οι ελληνοτουρκικές σχέσεις, εν πολλοίς δε και τα περιθώρια των κυπριακών προτάσεων.

Η συμφωνία Κορυφής του Ελσίνκι είναι πλέον "εκεί" και αποτελεί μια νέα πραγματικότητα διαμορφωμένη από δεκαπέντε άλλα κράτη. Μπορεί κάποιος να θεωρήσει ότι θα μπορούσε να αποφευχθεί αν η Ελλάδα απειλούσε ή πρότεινε βέτο. Αυτό όμως δεν έγινε και επομένως είναι υποχρέωση του καθ' ενός μας να βρει τα θετικά στοιχεία (που κατά την γνώμη μου είναι υπαρκτά και σημαντικά) ή τουλάχιστον τα λιγότερο αρνητικά για να στηρίξει κάποιες προτάσεις αντιμετώπισης της κατάστασης. Αν κάποιος ρίξει μια ματιά στη περιοχή μας θα διαπιστώσει αμέσως ότι από τα Βαλκάνια μέχρι την Μέση Ανατολή της Συρίας συμπεριλαμβανομένης η διαπραγμάτευση των διαφορών είναι η επικρατούσα κατάσταση. Σ' αυτό το χορό μπήκαν με καθυστέρηση ουσιαστικά και η Ελλάδα με την Τουρκία. Και απ' αυτό το χορό δεν μπορεί να απουσιάσει χωρίς πολύ μεγάλες ζημιές και η Κύπρος. Κι' αναφέρομαι στην παγίωση της διχοτόμησης την οποία θεωρώ καταστροφική ιστορική ήττα των Κυπρίων και αρνούμαι να συζητήσω περαιτέρω οποιουδήποτε όρους θα την έκαναν "καλύτερη ή χειρότερη".

Ας σταθούμε όμως σε κάποια σημεία των συμφωνιών του Ελσίνκι.

Α) Δημιουργούν πλαίσιο ύφεσης και συνθήκες που μειώνουν απρόσμενα θά λεγα τις ζημιές της πολιτικής του ενεργού ηφαιστείου. Διευκολύνθηκε τότε η άλλη πλευρά να περάσει στην πολιτική της συνομοσπονδίας, την οποία δεν αναιρεί, αλλά παρέχεται τώρα ένα πλαίσιο για να ξεπεράσει η Κυπριακή Δημοκρατία την διεθνή απομόνωση στην οποία την οδήγησε εκείνη η πολιτική. Στο εσωτερικό μέτωπο διευκολύνεται εκτός του ΑΚΕΛ, το οποίο πριμοδοτούσε σταθερά την λογική της ύφεσης, όλη εκείνη η μερίδα του πληθυσμού που δεινοπάθησε μέσα στην εθνικιστική υστερία των τελευταίων ετών και την οποία καμώνονται πως ξεχνούν οι παίκτες. Οι συνθήκες στο εσωτερικό επιτρέπουν πλέον πιο ώριμο και ψύχραιμο προβληματισμό και πιο σοβαρές εκλογές στο μέλλον.

Β) Το κλίμα ύφεσης δημιουργεί δυνατότητες επαναπροσεγγιστικών προτάσεων, συμπεφωνημένων ή μονομερών, με λιγότερους κινδύνους να τις εκμεταλλευθεί η ισχυρή πλευρά. Η ομιλία του κ. Πανταγιά, την οποία δημοσιεύουμε σε άλλες σελίδες, αποτελεί στην ουσία της μια πρώτη κρούση της Ελληνικής Κυβέρνησης προς την κατεύθυνση της επαναπροσέγγισης. Οι διχοτομικές δυνάμεις εύρισκαν πολιτική στήριξη μέχρι πρότινος στην Αθήνα. Αρκεί να αναφερθούμε πρόχειρα στην κειμενογραφία όλων των πρώην Ελλήνων πρεσβευτών στη Λευκωσία αλλά και το σύνολο της πολιτικής του παλαιού ΠΑΣΟΚ. Η μη εθνικιστική πολιτική στην Κύπρο έμοιαζε να στηρίζεται στο πουθενά και οι υποστηρικτές της βρίζονταν ως προδότες, Νεοκύπριοι κλπ. Τώρα ήρθε η ώρα τους και το ΑΚΕΛ δεν μπορεί να μην είναι εδώ. Δεν είναι δυνατόν να στρέφεται η Αθήνα προς αυτή την πολιτική και να την αποστρέφεται το ΑΚΕΛ το οποίο πολλά συνεισέφερε στην οικοδόμηση της.

Γ) Το ΑΚΕΛ μαζί με το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα μπορεί να δώσει διαστάσεις στην επαναπροσέγγιση που κανείς δεν τόλμησε να ονειρευτεί. Αυτά τα δύο κόμματα μπορούν να καθορίσουν εν πολλοίς μια νέα ποιότητα και βάθος στην επαναπροσέγγιση στην οποία αφήνονται να παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο ξένες πρεσβείες και ξένα κέντρα χωρίς και τις εθνικιστικές έστω αντιστάσεις του παρελθόντος.

Δ) Οι αποφάσεις του Ελσίνκι εμπλέκουν περισσότερο την Ε.Ε. στη διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού. Μπορεί βέβαια να είναι κανείς σκεπτικός για τον όποιο πιθανόν ρόλο της στο θέμα, όπως και για την στάση της κάθε χώρας-μέλους της ξεχωριστά όπως επίσης και για τις δυνατότητες αποστασιοποίησης της Γηραιάς Ηπείρου από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο σκεπτικισμός και οι επιφυλάξεις επιβάλλονται. Όμως δύσκολα μπορεί να πει κάποιος ότι η πιο ενεργός συμμετοχή της Ε.Ε. αποτελεί οπισθοδρόμηση.

Ε) Τα ίδια ισχύουν και για την παράγραφο για την ένταξη της Κύπρου. Με τι συγκρίνουμε; Από ποια προηγούμενη απόφαση είναι χειρότερη;

ΣΤ) Η αποδοχή της Τουρκίας ως πιθανής υποψήφιας χώρας προς ένταξη στην Ε.Ε. Προσφέρει τα εξής πλεονεκτήματα.

- 1) Διευκολύνει τις δυνάμεις της τουρκικής Αριστεράς και τις άλλες προοδευτικές δυνάμεις στον αγώνα τους για δημοκρατία ενάντια στη στρατοκρατία και τον ισλαμισμό.
- 2) Στηρίζει τον πολιτικό πλέον αγώνα των Κούρδων όπως τον καθόρισε ο Αμπτουλλάχ Οτσαλάν τους τελευταίους μήνες πριν από τη σύλληψη του.

3) Στο βαθμό που η σχέση της Τουρκίας με την Ε.Ε. θα βαθαίνει θα την υποχρεώνει να δίνει μεγαλύτερη σημασία στο διεθνές δίκαιο ως ένα βαθμό και αναλόγως των συνθηκών. Βεβαίως θα ήταν καλύτερα αν οι 15 πίεζαν την Τουρκία να δώσει λύση στο Κυπριακό πριν να αποκτήσει την προνομιακή σχέση μαζί τους αλλά δεν το έκαναν. Ευτυχώς ήταν έστω και με ερωτηματικό την λύση του Κυπριακού ως προϋπόθεση για την δική μας ένταξη.

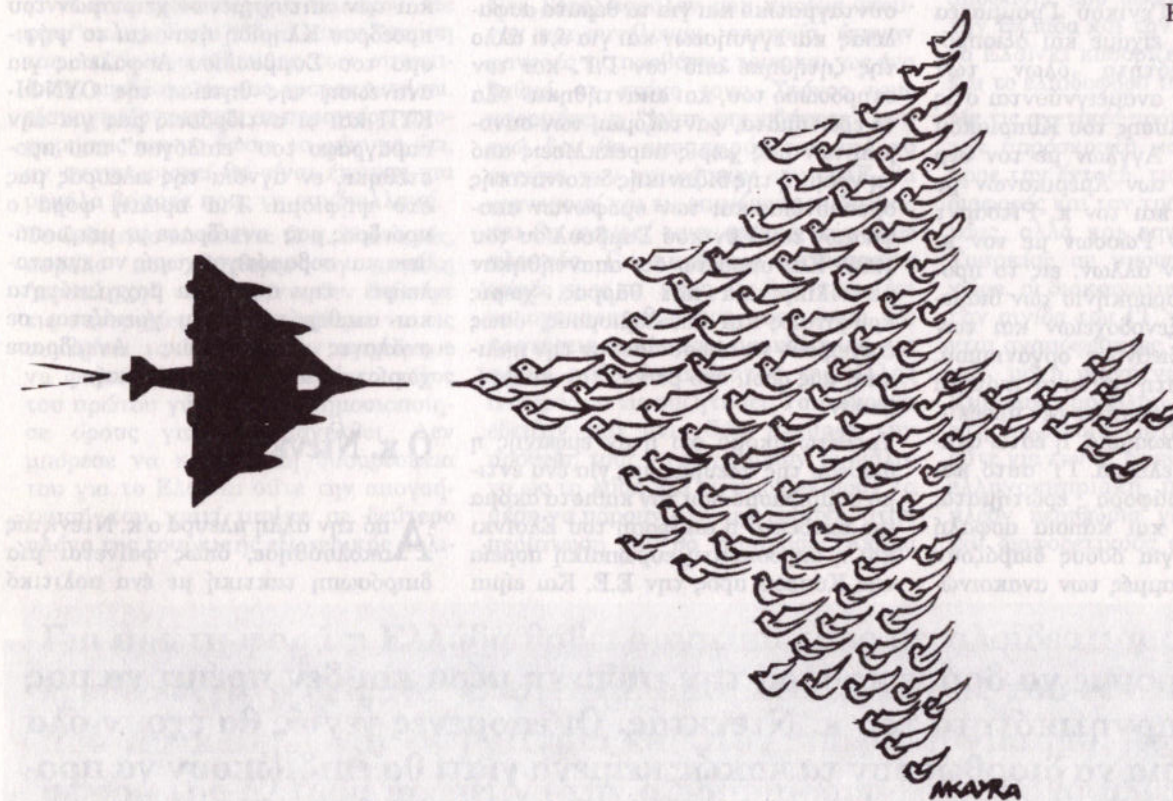
4) Δίνει κάποια ευχέρεια στους Τουρκοκύπριους να στηρίζουν την ανάγκη μιας καλύτερης σχέσης τους με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς.

Ζ) Ας έλθουμε νομίζω στο πιο κρίσιμο θέμα. Το θέμα της "διπλής ένωσης". Το θέτω σε εισαγωγικά εννοώντας τις διάφορες μορφές που μπορεί να πάρει με κυριότερη την αναγνώριση δύο κρατών και την δορυφοριοποίηση τους στα εθνικά λεγόμενα κέντρα. Είναι προσωπική εκτίμηση μου, ότι πέραν των παραδοσιακών εθνικιστών που εργάστηκαν προς αυτή την κατεύθυνση και στις δύο κοινότητες, χωρίς άλλωστε να έχουν πάντα συνείδηση της δράσης τους, διαμορφώθηκαν τα τελευταία χρόνια αντιλήψεις που στηρίζονται περισσότερο σ' ένα ψυχρό ορθολογισμό του είδους πρέπει να τελειώσουμε με το Κυπριακό για να εργαστούμε πλέον για την ανάπτυξη της παιδείας, της υγείας της πολιτικής, της κοινωνίας γενικά. Παράλληλα δεν μας διαφεύγει ότι στα χρόνια που πέρασαν έχουν δημιουργηθεί ισχυρά οικονομικά συμφέροντα από την συνεργασία ελληνοκυπριακών κεφαλαίων με ελληνικά (δόγμα του ενιαίου οικονομικού χώρου) και τουρκοκυπριακών με τουρκικά (πολιτική απορρόφησης). Πέραν αυτών γνωρίζουμε πολύ καλά ότι το πραξικόπημα στόχευε στη διπλή ένωση κι έτσι αντιμετώπιζόταν. Η επιτυχία του έθεσε την διπλή ένωση στο ιστορικό προσκήνιο, πράγμα που ασφαλώς γίνεται ορατό οσάκις μπαίνουμε σε διάλογο για λύση του Κυπριακού, πράγμα όμως που παγιώνεται επίσης καθημερινά μέσα από το στάτους κβο. Η προσέγγιση Ελλάδας Τουρκίας είναι πιθανόν να οδηγήσει τις δύο χώρες σε μια λογική φιλικής μοιρασιάς της Κύπρου σε δυο ζώνες επιρροής ή δυο δορυφορικά κρατίδια μια πιθανότητα η οποία έχει μελετηθεί από αρκετούς Έλληνες πολιτικούς ή αναλυτές. Αυτή η πολιτική μπορεί να βρει συνδρομητές στην Κύπρο σύμφωνα με όσα αναφέραμε πιο πάνω και στις δυο κοινότητες.

Η προσφυγή όμως σε μια πολιτική απόρριψης ή άρνησης, με τον τρόπο τουλάχιστον που την έχουμε ζηήσει επανειλημμένα στη Κύπρο, θα αυξήσει γεωμετρικά τους κινδύνους προς αυτή την κατεύθυνση. Ουσιαστικά θα θέσει εκτός μάχης τις δυνάμεις που μάχονται ενάντια στη διχοτόμηση και θα ωθήσει τις δυνάμεις που εργάζονται για την ειρήνη και την επαναπροσέγγιση (παρακαλώ προσέξτε το καλά αυτό) να αποξενωθούν από την προσπάθεια επιδίωξης συγκεκριμένης λύσης του Κυπριακού. Παράλληλα θα αφήσει ενδεχομένως στο χώρο της διαπραγμάτευσης ανεδόχλητες δυνάμεις με ολιγότερες αντιστάσεις.

Αντίθετα, εάν διαβάσουμε σωστά τις ευκαιρίες που παρέχονται μέσα από τις αποφάσεις του Ελσίνκι, κι' ας μην αντιδρούμε άλλοτε επί αυτών, αυτές είναι κι' όχι άλλες, μας παρέχεται επιτέλους ένα πεδίο πολιτικής δράσης σε επίπεδο κυβέρνησης, κομμάτων και πολιτών στη μια και την άλλη κοινότητα. Είναι πιθανόν να χρειάζεται μια επαναδιατύπωση του Κυπριακού, να χρειάζονται άλλες ιεραρχήσεις, να χρειάζονται πρωτοβουλίες που δεν έχουν ποτέ αναληφθεί με στόχο την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη και τις ευρωπαϊκές πολιτικές δυνάμεις με στόχο να αυξήσουμε την στήριξη στην Ανεξαρτησία και την ενότητα του μελλοντικού Κυπριακού Κράτους. Η συμμετοχή, η ενεργός και η δραστήρια προς αυτή την κατεύθυνση θα δώσει δυνατότητες επηρεασμού επί το θετικότερο αλλά θα δώσει και δυνατότητες αντιστάσεων στη βάση των κεκτημένων των ευρωπαϊκών λαών.

Κωστής Αχνιώτης

Κυπριακό:

από τη Νέα Υόρκη στο Ελσίνκι

Λούη Ηγουμενίδη

Η απόφαση του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Ελσίνκι, επικύρωσε τις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες των εκπροσώπων των δύο κοινοτήτων της Κύπρου με τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ και τον ειδικό του σύμβουλο κ. Άλβαρο Ντε Σότο. Εκεί είχαμε απτά αποτελέσματα που αφορούν ειδικά στην Τουρκία, την Ελλάδα και την Κύπρο. Στη Νέα Υόρκη, ό,τι έγινε καλύπτεται από ένα αδιαπέραστο πέπλο μυστηρίου, παρόλες τις εικασίες που γίνονται και δε φαίνονται, βέβαια, να απέχουν από την πραγματικότητα. Στο Ελσίνκι σημειώθηκε ένα ποιοτικό άλμα στην πορεία του Κυπριακού και τροχοδρομήθηκαν εξελίξεις, που είναι αδύνατον να ανεχθούν την υφιστάμενη στασιμότητα και στο νέο αιώνα, που χάραξε.

Στη Νέα Υόρκη είχαμε δεκατρείς μέρες εντατικής εργασίας και διαβουλεύσεων των δύο αντιπροσωπειών και του επιτελείου του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, όπως είχαμε και αξιοπρόσεκτη κινητικότητα όλων των παραγόντων που αναμειγνύονται στις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού και κυρίως των Άγγλων με τον σερ Ντέιβιντ Χάννι, των Αμερικανών με τον κ. Μόουζες και τον κ. Ρίτσορντ Χόλμπρουκ, των Ρώσων με τον κ. Σιζόφ και τόνων άλλων, εις το προσκήνιο και το παρασκήνιο των διαμερισμάτων των ξενοδοχείων και των γραφείων του διεθνούς οργανισμού. Όμως απ' όλη αυτή την κινητικότητα και το έντονο παρασκήνιο δεν προέκυψε κανένα εντυπωσιακό, ή έστω ανακινώσιμο, αποτέλεσμα. Γι' αυτό και προκύπτουν διάφορα ερωτήματα, αλλά εξαγονται και κάποια ασφαλή συμπεράσματα, για όσους διαβάζουν πίσω από τις γραμμές των ανακοινώ-

σεων και αποκρυπτογραφούν και τις πιο ελάχιστες κινήσεις ή αντιδράσεις. Τι έκανε η πλευρά μας στη Νέα Υόρκη; Πώς συμπεριφέρθηκε και ποια μηνύματα άφησε ο κ. Ντενκτάς; Πώς αντέδρασαν τα Η.Ε. και ποια περιμένουμε να είναι η γραμμή που θα ακολουθήσουν στο δεύτερο και τους επόμενους γύρους; Εκείνο πάντως που εξάγεται σαν πρώτο και ασφαλές συμπέρασμα είναι το ότι οι συνομιλίες θα συνεχιστούν, ότι όλοι τις παίρνουν στα σοβαρά και ότι η λύση είναι στόχος που βρίσκεται στο τέλος του δρόμου τους, όποιες και όσες παλινωδίες εμφανιστούν στην πορεία.

Η πλευρά μας

Η πλευρά μας κατέθεσε λεπτομερώς τις θέσεις της κυβέρνησης και του Εθνικού Συμβουλίου επ' όλης της ύλης και για το εδαφικό και για το συνταγματικό και για τα θέματα ασφαλείας και εγγυήσεων και για ό,τι άλλο της ζητήθηκε από τον Γ.Γ. και τον εκπρόσωπο του, και απαντήθηκαν όλα τα ερωτήματα, φαντάζομαι, των συνομιλητών μας χωρίς παρεκκλίσεις από τη γραμμή της διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας και των ομόφωνων αποφάσεων του Εθνικού Συμβουλίου του 1989. Και υποθέτω ότι απαντήθηκαν με ειλικρίνεια και θάρρος, χωρίς κρυψινόες και δικολαβισμούς, όπως επιχειρούν να παρουσιάσουν την πολιτική μας όσοι, στο βάθος, την απορρίπτουν.

Υποθέτω ακόμα ότι ήταν εμφανής η διάθεση της πλευράς μας για ένα έντιμο συμβιβασμό που τον καθιστά ακόμα πιο αποδεκτό η απόφαση του Ελσίνκι και η απρόσκοπτη ευρωπαϊκή πορεία της Κύπρου προς την Ε.Ε. Και είμαι

σίγουρος ότι αυτή τη φορά και με φόντο μία υπεύθυνη πολιτική ηγεσία στην Ελλάδα και μια κυπριακή πολιτική ηγεσία που ευτυχώς δεν άγγιξε τα όρια της υστερίας, οι δικοί μας συνομιλητές ήταν διαλεκτικοί και διαλογικοί, υπεύθυνοι, σταθεροί στους στόχους μας και χωρίς σύνδρομα παλινδρομήσεων. Γι' αυτό και δεν διαφάνηκε σε καμιά στιγμή να προκαλούν δυσφορία, είτε στον Γ.Γ. είτε στους άλλους παράγοντες που ήταν εκεί είτε, ακόμα και στους δημοσιογράφους, που βολιδοσκοπούσαν τις αντιδράσεις όλων. Και ορθά η αντιπροσωπεία μας χαιρέτησε την απόφαση του Ελσίνκι, όπως ορθά ενέργησε για να διευκολύνει την ελληνική κυβέρνηση να την πετύχει. Ορθά επίσης αποδέχτηκε αμέσως την πρόσκληση του Γ.Γ. για συνέχιση των συνομιλιών στο τέλος Ιανουαρίου και επέστρεψε με κάθε διάθεση προετοιμασίας για μία σοβαρή συνέχεια.

Επιστεγάσμα της ορθής συμπεριφοράς και των επιτυχημένων χειρισμών του προέδρου Κληρίδη ήταν και το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας για ανανέωση της θητείας της ΟΥΝΦΙ-ΚΥΠ και οι αντιδράσεις μας για την παράγραφο του "επιλόγου" που προστέθηκε, εν αγνοία της πλευράς μας στο ψήφισμα. Για πρώτη φορά ο πρόεδρος μας αντέδρασε με μετριοπάθεια και σοβαρότητα χωρίς να εγκαταλείψει την αναγκαία μαχητικότητα και σταθερότητα που χρειάζεται σε ανάλογες περιστάσεις. Αντέδρασε χωρίς να χάνει την προοπτική.

Ο κ. Ντενκτάς

Από την άλλη πλευρά ο κ. Ντενκτάς ακολούθησε, όπως φαίνεται μία διπρόσωπη τακτική με ένα πολιτικό

μετ' επιστροφής, προς τη λύση...

στόχο. Ο στόχος του ήταν να παραμείνει στη διαδικασία των συνομιλιών γιατί εκτός αυτών δεν έχει κανένα μέλλον, ιδιαίτερα μετά την απόφαση του Ελσίνκι και να επιδιώξει ένα συμβιβασμό, όσο γίνεται πιο κοντά στις συνομοσπονδιακές του απόψεις. Δηλαδή επιδιώκει να κατοχυρώσει την "οντότητα" που δημιούργησε με την εισβολή και την μακρόχρονη πολιτική του, μέσα σε πλαίσιο λύσης που αναγνωρίζει ότι καθίσταται αναπόφευκτο, με δεδομένη την άρνηση της Τουρκίας να αντιπαραταχθεί στην ενωμένη Ευρώπη.

Οι δύο τακτικές του κ. Ντενκτάς είναι η εντός της αίθουσας των συνομιλιών με τον Γ.Γ. ή τον ειδικό αντιπρόσωπο του και η εκτός της αίθουσας, που είχε σαν αποδέκτες την πλευρά μας και τη διεθνή κοινότητα, από την οποία επιδιώκει την αναγνώριση. Με τη "διαλλακτική" τακτική του εντός των συνομιλιών επεδίωκε να αποσπάσει μια μορφή αναγνώριση και να μην γίνει αιτία διακοπής του διαλόγου. Με την "σκληρή" και "αδιάλλακτη" στάση του εκτός της αίθουσας των συνομιλιών, επεδίωκε να μας τρομοκρατήσει, εξαναγκάζοντας μας σε περαιτέρω υποχωρήσεις και να δώσει το μήνυμα ότι, αν αναγνωριστεί θα είναι έτοιμος για μεγάλα βήματα προς τη συνδιαλλαγή.

Το δεδομένο είναι ένα: Ο κ. Ντενκτάς, παρόλο που δέχθηκε τη μεγάλη "πρόκληση" του Ελσίνκι δεν διέκοψε τις συνομιλίες, ούτε αρνήθηκε να τις συνεχίσει το Γενάρη. Δεν επιχείρησε να φανεί αδιάλλακτος μετά το τέλος του πρώτου γύρου, ούτε δημοσιοποίησε όρους για να επανέλθει. Δεν μπόρεσε να κρύψει τη δυσάρεσκεια του για το Ελσίνκι ούτε την απογοήτευσή του γιατί μίμκε σε δεύτερο πλάνο της τουρκικής εξωτερικής πολι-

τικής, παρά τις περί του αντιθέτου διαβεβαιώσεις της τουρκικής ηγεσίας.

Ο κ. Ντενκτάς, είναι φανερό πλέον, ότι ανακρούει πρύμναν και δεν επιδιώκει απλά τη νομιμοποίηση των τετελεσμένων της εισβολής. Αρχισε να προβληματίζεται για λύση συμβιβασμού παρά τα "ζητήματα αρχής" που συνεχίζει να εγείρει.

Ο ΟΗΕ

Εκτός όμως από την ελληνοκυπριακή και την τουρκοκυπριακή πλευρά, στις συνομιλίες λάμβανε μέρος, με ενεργό ανάμειξη και ο ΟΗΕ διά του Γ.Γ. και του ειδικού του αντιπροσώπου. Και ρόλο διαδραμάτιζε και αυτός ο παράγοντας σημαντικός, έως καθοριστικό για τις αναμενόμενες εξελίξεις και προοπτικές.

Ήταν φανερό ότι ο Γ.Γ. και ο κ. Άλβαρο Ντε Σότο, παρόλον που κυρίως άκουγαν και συνέλεγαν στοιχεία, έκαναν φανερές τις προθέσεις τους και, ως ένα βαθμό, το στόχο τους. Στόχος τους παραμένει η "λύση οπωσδήποτε" που ενώ δεν θα απομακρύνεται από το πνεύμα των αποφάσεων του ΟΗΕ, θα ικανοποιεί και τις επιμέρους επιδιώξεις και θα αναρεί τους φόβους της κάθε πλευράς. Γι' αυτό και κατέστησαν σαφές προς τα μέρη ότι δεν πρόκειται να ανταποκριθούν σε απαιτήσεις και πέραν κάθε δυνατότητας της άλλης πλευράς να τις συζητήσει. Ταυτόχρονα έδειξαν και στις δύο πλευρές τη πρόθεση τους να συνεχίσουν το διάλογο ως τη λύση και να υποχρεώσουν τα μέρη να πάρουν όλη την ευθύνη, στην περίπτωση που θα ναυαγήσει. Ακόμα

με τις αντιδράσεις τους, είναι φανερό, ότι έδωσαν το μήνυμα σε ποιο είδος λύση συναινούν και σε ποιο αρνούνται να συναινέσουν.

Σταθερή και συνεχή υποστήριξη στην προσπάθεια του Ο.Γ. του ΟΗΕ είχε τους ειδικούς αντιπροσώπους των μεγάλων δυνάμεων, που έκαναν ουσιαστική δουλειά στο παρασκήνιο.

Μετά το Ελσίνκι

Οι διακοινοτικές συνομιλίες, μετά το Ελσίνκι, αποκτούν καινούργια και ουσιαστική σημασία και καθίστανται ο μοναδικός δρόμος και ο μόνος ελπιδοφόρος για εξεύρεση λύσης του Κυπριακού μόνιμης, δίκαιης βιώσιμης και αμοιβαία αποδεχτής. Όπως οι συνομιλίες συνετέλεσαν αποφασιστικά, με τη διεξαγωγή του πρώτου γύρου στην επίτευξη των προνοιών της απόφασης που αφορούν την Τουρκία, την Ελλάδα και την Κύπρο, έτσι τώρα το Ελσίνκι καθορίζει το αναπόφευκτο και το ελπιδοφόρο των συνομιλιών.

Με τις σχετικές πρόνοιες που αφορούν την απρόσκοπτη πορεία της Κύπρου προς την ένταξη, τις ελληνοτουρκικές διαφορές και τον τρόπο διακανονισμού τους, αλλά και την αναγόρευση της Τουρκίας σε υποψήφια υπό ένταξη χώρα, οι διακοινοτικές συνομιλίες υπό την αιγίδα του Γ.Γ. του ΟΗΕ καθίστανται αναπόφευκτες, μοναδική διεξοδος και μόνη ικανή να δώσει λύση, στο Κυπριακό πρόβλημα, αμοιβαία αποδεκτή και δίκαιη. Ούτε για την Τουρκία, ούτε για τον κ. Ντενκτάς ούτε για την ελληνοκυπριακή πλευρά υπάρχουν πλέον περιθώρια για άλλες επιλογές και διαφορετικούς στόχους, εκτός αν

Τώρα μπορούμε να δούμε καθαρά την επόμενη μέρα και δεν πρέπει να μας φοβίζει η αρνητικότητα του κ. Ντενκτάς. Οι επόμενες γενιές θα έχουν όλα τα περιθώρια να διορθώσουν τα κακώς κείμενα γιατί θα επιδιώκουν να προσαρμοστούν στην ταυτότητα που θα έχουν σαν ευρωπαίοι πολίτες.

Για πρώτη φορά η Ελλάδα θάβει οριστικά τους μεγαλοϊδεατισμούς και απελευθερώνει το μείζονα ελληνισμό από τις δεσμεύσεις του εθνικού κέντρου που τον καθήλωναν στη μιζέρια και στον κούφιο εθνικισμό. Αυτή την προσφορά της Ελλάδα πρέπει να την αξιοποιήσουμε στις συνομιλίες.

κάποιο από τα μέλη αποφασίσει να αυτοκτονήσει αναιρώντας την ευρωπαϊκή του προοπτική.

Η Τουρκία μπορεί να στηρίξει τον κ. Ντενκτάς για λύση που κατοχυρώνει και τα συμφέροντα των Τουρκοκύπριων, όπως διαμορφώθηκαν και μετά το '74, δεν μπορεί όμως να τον σηκώσει στους ώμους για να αρνηθεί λύση και να επιμένει στην τουρκοποίηση των κατεχομένων. Ο δε κ. Ντενκτάς μπορεί να εμφανίζεται αδιάλλατος και σκληρός συνομιλητής, όμως δεν μπορεί πια να εκβιάζει και να μας λέει "ή κάνετε τούτο, ή φεύγω και καταφεύγω στις αγκαλιές της Τουρκίας". Αυτός ο δρόμος εκλείσει οριστικά και αμετάκλητα στο Ελσίνκι. Τώρα ο κ. Ντενκτάς θα πρέπει να συνομιλεί ως το τέλος, εκτός βεβαίως κι' αν τον διευκολύνουμε εμείς, με δικές μας απειροσκεπείς και ανεγκέφαλους εγωϊσμούς.

Πρέπει και εμείς να συνειδητοποιήσουμε ότι με το Ελσίνκι η λύση ήρθε πιο κοντά και ο όποιος πιθανός συμβιβασμός γίνεται πιο εύκολος, με το δεδομένο ότι η Ευρώπη έδωσε το πλαίσιο της λύσης. Όμως και από μέρους μας είναι αναγκαία η βούληση για λύση και η απαλλαγή μας από ιδεοληψίες και προκαταλήψεις του παρελθόντος.

Το Ελσίνκι δεν θα μας φέρει τη λύση ως διά μαγείας, ούτε θα την προσαρμόσει αναγκαστικά στα μέτρα της πλευράς μας. Το Ελσίνκι έχει τροχοδρομήσει τη λύση μέσα από συνομιλίες και προσφέρει τους κόλπους της ΕΕ να αποδεχθούν τη νέα κρατική οντότητα που θα δημιουργηθεί. Δεν μας λέει ποια θα είναι και δεν καθορίζει το είδος της λύσης παρά μόνο τις αρχές πάνω στις οποίες θα εδράζεται, που πρέπει να συνάδουν προς το ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Η πλευρά μας έχει καθήκον να αξιοποιήσει αυτές τις νέες πραγματικότητες, με τρεις τρόπους και χωρίς ταλαντώσεις και σκεπτικισμό, η παλινδρομήσεις. Πρώτον, δεν θα πρέπει με κανένα τρόπο να γίνουμε εμείς αιτία διακοπής του διαλόγου, προβάλλοντας οποιαδήποτε αδιάλλακτη απαίτηση. Δεύτερον, θα πρέπει να συνεχίσουμε

τις συνομιλίες πιο απελευθερωμένοι από φοβίες και προκαταλήψεις, γιατί τώρα υπάρχει το ευρωπαϊκό πλαίσιο, που μπορεί να κάνει ανεκτό τον όποιο οδυνηρό συμβιβασμό. Πρέπει να αξιοποιήσουμε με φαντασία και τόλμη αυτή τη δυνατότητα και προοπτική. Και τρίτον, πρέπει να μείνουμε πρόσανατολισμένοι στην ουσία του Κυπριακού και όχι στους τύπους.

Τώρα μπορούμε να δούμε καθαρά την επόμενη μέρα και δεν πρέπει να μας φοβίζει η αρνητικότητα του κ. Ντενκτάς. Οι επόμενες γενιές θα έχουν όλα τα περιθώρια να διορθώσουν τα κακώς κείμενα γιατί θα επιδιώκουν να προσαρμοστούν στην ταυτότητα που θα έχουν σαν ευρωπαίοι πολίτες.

Τουρκία-Ελλάδα

Στο φόντο των συνομιλιών διαγράφεται, πια, διαφορετικός ο ρόλος και της Ελλάδας και της Τουρκίας. Η Ελλάδα του Κώστα Σημίτη απέδειξε ότι έχει τη σοβαρότητα, την ικανότητα και τη θέληση να υλοποιήσει στόχους. Και είναι η πρώτη φορά στην ιστορία του ελληνικού κράτους που μία κυβέρνηση δείχνει το δρόμο της σωτηρίας στην Κύπρο. Η κυβέρνηση των Αθηνών μας εξασφάλισε το ασφαλές πλαίσιο συνομιλιών για λύση του προβλήματος μας, χωρίς να είμαστε κολλημένοι και ανίσχυροι στη γωνία. Ταυτόχρονα μας απελευθέρωσε και από πολλές ιδεοληψίες του παρελθόντος. Δεν είναι μικρό πράγμα να μας υποδεικνύει σήμερα η κυβέρνηση της Ελλάδας ότι πρέπει να συμφιλιωθούμε με τους Τουρκοκύπριους, να τολμήσουμε μία συνεχή προσπάθεια επανπροσέγγισης και να υιοθετήσουμε άφοβα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης μ' αυτούς που θα ζήσουμε αύριο μαζί. Για πρώτη φορά η Ελλάδα θάβει οριστικά τους μεγαλοϊδεατισμούς και απελευθερώνει το μείζονα ελληνισμό από τις δεσμεύσεις του εθνικού κέντρου που τον καθήλωναν στη μιζέρια και στον κούφιο εθνικισμό. Αυτή την προσφορά της Ελλάδα πρέπει να την αξιοποιήσουμε στις συνομιλίες.

Με τον ίδιο τρόπο ο κ. Ντενκτάς και το σύνολο των Τουρκοκυπρίων, με επικεφαλής τις προοδευτικές τους δυνάμεις, πρέπει να αξιοποιήσουν την απελευθέρωση της Τουρκίας από το παρελθόν της. Μια σύγχρονη και ευρωπαϊκά προσανατολισμένη χώρα δεν μπορεί πλέον να υποχρεώνει τους εξαρτώμενους της σε προκλητικές επιλογές που τους βγάζουν στο περιθώριο της ιστορίας. Η Ευρώπη με τα ιδανικά και τον πολιτισμό της αναμένει και τους Τουρκοκύπριους, που δεν μπορεί πια η Τουρκία να τους εμποδίσει να κάνουν το σωστό βήμα. Οι Τουρκοκύπριοι δεν θα καθηλώνονται πια από το σύνδρομο του υπό επίβλεψη τέκνου της Τουρκίας.

Η αντιπολίτευση

Σ' αυτά που γράφω βέβαια και που ελπίζω να γίνουν η επίσημη πολιτική της πλευράς μας, έχει ήδη εκδηλωθεί μια έντονη αντιπολίτευση από διάφορες δυνάμεις, αλλά κυρίως και ανέλπιστα από το ΑΚΕΛ. Θέλω να πιστεύω ότι τα κριτήρια αυτού του κόμματος είναι μόνο αντιπολιτευτικά προς την διακυβέρνηση Κληρίδη και λίγο επηρεασμένα από το αντιδυτικό σύνδρομο της παραδοσιακής Αριστεράς. Δεν διανοούμαι ότι η Αριστερά διολίσθησε στον απορριπτισμό τώρα που και οι πιο συντηρητικές δυνάμεις σε Ελλάδα και Κύπρο μπορούν να κατανοήσουν τις δυνατότητες που μας προσφέρει η μετά - Ελσίνκι εποχή και η κυβέρνηση Σημίτη. Ελπίζω ότι, στη στροφή, θα επανεύρουν το θάρρος να στηρίξουν την ελπιδοφόρα προοπτική της λύσης, μέσα από ένα έντιμο συμβιβασμό στις συνομιλίες.

Διαφορετικά πρέπει όλοι να συνειδητοποιήσουμε ότι οι επιλογές μας τώρα δεν θα είναι άμοιρες της αυριανής μας μοίρας. Και ελπίζω ότι ο πρόεδρος Κληρίδης δεν θα διακινδυνεύει την υστεροφημία του ταλαντευόμενος μεταξύ της σκληρής αντιπολίτευσης του ΑΚΕΛ και της μισής καρδιάς του ΔΗΣΥ, που βρίσκεται ακόμα στις εσχές της άγνοιας...

Δεν διανοούμαι ότι η Αριστερά διολίσθησε στον απορριπτισμό τώρα που και οι πιο συντηρητικές δυνάμεις σε Ελλάδα και Κύπρο μπορούν να κατανοήσουν τις δυνατότητες που μας προσφέρει η μετά - Ελσίνκι εποχή και η κυβέρνηση Σημίτη. Ελπίζω ότι, στη στροφή, θα επανεύρουν το θάρρος να στηρίξουν την ελπιδοφόρα προοπτική της λύσης, μέσα από ένα έντιμο συμβιβασμό στις συνομιλίες.

Γιατί επιβάλλεται η φορολόγηση κερδών από το χρηματιστήριο (και μιά συγκεκριμένη πρόταση)

Στέλιου Ανδριανού

Όταν πρωτολειτούργησε το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου, οι φορολογικές αρχές και η κυβέρνηση δέχτηκαν ότι δεν έπρεπε να φορολογούνται τυχόν κέρδη από την πώληση μετοχών, όταν αυτές έχουν μεγαλύτερη αξία από την τιμή απόκτησής τους. Με αυτή την κίνηση, πίστευαν ότι θα προσέλκυαν περισσότερες επενδύσεις στο χρηματιστήριο.

Η απόφαση αυτή βασίστηκε στο σκεπτικό ότι η απόκτηση μετοχών γίνεται με μακροπρόθεσμες προοπτικές και σκοπό την επένδυση και αποταμίευση κεφαλαίων. Από αυτή την άποψη, η κατοχή μετοχών μοιάζει με την κατοχή περιουσίας, η οποία αποφέρει εισόδημα και επομένως δεν φορολογεί-

ται. Το εισόδημα από μια τέτοια "περιουσία" όμως φορολογείται, όπως φορολογούνται όλα τα εισοδήματα. Η φορολογία αυτή επιβάλλεται, μετά από κάποιο ποσό το οποίο φοροαπαλλάσσεται (οι πρώτες £1.200 από μερίσματα απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος).

Από τότε τα πράγματα έχουν αλλάξει πολύ. Μεγάλο μέρος του κεφαλαίου που έχει επενδυθεί φέτος στο Χ.Α.Κ. δεν έχει μακροπρόθεσμες προοπτικές. Επίσης, δεν προσβλέπει σε εισόδημα με την μορφή μερίσματος. Αντίθετα, το κεφάλαιο αυτό έχει βραχυπρόθεσμες προοπτικές. Προσβλέπει στο άμεσο κέρδος που θα προκύψει, όταν ο επενδυτής καταφέρει να πουλήσει τις μετο-

χές σε πιο ψηλή τιμή από την τιμή απόκτησης.

Συνεπώς, η απόκτηση και η κατοχή μετοχών έπαψε πλέον να μοιάζει με την απόκτηση περιουσίας η οποία συνεπάγεται εισόδημα, αποταμίευση και ασφάλεια. Η απόκτηση και κατοχή μετοχών έχει πλέον ταυτιστεί με την αγορά εμπορεύματος.

Πρόθεση του επενδυτή είναι η άμεση πώληση των μετοχών, με σκοπό την κερδοσκοπία από την διαφορά του κόστους απόκτησης και της τιμής πώλησης.

Είναι με αυτό το σκεπτικό, που η φορολογία των κερδών από την πώληση μετοχών είναι επιβεβλημένη. Όχι για να αυξήσει η κυβέρνηση τα εισοδήματά της, αλλά για να ανατραπεί μιά αδικία του φορολογικού συστήματος. Με τον ίδιο τρόπο που φορολογείται ένας έμπορος για τα κέρδη που προκύπτουν από την πώληση εμπορευμάτων σε τιμή πιο ψηλή από την τιμή απόκτησής τους, θα πρέπει να φορολογείται και ένας επενδυτής για τα κέρδη που προκύπτουν από την πώληση μετοχών, σε τιμή πιο ψηλή από την τιμή αγοράς τους.

Διάφοροι οικονομολόγοι, με πρώτο τον James Tobin που βραβεύτηκε με το βραβείο Νόμπελ Οικονομικών, έχουν ζητήσει την επιβολή φορολογίας επί της διακίνησης των κερδοσκοπικών κεφαλαίων, εξαιτίας των κινδύνων που εμπεριέχονται στην επένδυση κεφαλαίων που στόχο έχουν την βραχυπρόθεσμη κερδοσκοπία. Ο Tobin είχε επισημάνει ότι το διεθνές κερδοσκοπικό κεφάλαιο προκαλεί αστάθεια και μεγάλες διακυμάνσεις στις τιμές στην αγορά. Αναφερόταν στην αγορά του ξένου συναλλάγματος, τα σχόλια του όμως μπορούν να μεταφερθούν και στη χρηματιστηριακή αγορά.

Η φορολόγηση των κερδών από το χρηματιστήριο θα πρέπει να πάρει μορφή ανάλογη του φόρου κεφαλαιουχικών κερδών (capital gains tax).

Αρχικά, για να μην τιμωρηθούν άδικα οι μακροπρόθεσμοι επενδυτές και για να μη μειωθεί η ελκυστικότητα τέτοιων επενδύσεων, θα πρέπει να υπάρχει διάκριση στη φορολογία για τα κέρδη που προκύπτουν από τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις σε σχέση με τις βραχυπρόθεσμες επενδύσεις.

Επίσης, για να μην αυξηθεί ο φόρτος εργασίας των φορολογικών αρχών, χωρίς να υπάρξει ιδιαίτερη αύξηση στο φορολογικό εισόδημα, θα πρέπει να υπάρξει ένα αρχικό ποσό κερδών που δεν θα φορολογείται.

Ακόμα, θα πρέπει να επιτρέπεται ο συμψηφισμός κερδών και ζημιών από άλλες πράξεις στο χρηματιστήριο. Θα ήταν εξάλλου καλό να επιτρέπεται η μεταφορά της ζημιάς σε επόμενα έτη, για δικαιότερη φορολογία. Δε θα πρέπει όμως να μεταφέρεται η ζημιά σε προηγούμενα έτη, ούτως ώστε να μην προκαλούνται αλλαγές στη φορολογία προηγούμενων ετών και αυτή να μην καθίσταται ιδιαίτερα πολύπλοκη.

Η επιβολή φορολογίας με τις πιο πάνω παραμέτρους θα έχει ως αποτέλεσμα:

α) τη μείωση της ελκυστικότητας της μετακίνησης κεφαλαίων που στοχεύουν στην άμεση κερδοσκοπία, προς το χρηματιστήριο. Έτσι, μεγάλο ποσοστό των κεφαλαίων αυτών θα επιστρέψουν σε μακροπρόθεσμες επενδύσεις οι οποίες είναι και πιο "υγιείς" για την όλη οικονομία.

β) θα μειώσει τον υπερβολικά μεγάλο αριθμό μετακινήσεων κεφαλαίων στον πραγματικό αναγκαίο αριθμό μετακινήσεων, για κεφάλαια τα οποία βρίσκονται ήδη εντός του χρηματιστηρίου. Θα επικρατήσει έτσι ομαλότητα στις διακυμάνσεις τιμών που οφείλονται στην μετακίνηση κεφαλαίου και όχι στην αλλαγή εκτιμήσεων και προσδοκιών και στις νέες πληροφορίες.

γ) Θα δοθεί κίνητρο σε περισσότερα κεφάλαια να παραμείνουν εντός του χρηματιστηρίου και να μετατραπούν σε μακροπρόθεσμες επενδύσεις, εκεί όπου έχουν προκύψει κέρδη. Αυτό θα οδηγήσει σε περαιτέρω σταθερότητα και σε διεύρυνση της κεφαλαιουχικής βάσης.

δ) Θα δοθεί κίνητρο στους επενδυτές που έχουν υποστεί ζημιά να μετατρέψουν την ζημιά τους σε πραγματική, ρευστοποιώντας τέτοιες επενδύσεις, για να μεγαλώσει η φοροαπαλλαγή από τον συμψηφισμό κερδών και ζημιών. Το αποτέλεσμα είναι ότι θα υπάρξει περισσότερη ώθηση στις μετοχές να κινηθούν προς την πραγματική τους

αξία. Επίσης, θα παρατηρηθεί μεγάλος όγκος πράξεων, ακόμα και όταν παρουσιάζεται πτώση τιμών. Αυτό θα έρθει σε αντίθεση με το φαινόμενο παγοποίησης της αγοράς που μέχρι τώρα παρατηρείται σε πτωτικές περιόδους.

Ενδεικτικά δίδεται πιο κάτω η υποθετική δομή που θα μπορούσε να πάρει μία τέτοια φορολογία:

- 15% φόρος για κέρδη από μετοχές ή επενδύσεις, τις οποίες ο επενδυτής είχε στην κατοχή του για περίοδο πέραν των δύο ετών.

- 30% φόρος για κέρδη από μετοχές ή επενδύσεις τις οποίες ο επενδυτής είχε στην κατοχή του για περίοδο μικρότερη των δύο ετών.

- Η μέγιστη περίοδος μεταφοράς ζημιών σε επόμενα χρόνια να είναι για τέσσερα χρόνια, χωρίς περιορισμό στο μέγεθος της ζημιάς που θα μεταφέρεται.

- Να επιτρέπεται ο συμψηφισμός κερδών και ζημιών. Οποιαδήποτε φορολογία να επιβάλλεται μετά από ένα τέτοιο συμψηφισμό και όταν τα καθαρά κέρδη ξεπερνούν τις £1000.

Ελπίζουμε ότι οι αρμόδιες αρχές θα επιδείξουν τη δέουσα σοβαρότητα και θα επιληφθούν του θέματος άμεσα με μοναδικό γνώμονα το συλλογικό συμφέρον.

Η ΧΩΡΑ ΜΑΣ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ
ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ.
ΝΑ ΡΕΘΟΥΜΕ ΜΙΑ ΠΕΤΡΑ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ
ΚΙ ΟΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΠΑΝΩ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΠΑΝΩ
ΚΙ ΟΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΚΑΤΩ
ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΚΑΤΩ.

συνεργασία Εξ Υπαρχής - Η εποχή

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΝΟΑΜ ΤΣΟΜΣΚΙ ΣΤΟΝ Ι. VANTAGGIO ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΣΤΗ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

Το ιδανικό ον για το σημερινό παγκόσμιο σύστημα είναι αυτό που κάθεται μπροστά στην τηλεόραση που δεν επικοινωνεί με κανέναν, αλλά αφήνεται στην πλύση εγκεφάλου της τηλεόρασης. Αν το άτομο αρχίζει να επικοινωνεί με τους άλλους, θα μπορούσε να γίνει επικίνδυνο, να ανακτήσει τον ανθρωπισμό του, το κριτικό του πνεύμα, την ικανότητα να δημιουργεί εναλλακτικές λύσεις.

Ακόμα κι όταν αντιμετωπίζει ζητήματα παρεμφερή με θέματα που τον έκαναν διάσημο σ' όλο τον κόσμο ως έναν από τους μεγαλύτερους σύγχρονους γλωσσολόγους, ο Νόαμ Τσόμσκι - συγγραφέας του «Οι δομές της σύνταξης» - παραμένει μαχόμενος. Το απέδειξε πρόσφατα στην Σιένα, μπροστά σε μια πλατεία με περισσότερα από 300 άτομα που συγκέντρωσε η Συντονιστική Επιτροπή ενάντια στον πόλεμο (που ξεκίνησε στις αρχές Απριλίου αλλά συνεχίζεται ακόμα, παρά το τέλος των βομβαρδισμών στα Βαλκάνια). Στον αυτοδιαχειριζόμενο χώρο της Αυλής των Θαυμάτων ο Τσόμσκι δεν παρέλειψε να ασκήσει κριτική στην εξωτερική πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών που μαζί με τα άλλα μέλη του G8 είναι τα αφεντικά και οι ρυθμιστές του «παγκόσμιου συστήματος». «Φωτισμένα Κράτη», όπως τα περιέγραψε, που εξουσιάζουν τον κόσμο με στρατιωτική καταστολή και με ενθουσιώδη προσκόλληση στις πολιτικές άγριας απορύθμισης και στην απελευθέρωση των αγορών που επιβάλλονται από το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα.

Μια πλούσια κριτική του «ανθρωπιστικού» επεμβατισμού και της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ και των «αφεντικών» του G8.

Οι επιτηρητές του «παγκοσμίου συστήματος»

Σε όσους τον ρώτησαν αν υπήρχαν εναλλακτικές λύσεις για να επιλυθεί η κρίση στο Κόσοβο, απάντησε: «Αρχικά μπορούσε να αποφευχθεί η επέμβαση. Διαφορετικά, υπήρχε η απόφαση του Σερβικού κοινοβουλίου που παρουσιάστηκε στο Ραμπουγιέ και αγνοήθηκε, πρώτα από τους αντιπροσώπους και μετά από το διεθνή Τύπο. Μετά από τρεις μήνες βομβαρδισμών, η συμφωνία που υπογράφηκε έμοιαζε πολύ με εκείνη που προτάθηκε από τη σερβική αντιπροσωπία. Τα συμπεράσματα δικάσας».

Όπως για τους νέους και τις νέες της Συντονιστικής Επιτροπής - που πήγαν στα Βαλκάνια και παρήγαγαν ημερολόγια, μια έκθεση φωτογραφίας και αρκετές ώρες φιλμ - έτσι και για τον Τσόμσκι ο πόλεμος δεν τελείωσε. Όπως δεν τελείωσε και για τις τόσες Επιτροπές που - διάσπαρτες σ' όλο τον κόσμο - συνεχίζουν να ερευνούν τα εγκλήματα στα Βαλκάνια αναζητώντας αποδείξεις που θα μαρτυρούν την ύπαρξη και την οντότητα των βιαιοτήτων που διαπράχθηκαν. Για την αναγκαιότητα να εμποδιστεί η «γενοκτονία» έκανε έκκληση το ΝΑΤΟ για να νομιμοποιηθεί τους συμμαχικούς βομβαρδισμούς της Σερβίας.

Στις αρχές Αυγούστου, ο διοικητής του ΟΗΕ Μπερνάρ Κουσνέρ είχε δηλώσει ότι πάνω από 11000 Κοσοβάροι αλβανικής εθνότητας θα είχαν σφαγιασθεί από τον Μιλόσεβιτς. (Το Πεντάγωνο υπολόγιζε το Μάη εκατό χιλιάδες νεκρούς). Ως πηγή μνημόνευε το Ποι-

νικό Δικαστήριο για τα εγκλήματα στην πρώην Γιουγκοσλαβία που ήδη τότε το διέψευθε και που σήμερα αποκαλύπτει τα πρώτα αποτελέσματα των ερευνών του. Ο αριθμός των θυμάτων, για την ώρα, ήταν 2.108, φαίνεται να αντιστοιχεί σε μια «πολεμική λογική», αλλά οπωσδήποτε είναι μια αριστερή εκτίμηση και περιγράφει ένα φρικιαστικό σενάριο που κατά τα άλλα, όμως, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί γενοκτονία.

Δεν υπάρχουν αμφιβολίες για το γεγονός ότι έγινε εθνοκάθαρση. Φτάνει να δούμε τον αριθμό των προσφύγων που είναι τουλάχιστον 18.000, κι εκείνο των νεκρών για τους οποίους όμως ακόμα δεν ξέρει κανείς τίποτα το ακριβές. Έτσι δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι ωμότητες στη Σερβία αυξήθηκαν μετά την έναρξη των βομβαρδισμών. Αυτές τις μέρες η «International Herald Tribune» δημοσίευσε τον απολογισμό των βιαιοτήτων που διαπράχθηκαν σε μια σερβική φυλακή όπου εκατοντάδες άτομα σκοτώθηκαν εξαιτίας και των βομβαρδισμών του ΝΑΤΟ. Και τώρα - αλλά μόνον τώρα - καταγράφονται πράξεις βίας και από μέρους των Σέρβων φυλάκων. Σίγουρα τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν στη Σερβία, και με τη συνέργια της πολιτείας, είναι τρομερά. Αλλά, και εδώ, η συνέργια υπήρξε κυρίως μετά την έναρξη των βομβαρδισμών. Τα ίδια μίντια που αρχικά είχαν καταδικάσει τον Μιλόσεβιτς, μετατόπισαν ως κάποιο σημείο την προσοχή τους στους πολίτες, τους επονομαζόμενους «συνεργούς δήμιους», και επιπλέον τους χρησιμοποίησαν για να

δικαιολογήσουν μια επέμβαση που στην πραγματικότητα είχε ήδη αρχίσει.

Μια έκβαση απόλυτα προβλέψιμη...

Ναι, και το ΝΑΤΟ το ήξερε. Ο ίδιος ο διοικητής επικεφαλής των δυνάμεων του ΝΑΤΟ, ο στρατηγός Ουέσλι Κλαρκ, είχε δηλώσει ότι, με την έναρξη των βομβαρδισμών, οι βιαιοτήτες θα εντεινονταν. Εμένα μου φαίνεται ότι τα μέσα δεν έδωσαν μια ακριβή περιγραφή αυτής της κατάστασης και, οπωσδήποτε, δεν το έκαναν στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Αγγλία.

Μεταπολεμικά; Η σερβική οικονομία υπέστη, μέσα σε λίγες βδομάδες, μεγαλύτερες καταστροφές απ' ό,τι στη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Ανυπολόγιστες οι περιβαλλοντικές ζημιές.

Το μεγαλύτερο μέρος των πληγέντων στόχων δεν ήταν στρατιωτικοί. Ο πραγματικός στόχος ήταν η πολιτική οικονομία που, πράγματι, τώρα βρίσκεται σε ολέθρια κατάσταση. Δεν βομβαρδίστηκαν (βαριά) τυχαίες περιοχές που τίποτα δεν είχαν να κάνουν με το Κόσοβο. Η Βοϊβοντίνα ή η πόλη του Νόβισαντ είναι πόλεις που κατοικούνται εκτός των άλλων από Ούγγρους εχθρικούς προς τον Μιλόσεβιτς. Μια σχετικά εύκολη επιχείρηση επίθεσης στην κοινωνία των πολιτών, πόσο μάλλον που η τελευταία στερείται άμυνας. Εξάλλου, οι ΗΠΑ και η Αγγλία είχαν ήδη εκτελέσει την ίδια επιχείρηση στο Ιράκ.

Επίσης μεταπολεμικά προκύπτει ότι απελάθηκαν περίπου 260.000 - μεταξύ Σέρβων, Ρομ και «δοσιλόγων» Αλβα-

«Μία μεταρρύθμιση των Ηνωμένων Εθνών είναι απαραίτητη, αλλά το κύριο πρόβλημα που παρουσιάζεται είναι ότι δεν επιτρέπουν οι ΗΠΑ τη λειτουργία του. Δεν είναι τυχαίο ότι ο ΟΗΕ δε χρηματοδοτείται από τις ΗΠΑ κάθε φορά που δεν αντιπροσωπεύει τη γνώμη τους. Είναι μια κατάσταση που συνεχίζεται εδώ και 40 χρόνια. Μόλις ο ΟΗΕ άρχισε να εκφράζει μία παγκόσμια γνώμη, έχανε την υποστήριξη των ΗΠΑ. Επιπλέον αρκεί να κοιτάξει κανείς ποιος προηγείται στην πολιτική αρνησικυρία»

νών - από το τέλος του πολέμου ως τώρα. Ένα είδος εθνοκάθαρσης από πλευράς του ΝΑΤΟ και υπάρχουν αυτοί που, όπως ο Γουέτον Σάρφ, μιλάνε για φασισμό.

Πάνω στο θέμα αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη, τώρα, μια διαμάχη μεταξύ ΗΠΑ και Ευρώπης. Το πρόβλημα είναι εάν θα ανακουφιστούν ή όχι οι πολίτες. Οι ΗΠΑ, όμως, σκοπεύουν να διατηρήσουν ένα καθεστώς τιμωρίας. Εγώ δε θα μιλάγα για φασισμό: πρόκειται για φυσιολογική συμπεριφορά ισχυρών κρατών.

Ο Γάλλος ιστορικός Ζαν Σεζνό υποστήριξε στην εφημερίδα μας ότι το «Κόσοβο έπαιξε θετικό ρόλο στο Τιμόρ» όπου ο ΟΗΕ «έδρασε προοιουόμενος ότι συμφωνεί με τον ένοχο». Δεν σας φαίνεται, μάλλον, ανήκουστη η καθυστέρηση ενάμιση μήνα του δημοψηφίσματος και το γεγονός ότι η δύναμη που επενέβη ήταν ακριβώς η Αυστραλία που είχε στηρίξει την ινδονησιακή κατοχή του 1975;

Στ' αλήθεια αυτό είπε ο Σεζνό; Τα δικαιώματα που η Ινδονησία μπορεί να ασκήσει στο Τιμόρ είναι συγκρίσιμα με εκείνα που ασκούσαν οι ναζιστές στην κατεχόμενη Γαλλία. Αλλά αυτό που πρέπει να υπογραμμιστεί είναι ότι οι ΗΠΑ ήταν αυτές που τους υποστήριξαν. Το ίδιο το ινδονησιακό στρατιωτικό προσωπικό εκπαιδεύτηκε και εξοπλήστηκε από τις ΗΠΑ μέχρι πολύ πρόσφατα: Μιλώ για τη διοίκηση Κλίντον που το έκανε παραβιάζοντας τους νόμους του Κογκρέσου. Και μέχρι τον Αύγουστο, γίνονταν κοινές ασκήσεις με το αμερικανικό στρατιωτικό προσωπικό. Μιλάμε, λοιπόν, για μια περίοδο, στην οποία οι σφαγές και οι βιαιότητες πρέπει να αποδοθούν στις αμερικανικές διοικήσεις και συγκεκριμένα στη διοίκηση Κάρτερ.

Σύμφωνα με το Βαλκανικό μάθημα δεν θα «έπρεπε», αντίθετα, να βομβαρδιστεί η Τζακάρτα;

Στο Τιμόρ οι βιαιότητες ήταν μεγαλύτερες από εκείνες που έγιναν στο Κόσοβο πριν ξεκινήσουν οι βομβαρδισμοί.

Το υποστηρίζουν εκκλησιαστικές αλλά αξιόπιστες πηγές. Στο Τιμόρ ο απολογισμός των θυμάτων ήταν τουλάχιστον δυο φορές μεγαλύτερος σε σχέση με εκείνον του Κόσοβου. Τίποτα απ' όλα αυτά δεν αναφέρθηκε. Πιστεύω ότι φτάνει αυτό για να διαψεύσει τον Σεζνό. Και αν ο Κλίντον αναγκάστηκε να εκδώσει κάποια ανακοίνωση ή να πάρει κάποια μέτρα, είναι μόνο γιατί, γύρω στις 10 Σεπτεμβρίου, υπέστη εσωτερικές πιέσεις. Όσο για την Αυστραλία, πριν επέλθει, ζήτησε άδεια απ' την

Ινδονησία. Και σ' αυτή την περίπτωση η διοίκηση Κλίντον ήταν φυγόδικη, το ίδιο και ο ΟΗΕ που, παρά τις εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους που κρύβονται στα βουνά για να πεθάνουν από την πείνα, φροντίζει να μη στέλνει τροφή. **Η σημαία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δε φαίνεται, συνεπώς, να στηρίζεται στον ιστό της παγκοσμιοτήτας.**

Είναι γνωστό ότι εκατοντάδες χιλιάδες Τιμορέζοι είναι εκτεθειμένοι σε φρικτά εγκλήματα αλλά οι ΗΠΑ σιωπούν. Έτσι όπως σιωπούν (μαζί με την Γαλλία και την Αγγλία) για ό,τι συμβαίνει στην Κολομβία ή στην Τουρκία. Επιπλέον, η τελευταία μπήκε δικαιωματικά στην τάξη των φωτισμένων κρατών γιατί εισάγει αμερικανικά όπλα, τα ίδια που της είναι απαραίτητα για να καταστείλει την κουρδική ανωμαλία.

Θεωρείτε δυνατή μία μεταρρύθμιση που να κάνει τον ΟΗΕ όργανο μιας παγκόσμιας κυβέρνησης;

Μία μεταρρύθμιση των Ηνωμένων Εθνών είναι απαραίτητη, αλλά το κύριο πρόβλημα που παρουσιάζεται είναι ότι δεν επιτρέπουν οι ΗΠΑ τη λειτουργία του. Δεν είναι τυχαίο ότι ο ΟΗΕ δε χρηματοδοτείται από τις ΗΠΑ κάθε φορά που δεν αντιπροσωπεύει τη γνώμη τους. Είναι μια κατάσταση που συνεχίζεται εδώ και 40 χρόνια. Μόλις ο ΟΗΕ άρχισε να εκφράζει μία παγκόσμια γνώμη, έχανε την υποστήριξη των ΗΠΑ. Επιπλέον αρκεί να κοιτάξει κανείς ποιος προηγείται στην πολιτική αρνησικυρία. Αντίθετα απ' ό,τι λένε οι δυτικοί διανοούμενοι, οι ΗΠΑ βρίσκονται στην πρώτη θέση βέτο. Ακολουθούν οι Άγγλοι και τέλος οι Γάλλοι. Αυτό αντανακλά το μίσος που τρέφουν οι ΗΠΑ απέναντι στον ΟΗΕ, ο οποίος ωστόσο βρίσκει υποστηρικτές στον αμερικανικό πληθυσμό. Είναι μία από τις πολλές περιπτώσεις στις οποίες η γνώμη του λαού δεν επηρεάζει την πολιτική. Δεν θα 'πρεπε να είναι όμως έτσι. Αλλά για να αλλάξει αυτή η κατάσταση θα χρειαζόταν μεγαλύτερη πολι-

τική δέσμευση, μεγαλύτερη δημοκρατική συμμετοχή.

Τι σκέφτεστε για την πρόταση που προωθήθηκε από το μελετητή του Διεθνούς Δικαίου, Ρίτσαρντ Φοκ, για τη θέσπιση ενός παγκοσμίου κοινοβουλίου πάνω σε οικουμενικές βάσεις;

Ο Φοκ είναι παλιός φίλος αλλά αυτές οι προτάσεις δεν έχουν βάρος. Υπάρχει ήδη, για παράδειγμα, ένα Διεθνές Δικαστήριο που έχει καταδικάσει τις Ηνωμένες Πολιτείες για την επιθετική τους πολιτική. Αλλά οι ΗΠΑ αγνόησαν αυτή την καταδίκη. Υπάρχει και ένα Διεθνές Δικαστήριο εγκλημάτων που δεν έχει υποστήριξη από μέρους των ΗΠΑ. Και δεν είναι τυχαίο που οι Ηνωμένες Πολιτείες υπογράφουν τόσο λίγες καταδικές σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επιπλέον: αυτές που υπογράφονται προσυπογράφονται με τον όρο να μην εφαρμόζονται στις ΗΠΑ. Για παράδειγμα, στη Γιουγκοσλαβία, την άνοιξη που μας πέρασε, οι Ηνωμένες Πολιτείες αποφάσισαν ότι η καταδίκη της γενοκτονίας δεν μπορούσε να εφαρμοστεί στην επέμβασή τους και, έτσι, το δικαστήριο δεν μπόρεσε να εξετάσει την περίπτωση. Ο αμερικανικός λαός τα αγνοεί όλ' αυτά. Και το ίδιο, πιστεύω, ισχύει και για τον ιταλικό λαό. Και η άγνοια αυτών των γεγονότων επηρεάζει ακόμα και πολλούς διανοούμενους. Γι' αυτά τα γεγονότα δε μιλάει κανείς, από επιλογή και όχι από αναγκαιότητα. Αυτά είναι τα θέματα που θα έπρεπε να αντιμετωπίζουν για να μπου οι βάσεις μιας λαϊκής διαμαρτυρίας.

Ο πόλεμος στα Βαλκάνια διεξήχθη απολύτως παράνομα αλλά πάντα στο όνομα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Προβαλλόμενος ως μοντέλο μιας νέας διεθνούς νομιμότητας, ο «ιδεολογικός πόλεμος» ήταν ο μόνος, εξάλλου, που θα μπορούσε να υποστηρίξει η αριστερά.

Ο ανθρωπισμός δεν έχει καμία σχέση. Αλλιώς θα έπρεπε να θεωρήσουμε ανθρωπιστή ή αριστερό και τον Μουσολίνι που εισέβαλε στην Αιθιοπία υπο-

στηρίζοντας ότι οι σκοποί του ήταν, ακριβώς, ανθρωπιστικοί: η απελευθέρωση των σκλάβων και ο εκχριστιανισμός της χώρας. Σε μερικά έγγραφα που έμειναν μυστικά μέχρι το 1938 οι ΗΠΑ επαινούν τον Μουσολίνι για τα υψηλά του αισθήματα. Το ίδιο συνέβη και με τους προαναφερθέντες. Σε όλη την ιστορία είναι δύσκολο να βρεθεί ένας πόλεμος που δεν παρουσιάστηκε από τον επιτιθέμενο ως σωστός και ανθρωπιστικός, αλλά πραγματικά ανθρωπιστικοί σκοποί δεν υπήρξαν ποτέ.

Δεν νομίζετε ότι το τέλος του ψυχρού πολέμου επιβάλλει την αναθεώρηση των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου;

Οι αρχές του Διεθνούς Δικαίου είναι θετικές αλλά αν δεν υποστηριχτούν από τις μεγάλες δυνάμεις δεν έχουν αξία. Η πολιτική των ΗΠΑ είναι σαφώς σχετικά μ' αυτό. Όταν, το 1986, το διεθνές δικαστήριο καταδίκασε τις Ηνωμένες Πολιτείες για την επίθεση στη Νικαράγουα, η καταδίκη απορρίφθηκε με το ακόλουθο επιχείρημα. Εφόσον δεν υπήρχαν άλλα έθνη που συμμερίζονταν τις θέσεις τους, οι Ηνωμένες Πολιτείες αισθάνονταν εξουσιοδοτημένες να παλέψουν μόνες τους, αδιάφορες για τη γνώμη των άλλων εθνών, για να υπερασπίσουν αυτό που κρίνουν σωστό. Σε οποιοδήποτε ελεύθερο έθνος αυτή θα ήταν πρωτοεπιδίη ειδηση: εσείς το διαβάσατε στην Ιταλία;

Στο τελευταίο βιβλίο του, «Συνέντευξη για τον καινούργιο αιώνα», ο Έρικ Χομπομπάουμ στην κλασική αποδοχή του έθνους - κράτους προσθέτει άλλη μία και μιλάει για «ένα εδαφικό κράτος που ανήκει σε ένα συγκεκριμένο λαό, που χαρακτηρίζεται από εθνικές, γλωσσικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες και που συνιστά το Έθνος». Μπροστά

σ' ένα εθνικό κράτος πάνω σε γλωσσικές βάσεις πώς αλλάζει, κατά τη γνώμη σας, η έννοια της κυριαρχίας;

Ο Χομπομπάουμ είναι ένας άλλος παλιός φίλος αλλά αυτό το σημείο του διαφεύγει. Η Ιταλία, για παράδειγμα, είναι ένα έθνος που το ενώνει μια κοινή γλώσσα, αλλά μόνο επειδή όλες οι άλλες καταστράφηκαν. Φτάνει να ρωτήσει κανείς οποιονδήποτε ποια γλώσσα μιλάγε η γιαγιά του και θα πει ότι ήταν τα ιταλικά. Είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι μια κοινή γλώσσα δεν είναι πολιτιστικό δεδομένο και ενώνει τη χώρα. Πιο απλά είναι σημάδι ότι οι άλλες εξαλειφθηκαν. Αυτό συνέβη και στις ΗΠΑ και αντανακλά μόνο το γεγονός ότι οι άλλοι λαοί εξοντώθηκαν. Χρειάζεται να προσθέσουμε, επίσης, ότι το έθνος - κράτος δεν είναι πάντα το ίδιο στην Ευρώπη. Αντανακλά και εθνικά δεδομένα ενώ δεν είναι απαραίτητα έτσι, σε άλλα μέρη του κόσμου. Τα ευρωπαϊκά έθνη - κράτη δημιουργήθηκαν μετά από 800 χρόνια ακραίας βίας. Μόνο μετά το 1945 έγινε κατανοητό - κι αυτός είναι ο μόνος λόγος για τον οποίο σταμάτησε η βία - ότι συνεχίζονταν με αυτό το ρυθμό θα επερχόταν πλήρης εξολόθρευση. *Ο πόλεμος στην Ευρώπη είχε αναχθεί σε επιστήμη.*

Με αυτές τις προϋποθέσεις, πώς κρίνετε την Ευρωπαϊκή ενοποίηση;

Στην Ευρώπη υπάρχει η αναγκαιότητα μιας αλλαγής πορείας. Αυτό κατέστη επείγον από την παρουσία δυο τάσεων που αντιτίθενται η μία στην άλλη. Από τη μία πλευρά, πράγματι, υπάρχει μία ευρωπαϊκή ενοποίηση, καθόλου δημοκρατική, που εναποθέτει όλη την εξουσία στα χέρια μιας κεντρικής τράπεζας, ενός ιδρύματος που δεν δίνει λογαριασμό για τις πράξεις του αλλά που περιορίζεται, ως πούμε, να φροντίζει τα συμφέροντα μερικών μεγάλων συντε-

χνιών. Η άλλη τάση αντιπροσωπεύει μία απόκτηση στην πρώτη και έγκειται στην περιφερειακή κατάτμηση. Όλη η ευρωπαϊκή κουλτούρα - μιλάω για τη γλώσσα, τους χορούς, τις μουσικές - εκδηλώνεται όλο και περισσότερο σε περιφερειακό επίπεδο. Στην Αγγλία, στην Ισπανία, ειδικά, οι περιφέρειες αποκτούν όλο και περισσότερες εξουσίες. Είναι μια αντίδραση ενάντια στη συγκέντρωση που προτείνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μία συγκέντρωση που αποφασίζεται από τα πάνω και, γι' αυτό, πολύ λίγο δημοκρατική. Στο έλλειμμα δημοκρατίας, ο λαός απαντάει με την προσπάθεια να ξαναπάρει τον έλεγχο, τουλάχιστο σε περιφερειακό επίπεδο. Και δεν μπορεί να πε κανείς πού θα καταλήξουν όλ' αυτά. Εξάλλου, οι Ευρωπαίοι δεν είναι υποχρεωμένοι να εναποθέσουν την εμπιστοσύνη τους σε οικονομικούς θεσμούς. Σχετικά μ' αυτό, ακόμα και οι Ηνωμένες Πολιτείες - και οι σημαντικότερες ακηριβές τους - εκπλήσονται από την ιδιαίτερα συντηρητική στροφή που παίρνει η ευρωπαϊκή πολιτική.

Συναντήσαμε το Νόαμ Τσόμοκι σ' ένα μικρό δωμάτιο της Φιλοσοφικής Σχολής της Σιένα, όπου βρίσκεται αυτές τις ημέρες για ακαδημαϊκούς λόγους. Μιάμιση ώρα συζήτησης και πολλές ερωτήσεις που έμειναν όμως - λόγω χρόνου - αναπάντητες: από την πολιτική χρήση της ιστορίας έως την έννοια του αυτοπροσδιορισμού των λαών. Έπειτα εκείνος άρχισε να αδημονεί. Από την αποστειρωμένη ατμόσφαιρα του πανεπιστημίου προτίμησε το ενθουσιώδες πλήθος που τον περιμενε στην «αυλή των θαυμάτων». Πρώτα η πολιτική. Η ακαδημία μπορεί να περιμένει...

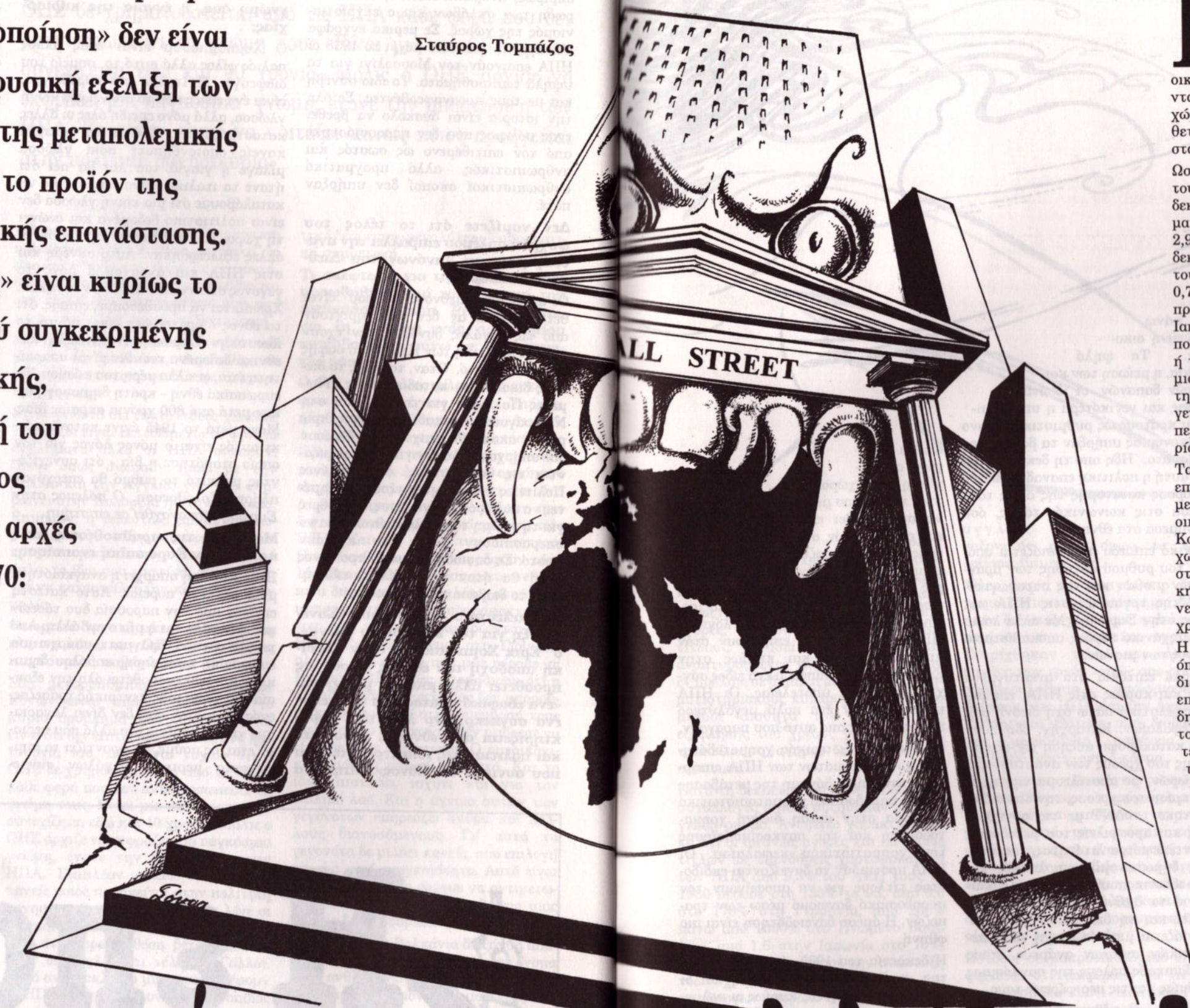

Η ΕΠΟΧΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΝΕΩΣΗ, ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΝΑΝΕΩΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ • ΚΥΡΙΑΚΗ 19 Δεκεμβρίου 1999 • ΑΡ. Φ. 509 • ΔΡΧ. 300

Αντίθετα με μια ευρέως διαδεδομένη γνώμη, η «παγκοσμιοποίηση» δεν είναι μια νομοτελειακή ή φυσική εξέλιξη των εθνικών οικονομιών της μεταπολεμικής περιόδου. Ούτε είναι το προϊόν της σύγχρονης τεχνολογικής επανάστασης. Η «παγκοσμιοποίηση» είναι κυρίως το αποτέλεσμα μιας πολύ συγκεκριμένης διαχείρισης της δομικής, οικονομικής κρίσης ή του μακροχρόνιου κύματος συρρίκνωσης από τις αρχές της δεκαετίας του 1970: της νεοφιλελεύθερης διαχείρισης, η οποία επικράτησε σταδιακά στις σημαντικότερες εθνικές οικονομίες κατά τα πρώτα

Σταύρος Τορπάζος

Παγκοσμιοποίηση και νεο - φιλελεύθερη διαχείριση

Βεβαια, πολλοί οικονομικοί δείκτες καταδεικνύουν μια συνεχή αύξηση του βαθμού αλληλεξάρτησης των εθνικών οικονομιών καθ' όλη τη μεταπολεμική περίοδο. Ο βαθμός ανοίγματος των εθνικών οικονομιών, οι εξαγωγές ως προς το ΑΕΠ, αυξάνονται τόσο στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, όσο και στις χώρες του ΟΟΣΑ γενικότερα (στην Ιαπωνία αντίθετα ο δείκτης αυτός παρουσιάζει σχετική σταθερότητα).

Ωστόσο, οι χώρες του ΟΟΣΑ, έφθασαν τα επίπεδα του βαθμού ανοίγματός τους το 1890 μέσα στη δεκαετία του 1970. Το 1990 ο μέσος βαθμός ανοίγματος των χωρών του ΟΟΣΑ αυξήθηκε μόνο κατά 2,9%. Το ίδιο ισχύει και για τις ΗΠΑ. Μέσα στη δεκαετία του 1970 έφθασαν το βαθμό ανοίγματός τους το 1890 για να τον ξεπεράσουν το 1990 κατά 0,7%. Μέσα σε ένα αιώνα οι εξαγωγές των ΗΠΑ ως προς το ΑΕΠ τους δεν αυξήθηκαν παρά 0,7%. Η Ιαπωνία, ακόμη και σήμερα, δεν έχει φθάσει σε ποσοστά εξαγωγών τόσο ψηλά όσο αυτό του 1929 ή του 1938. Μόνο η δυτική Ευρώπη παρουσιάζει μια σημαντική αύξηση του ποσοστού εξαγωγών της: Από 14,9% το 1890 έφθασε το 23% το 1990, γεγονός που δείχνει, τον αναβαθμισμένο ρόλο των περιφερειακών ενώσεων και του κοντινού εμπόριου.

Τα πρώτα χρόνια της κρίσης χαρακτηρίζονται από επιβράδυνση και όχι από επιτάχυνση του ρυθμού μεγέθυνσης του βαθμού ανοίγματος των εθνικών οικονομιών. Έπρεπε να μεσολαβήσει η Σύνοδος Κορυφής των 5 σημαντικότερων βιομηχανικών χωρών στο Τόκιο, το 1979, και να επαναπροσδιοριστούν οι βασικοί στόχοι της οικονομικής πολιτικής για να πάρει το διεθνές εμπόριο τις πρωτοφανείς διαστάσεις που πήρε κατά τα τελευταία χρόνια.

Η Σύνοδος Κορυφής του 1979 είναι σταθμός για όποιον θέλει να αναλύσει τη σύγχρονη φάση της διεθνούς οικονομίας. Εκεί αποφασίστηκε ο επαναπροσανατολισμός των νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών με σκοπό τον έλεγχο του πληθωρισμού. Σιγά-σιγά, πρώτη η Θάτσερ και τελευταίως ίσως ο Μιτεράν, όλες οι κυβερνήσεις των σημαντικών βιομηχανικών κρατών υιοθέτησαν το φιλελεύθερο ή νεοφιλελεύθερο δόγμα οικονομικής διαχείρισης. Ο πληθωρισμός θεωρήθηκε υπεύθυνος για όλα τα δεινά. Αν τα ποσοστά μεγέθυνσης ήταν χαμηλά έφταιγε ο πληθωρισμός, αν η ανεργία και η φτώχεια αυξάνονταν αδιάκοπα έφταιγε ο πληθωρισμός.

Σύμφωνα με τις επίσημες διακηρύξεις της δεκαετίας του 1980, ο έλεγχος του πληθωρισμού αρκούσε για να επιστρέψει η διεθνής

Έκθεση Ουνέσκο: η παιδαγωγική πτυχή

Παιδεία: ανιχνεύοντας
προς την ευτυχία

δρόμους
της γνώσης

Μαίρης Κουτσελίνη - Ιωαννίδου*

Δε θα ήταν υπερβολή να λεχθεί ότι τίποτε το νεότερο δεν επισήμαναν οι εμπειρογνώμονες της ΟΥΝΕΣΚΟ στη σχετική έκθεση τους για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος της Κύπρου. Όλα τα θετικά και όλα τα αρνητικά συζητούνται για χρόνια στην Κύπρο και οι υπεύθυνοι του Υπουργείου Παιδείας αλλά και όσοι ασχολούνται με τα της εκπαίδευσης γνωρίζουν πολύ καλά και τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Βέβαια μια «έκθεση εμπειρογνομώνων» επί του θέματος έχει πολλά πλεονεκτήματα. Πέραν του ότι, για παράδειγμα, κωδικοποιεί επισήμως όσα περιφέρονταν στην ατμόσφαιρα και ευκαιριακά συζητούνταν, είναι δυνατό να «πείσει» όσους ακόμη πιστεύουν στο αλάθητο των αυθεντιών ότι είναι καιρός για σοβαρότερη αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών μας πραγμάτων.

Είχαμε και στο παρελθόν επισημάνει ότι η φιλοσοφία και οι γενικοί σκοποί της εκπαίδευσής μας, όπως είναι διατυπωμένοι, ιδιαίτερα στα έγγραφα με τα οποία συμμετέχουμε σε Διεθνή Συνέδρια και όπως έχουν κωδικοποιηθεί στο Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, εκλεκτικά επιλέγουν από διάφορα ρεύματα και τάσεις ό,τι καλύτερο μπορεί να συμπεριλάβει η έννοια εκπαίδευση. Επισημάναμε παράλληλα ότι μεταξύ των γενικών αυτών σκοπών και στόχων και των στόχων κάθε θέματος μαθήματος του Αναλυτικού Προγράμματος υπάρχει ασυνέπεια και χάσματα. Πολλές φορές μάλιστα οι στόχοι της διδασκαλίας και της διδακτικής πράξης γενικά αντιφάσκουν προς τους γενικούς αυτούς σκοπούς. Πώς, για παράδειγμα συμβιβάζεται η διδασκαλία «ύλης» εξειδικευμένων γνώσεων υψηλού επιπέδου στην οποία ανταποκρίνεται ένα 5% των μαθητών μας τάξης με το γενικό σκοπό για «δημιουργία ελεύθερων και δημοκρατικών πολιτών με πλήρως ανεπτυγμένη προσωπικότητα, πνευματικά και ηθικά ανεπτυγμένων, δραστήριων και δημιουργικών»; Πόσο υγιής, δραστήριος, δημιουργικός και ολόπλευρα ανεπτυγμένος γίνεται ένας έφηβος που βιώνει συνεχώς την αποτυχία, γιατί δεν μπορεί ν' ανταποκριθεί στους προδιαγεγραμμένους υψηλούς ακαδημαϊκούς στόχους διδασκαλίας που δε λαμβάνουν υπόψη τις δικές του ανάγκες και δυνατότητες;

Όλοι θεωρητικά κατακρίνουν το δασκαλοκεντρισμό και τον υλοκεντρισμό στην εκπαίδευση. Στην πράξη, όμως, η διδασκαλία έχει σε μεγάλο βαθμό ταυτιστεί με την «κάλυψη της ύλης» τις πιο πολλές φορές ερήμην των μαθητών.

Ένα δεύτερο σημαντικό θέμα αφορά το βαθμό συμβολής, αυτών που γίνονται στην τάξη και στο σχολείο γενικότερα, στην επίτευξη των γενικών σκοπών της εκπαίδευσης. Πώς ο σκοπός της κάθε περιόδου διδασκαλίας εξυπηρετεί το σκοπό του μαθήματος και των συγκεκριμένων μαθητών κι αυτός - μαζί με τους σκοπούς των άλλων μαθημάτων - τους σκοπούς της εκπαίδευσης; Στο θέμα αυτό η έκθεση της ΟΥΝΕΣΚΟ για το εκπαιδευτικό μας σύστημα αναφέρει:

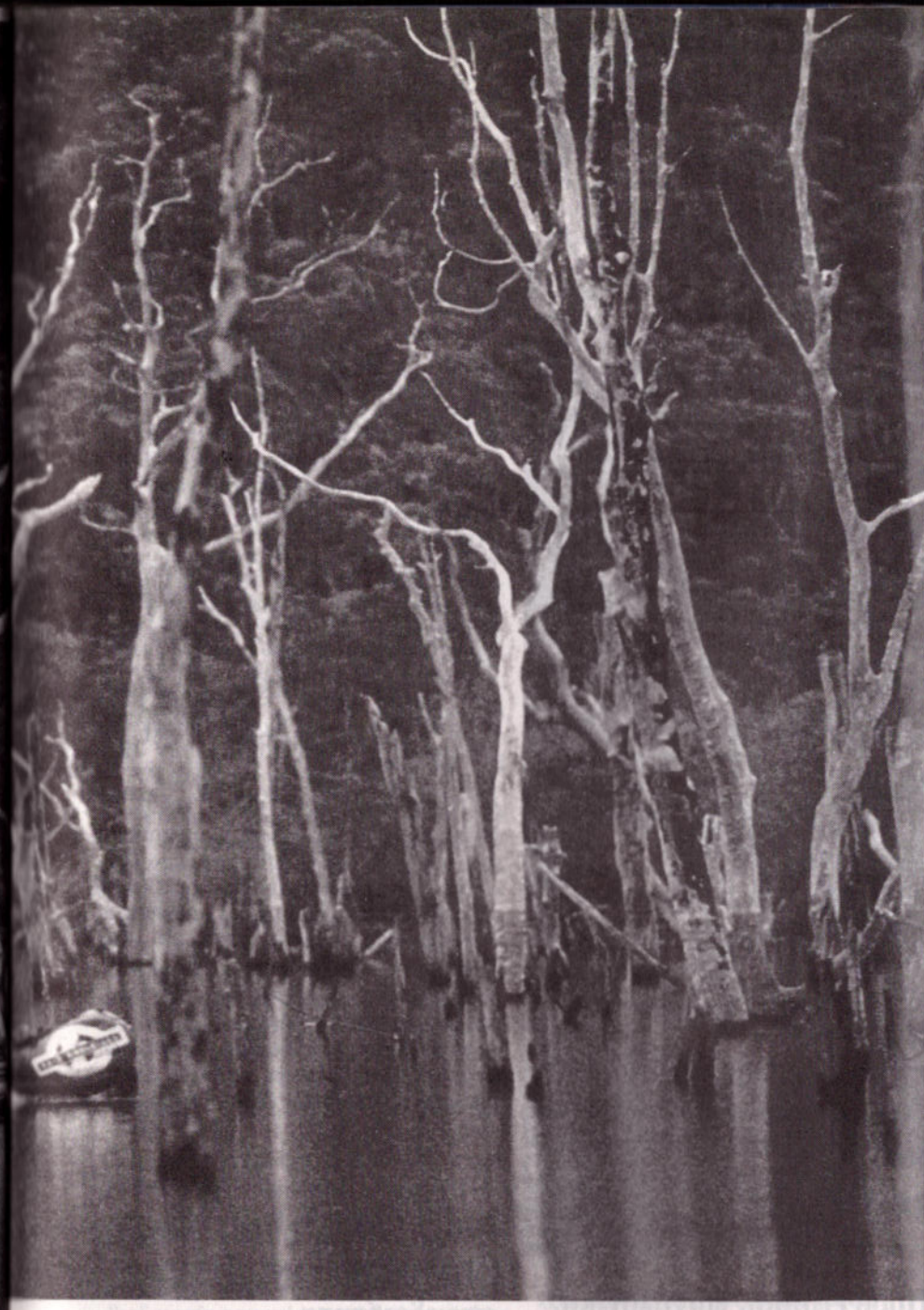
«Γενικά οι σκοποί, όπως παρουσιάζονται πιο πάνω, είναι εξαιρετικοί και συνδέουν την παιδεία με τα ιστορικά, κοινωνικά, ηθικά, πολιτιστικά, οικονομικά και πολιτικά στοιχεία της Κύπρου. Κυριαίνουν από τους πιο γενικούς στους πιο ειδικούς όχι όμως πάντα με συγκροτημένο και λογικό τρόπο. Σε γενικές γραμμές, είναι εναρμονισμένοι με τους σκοπούς της εκπαίδευσης των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των χωρών-μελών του Οργανισμού για Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ). Εντούτοις χρειάζεται να οργανωθούν σε πιο συγκροτημένο πλαίσιο που θα δίνει καθαρότερη εικόνα της ιεραρχίας των σκοπών και των στόχων. Επίσης, αρκετές σημαντικές αρχές απαιτούν ψηλότερη προτεραιότητα». Παράλληλα, όμως, παρατηρεί ότι οι σκοποί εκφράζονται με γενικούς όρους που δεν μπορούν να καθοδηγήσουν την πρακτική εργασία των τμημάτων, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και πολύ περισσότερο της τάξης και δημιουργούν αξεπέραστα προβλήματα για τη διδασκαλία σε τάξεις μικτής

ικανότητας. Τονίζεται επίσης στην έκθεση η αποτυχία μας να ανταποκριθούμε στο στόχο μας για παροχή ίσων ευκαιριών στους μαθητές για μόρφωση. Το γεγονός ότι όλοι έχουν την ευκαιρία να εγγραφούν στα σχολεία δεν εξασφαλίζει και την παροχή ίσων ευκαιριών για μάθηση, μια και ελάχιστα στηρίζουμε τον κάθε μαθητή ώστε να μπορεί πράγματι να μάθει. Η στήριξη για μάθηση - και η συνεπακόλουθη μείωση της ανάγκης για παραπαιδεία - θα πρέπει να θεμελιωθεί στη διδασκαλία στην τάξη, στην οργάνωσή της, στα υλικά για μάθηση, στις μεθόδους διδασκαλίας. Είναι εύκολο να αντιληφθούμε σε πόσο λανθασμένο δρόμο οδεύουν οι διάφορες υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας όταν εξαντλούν το έργο τους στη συγγραφή του «ενός» και «μοναδικού» και «αδιαφοροποίητου» σχολικού εγχειρι-

δίου ή στην οικείωση του εκπαιδευτικού με τα «νέα» κάθε φορά υλικά.

Όλοι θεωρητικά κατακρίνουν το δασκαλοκεντρισμό και τον υλοκεντρισμό στην εκπαίδευση. Στην πράξη, όμως, η διδασκαλία έχει σε μεγάλο βαθμό ταυτιστεί με την «κάλυψη της ύλης» τις πιο πολλές φορές ερήμην των μαθητών. Για την ανταπόκριση στις ανάγκες της σύγχρονης εκπαιδευτικής διαδικασίας και των μαθητών χρειάζεται να προσεχθεί ιδιαίτερα η παιδαγωγική διάσταση του έργου του εκπαιδευτικού. Δε μιλούμε για θεωρητικές γνώσεις σύγχρονης ψυχολογίας, κοινωνιολογίας, φιλοσοφίας και αγωγής. Θεωρητικά τα πράγματα είναι εύκολα. Παιδαγωγική κατάρτιση σημαίνει μεταφορά στην πράξη όλων των θεωριών που επικουρούν την εκπαίδευση. Δεν υπάρχει καμιά συνταγή, ούτε σχέδια διδασκαλίας που μαθαίνονται και

εφαρμόζονται. Παιδαγωγική κατάρτιση σημαίνει ετοιμότητα να λαμβάνονται ad hoc αποφάσεις για ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών. Προϋποθέτει γνώσεις, αυτοοργάνωση της σκέψης, έφεση και κίνητρα και διαδικασία δοκιμής και ανατροφοδότησης.

Αν ρωτήσετε έναν εκπαιδευτικό τι διδάσκει, έχετε πολλές πιθανότητες να πάρετε μια από τις απαντήσεις: Αρχαία, Φυσική, Γυμναστική... (αν διδάσκει στη Μέση Εκπαίδευση) ή τρίτη τάξη, πέμπτη, πρώτη... (αν διδάσκει στο Δημοτικό). Στις απαντήσεις ακριβώς αυτές αποτυπώνεται το ουσιαστικό πρόβλημα που υπάρχει στη διαδικασία διδασκαλίας - μάθησης. Διδάσκουμε μαθηματικά-θέματα ή στην καλύτερη περίπτωση τάξεις, δηλαδή ένα ιδεατό - άρα ανύπαρκτο - αδιαφοροποίητο σύνολο μαθητών που είναι καθορισμένο ότι, εφόσον βρίσκονται στη συγκεκριμένη

τάξη, «πρέπει» να είναι σε θέση «να μάθουν» ό,τι ορίζει το αναλυτικό πρόγραμμα.

Είναι όμως γνωστό ότι ένας μεγάλος αριθμός μαθητών δεν είναι σε θέση να μάθει αυτά που με όλη την καλή διάθεση του προσφέρουμε. Είναι επίσης βέβαιο ότι οι μαθητές αυτοί γίνονται χρόνο με το χρόνο χειρότεροι με την έννοια ότι η συμμετοχή τους μειώνεται και τα κενά στις γνώσεις τους αυξάνονται. Η παρουσία τους στην τάξη γίνεται σιγά-σιγά προβληματική μια και η απειθαρχία είναι συνηθισμένο μέσο αντίδρασης στην ανία ή την αμηχανία που νιώθουν σε μια τάξη όπου παρευρίσκονται χωρίς ουσιαστικά να συμμετέχουν.

Είναι γνωστό από την εκπαιδευτική έρευνα ότι η μάθηση συντελείται μέσα από μια δυναμική διαδικασία κωδικοποίησης των ενεργειών του δασκάλου

και του μαθητή που οδηγεί στην επεξεργασία των γνωστικών αντικειμένων και σε τελευταία ανάλυση σ' αυτό που ονομάζουμε αποτέλεσμα της μάθησης και που μετριέται ως σχολική επίδοση. Σύμφωνα με το σχήμα αυτό η μάθηση εξαρτάται από τη δυνατότητα ή όχι του μαθητή να επεξεργαστεί τα δεδομένα που του παρουσιάζονται. Η δυνατότητα όμως αυτή δεν εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από το τι ο μαθητής γνωρίζει και από ποια είναι η στάση του απέναντι στη μάθηση. Εξαρτάται εξίσου από το τι ο δάσκαλος κάνει κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, για να επικοινωνήσει αποτελεσματικά με το μαθητή: πόσο λαμβάνει υπόψη τις προηγούμενες γνώσεις του, πώς τον βοηθά να προσεγγίσει το θέμα, σε ποιο βαθμό επικεντρώνει την προσοχή του μαθητή στη διαδικασία με την οποία μαθαίνει (οργάνωση του νέου, σύνδεση του με το παλιό, άσκηση στρατηγικών αυτοαξιολόγησης).

Σύμφωνα όμως με το πλαίσιο ανάλυσης της Διδασκαλίας - Μάθησης που προτείνει η σύγχρονη εκπαιδευτική έρευνα, το τι θα κάνει ο εκπαιδευτικός εξαρτάται από το τι ο ίδιος γνωρίζει και από το ποια είναι η στάση του απέναντι στη διαδικασία μάθησης. Ο εκπαιδευτικός, για παράδειγμα, που πιστεύει ότι είναι αρκετό να εργάζεται με μια ομάδα μόνο μαθητών, αυτούς που μπορούν να ανταποκριθούν σ' ένα αναμενόμενο για την τάξη τους επίπεδο, πολύ λίγη προσπάθεια θα καταβάλει, για να επικοινωνήσει αποτελεσματικά και με τους υπόλοιπους μαθητές. Το ίδιο και ο εκπαιδευτικός που θεωρεί ότι όλες οι προσπάθειες του είναι καταδικασμένες σε αποτυχία λόγω του ότι δεν είναι σε θέση να ελέγξει όλους εκείνους τους εκτός τάξης παράγοντες που επηρεάζουν την επίδοση, δηλ. το σύστημα, την οικογένεια, τις ατομικές διαφορές.

Το βασικό επομένως πρόβλημα κατά τη διαδικασία διδασκαλίας - μάθησης εντοπίζεται στην έλλειψη αποτελεσματικής επικοινωνίας εκπαιδευτικού - μαθητών, μια έλλειψη που με την πάροδο του χρόνου μεγαλώνει, εφόσον διδάσκουμε χωρίς να λαμβάνουμε υπόψη το βαθμό δεκτικότητας του μαθητή.

Κι όμως, η σχολική αποτυχία δεν είναι οδός «αναπόφευκτη». Ούτε πάλι η επιτυχία είναι έργο μόνο «προικισμένων ατόμων», καθηγητών, δασκάλων και μαθητών. Η αποτελεσματική διδασκαλία-μάθηση προγραμματίζεται και επιτυγχάνεται.

Πέρα απ' όλα αυτά, που είναι προβλήματα της εκπαίδευσής μας, που ελάχιστα ή καθόλου δεν προσπαθήσαμε να διορθώσουμε, παραμένει σοβαρό και το πρόβλημα της παιδαγωγικής κατάρτι-

σης των εκπαιδευτικών αλλά και των συμβούλων και επιθεωρητών τους. Μιλούμε για την ανάγκη διδασκαλίας σε τάξεις μικτής ικανότητας. Πόση καθοδήγηση μπορούν να έχουν - έστω από εδώ και μπρος - οι εκπαιδευτικοί πάνω στο θέμα αυτό; Η διδασκαλία σε τάξεις μικτής ικανότητας στηρίζεται βέβαια σε σύγχρονες θεωρίες διδασκαλίας. Το πρόβλημα, όμως, δεν είναι ότι οι διδάσκοντες δε γνωρίζουν τις θεωρίες αυτές, όπως πρόσφατα (από τις συζητήσεις για το επίπεδο της εκπαίδευσής μας) επισημάνθηκε. Το πρόβλημα δε βρίσκεται στο ότι οι υπεύθυνοι δεν παρακολούθησαν τις εξελίξεις στην ψυχολογία, κοινωνιολογία και θεωρία της αγωγής. Αυτό είναι απλώς το υπόβαθρο για τη διδασκαλία, που ούτως ή άλλως δεν μπορεί παρά να είναι αποδεκτό και ως ενημέρωση εύκολα μεταδοτή. Το πρόβλημα είναι πως οι θεωρίες αυτές γίνονται πράξη διδασκαλίας.

Πόσο έτοιμοι, ψυχολογικά, πρακτικά και συνδικαλιστικά είναι οι εκπαιδευτικοί ν' αναλάβουν αυτούς τους νέους ρόλους; Πόσο πρόθυμη και οικονομικά δυνατή είναι η πολιτεία για να τους βοηθήσει να ετοιμαστούν;

Επομένως, η παιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών προϋποθέτει την ύπαρξη πειραματικού σχολείου, μέσα στο οποίο θα μεταφέρονται οι θεωρίες σε πράξη. Προϋποθέτει ακόμη ικανότητα από τον κάθε εκπαιδευτικό για ανάπτυξη προγραμμάτων σε μικρο-επίπεδο, στο επίπεδο δηλαδή της τάξης,

καθώς και την ικανότητα παραγωγής διδακτικών υλικών, που ν' ανταποκρίνονται στις ανάγκες του μικτού πληθυσμού μιας τάξης. Η διδασκαλία επίσης σε τάξεις μικτής ικανότητας θεμελιώνεται στη διαδικασία διαφοροποίησης στόχων, ύλης, μεθόδων, υλικών, χρόνου και ανατροφοδότησης. Συνεπάγεται ακόμη συνεχείς αξιολογήσεις και αναπροσαρμογή όλων των πιο πάνω, ούτως ώστε οι διαφορετικές και διαφοροποιούμενες συνεχώς ανάγκες των μαθητών να μπορούν να ικανοποιούνται.

Είναι επομένως το θέμα της παιδαγωγικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών διαδικασία συνεχής και δύσκολη, η οποία επείγει ν' αρχίσει σε εντελώς καινούργια βάση, με στελέχη που δεν ξέρουν απλώς και μόνο τις θεωρίες, αλλά είναι σε θέση να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς να αναπτύξουν την ικανότητα να λαμβάνουν τις κατάλληλες αποφάσεις στην κατάλληλη στιγμή.

Πόσο έτοιμοι, ψυχολογικά, πρακτικά και συνδικαλιστικά είναι οι εκπαιδευτικοί ν' αναλάβουν αυτούς τους νέους ρόλους; Πόσο πρόθυμη και οικονομικά δυνατή είναι η πολιτεία για να τους βοηθήσει να ετοιμαστούν;

Είμαι βέβαια πως μια παιδαγωγική κατάρτιση μέσα από ταχύρυθμα σεμινάρια του τύπου που ως τώρα προσφέρονταν θα είναι χαμένος κόπος, χαμένος χρόνος και σπατάλη δημοσίου χρήματος.

Η ανεξαρτησία στη μάθηση θα αποκτήσει μεγαλύτερη σπουδαιότητα.

Μαθητές και φοιτητές πρέπει να διδαχθούν πώς να μαθαίνουν.

Αν θεωρήσουν τη διαδικασία ως ευχάριστη, τότε η διαδικασία μάθησης θα είναι πιθανότατα επιτυχής.

Αν θεωρήσουν τη μάθηση ως απλή προετοιμασία για επιτυχία εξετάσεων, τότε υπάρχει λίγη πιθανότητα να αποκτήσουν ανεξαρτησία

και ευελιξία και δε θα αποβάλουν τις εκπαιδευτικές τους παρωπίδες

Σχολιάζοντας τους σκοπούς της εκπαίδευσης και την καταλληλότητά τους, οι «εμπειρογνώμονες» αναφέρουν:

«Ένας περαιτέρω σκοπός, ο οποίος αποκτά όλο και περισσότερη σημασία, είναι η εισαγωγή της χαράς στη μάθηση. Δε θα πρέπει αυτή η «χαρά» να εννοηθεί ως μια απλή συναισθηματική και φιλελεύθερη προσέγγιση, η οποία έπρεπε βασικά να είναι πιο σοβαρή και εντατική, αλλά να θεωρηθεί ως χαρακτηριστικό μάθησης. Η σημερινή κοινωνία απαιτεί μια νέα ευελιξία και ικανότητα προσαρμογής, για ν' ανταποκρίνονται οι άνθρωποι στη συνεχή ανάγκη για αναπροσαρμογή και απόκτηση νέων δεξιοτήτων. Η ανεξαρτησία στη μάθηση θα αποκτήσει μεγαλύτερη σπουδαιότητα. Μαθητές και φοιτητές πρέπει να διδαχθούν πώς να μαθαίνουν. Αν θεωρήσουν τη διαδικασία ως ευχάριστη, τότε η διαδικασία μάθησης θα είναι πιθανότατα επιτυχής. Αν θεωρήσουν τη μάθηση ως απλή προετοιμασία για επιτυχία εξετάσεων, τότε υπάρχει λίγη πιθανότητα να αποκτήσουν ανεξαρτησία και ευελιξία και δε θα αποβάλουν τις εκπαιδευτικές τους παρωπίδες.»

Η χαρά της μάθησης ταυτίζεται στις παρατηρήσεις αυτές με την έφεση για συνεχή μάθηση και τις δεξιότητες αυτομόρφωσης και διά βίου εκπαίδευσης. «Οι μαθητές και φοιτητές πρέπει να διδαχθούν πώς να μαθαίνουν». Η διαδικασία του πώς να μαθαίνουν είναι από τη φύση της ευχάριστη, γιατί συνδέεται με το θετικό αυτοείδωλο που οικοδομείται στην επιτυχία και στην κατάκτηση της γνώσης.

Επισημάνανε επανειλημμένως την τραγελαφική κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι τελειόφοιτοι, οι οποίοι, μετά από έξι χρόνια ανώτερης εκπαίδευσης, νιώθουν την ανάγκη να καταφύγουν σ' ένα καλό φροντιστή, για να τους μάθει να γράφουν εκθέσεις ή ν' απαντούν ερωτήσεις Ιστορίας ή ακόμη να καταλαβαίνουν το νόημα ενός άγνωστου δοκιμίου. Πέρα από την ανασφάλεια και τον αδυσώπητο ανταγωνισμό προ των εισαγωγικών εξετάσεων, είναι φανερό ότι οι μαθητές μας, κατά κανόνα, μαθαίνουν με πολύ κόπο το α και β συγκεκριμένο θέμα, κείμενο, γνώση, πληροφορία αποσπασματική και καταναγκαστικά χωρίς ποτέ να υποψιαστούν ότι πίσω από την απο-

σπασματική γνώση υπάρχει η κινητήρια δύναμη της γνώσης, η γνώση του πώς να μαθαίνει.

Η γνώση του πώς να μαθαίνεις είναι για ένα μικρό ποσοστό μαθητών προσωπική κατάκτηση, μετά από προσπάθεια ενοποίησης του αποσπασματικού και χρηματοδότησης του ακατανόητου. Η εκπαιδευτική έρευνα έχει επισημάνει πως μια σημαντική διαφορά μεταξύ των μαθητών με χαμηλή επίδοση και των μαθητών με υψηλή επίδοση είναι η ικανότητά τους ν' αυτοκατευθύνουν τη μάθηση, ν' αυτοελέγχουν τη διαδικασία γνώσης και να αυτοαξιολογούνται. Όμως, η διαδικασία αυτή, η διαδικασία του πώς να μαθαίνουμε μπορεί να διδαχθεί τόσο μέσα από διαδικασίες βήματα διερεύνησης και λύσης προβλημάτων, όσο και μέσα από συνειδητοποίηση από το μανθάνονται, του ιδιαίτερου τρόπου λειτουργίας των γνωστικών λειτουργιών.

Η «χαρά» λοιπόν της μάθησης είναι αποτέλεσμα της μεταγνώσης, η οποία ως ανώτερη γνωστική λειτουργία αναφέρεται στα πιστεύω, τη γνώση και κατανόηση που έχει κάποιος για το επίπεδο και τις δυνατότητες της σκέψης του, του προσωπικού του συστήματος επεξεργασίας των πληροφοριών και οικοδόμησης της γνώσης.

Αν η «χαρά της μάθησης» τεθεί ως βασικός σκοπός της διδακτικής πράξης, τότε οι μαθητές μας θ' απαλλαγούν από το άγχος που τους αποξενώνει ουσιαστικά από τη σχολική ζωή και θα βοηθηθούν να αναζητήσουν στον εαυτό τους την επιτυχία αντί στους φροντιστές.

Η μεταγνώση περιέχει την ικανότητα του μανθάνοντα να σχεδιάζει μια στρατηγική για παραγωγή των πληροφοριών που χρειάζεται, να έχει επίγνωση των ιδιαίτερων βημάτων και στρατηγικών που οδηγούν στην αποτελεσματική επίλυση προβλημάτων και αντιμετώπιση γενικά νέων καταστάσεων, καθώς και να αξιολογεί τα αποτελέσματα και την πορεία κατάκτησης της γνώσης. Η σχετική έρευνα έδειξε ότι η καλλιέργεια της μεταγνώσης θεμελιώ-

νει σήμερα κάθε αποτελεσματική προσπάθεια θεραπευτικής εργασίας και θεμελιακό συστατικό της διά βίου εκπαίδευσης και της αυτομόρφωσης.

Το ερώτημα λοιπόν που προκύπτει και που πρέπει να ταλανίζει αυτή τη στιγμή όσους αποφάσισαν ν' ανανεώσουν το εκπαιδευτικό μας σύστημα είναι πόση έμφαση δίνεται, σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης μας στην καλλιέργεια δεξιοτήτων αυτομόρφωσης. Αναμφίβολα, η έμφαση στην ύλη - πληροφορία είναι αντισταθμιστικός παράγοντας στην καλλιέργεια μεταγνώσης γνώσης, δηλαδή του πώς μαθαίνουμε.

Αν η «χαρά» της μάθησης τεθεί ως βασικός σκοπός της διδακτικής πράξης, τότε οι μαθητές μας θ' απαλλαγούν από το άγχος που τους αποξενώνει ουσιαστικά από τη σχολική ζωή και θα βοηθηθούν να αναζητήσουν τον εαυτό τους την επιτυχία αντί στους φροντιστές.

* Τμήμα Επιστημών της Αγωγής Πανεπιστήμιο Κύπρου

↑ Το τέλος της αρχής και

Γιαννάκη Ηρακλέους

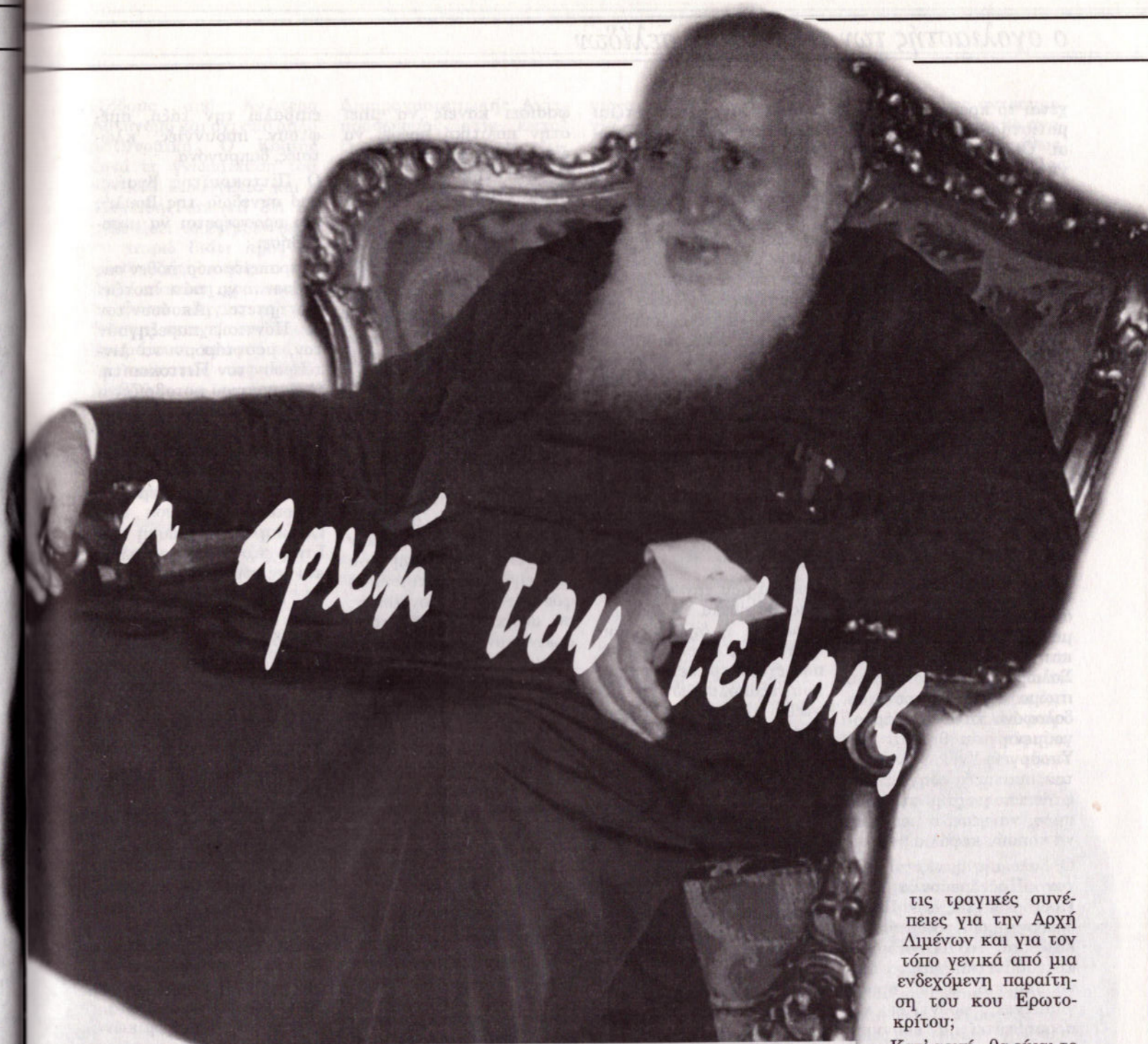
συνεχίσει την προσφορά της, επιβεβαιώνοντας για ακόμη μία φορά το υψηλό αίσθημα ευθύνης έναντι του τόπου που τη διακρίνει, γεγονός που χαροποίησε και ανακούφισε τον Κυπριακό Ελληνισμό - μία πρόσφατη ειδηση που έσκασε σαν βόμβα ήρθε και μας την έδωσε κατάκελλα με αποτέλεσμα να αναστατωθούμε ξανά και να χάσουμε τον ύπνο μας.

Ο κος Ερωτοκρίτου, λέει η ειδηση, σε κάποιο στάδιο έκανε σκέψεις να υποβάλει και γραπτώς την παραίτηση του από Πρόεδρος της Αρχής Λιμένων! Την ειδηση επιβεβαίωσε ο κ. Αβέρωφ, ο Υπουργός, ο οποίος αποκάλυψε ότι ο κος Ερωτοκρίτου του ανακοίνωσε προφορικά την πρόθεση του να παραιτηθεί, τουλάχιστον πενήντα (50) φορές.

Μάλιστα κύριοι! Ο κος Ερωτοκρίτου (το μιτσίν του εν το ξέρω) μπορεί να παραιτηθεί! Δηλαδή μπορεί τζιαι να μην παραιτηθεί, οπότεν no problem, αλλά ελα τζεπαραιτησε; Πώς να κλείσεις μάτι τη νύκτα που το άγχος!

Και από την άλλη να έρχεται ο κ. Αβέρωφ να το παίζει

Προτού καλά-καλά συνέλθουμε από το σοκ που μας προκάλεσε προ μερικών μηνών η Κατερίνα Πασχαλίδου Παντελίδου όταν ξαφνικά ανακοίνωσε ότι σκεφτόταν να αποχωρήσει από την πολιτική - αν και από τις μέχρι στιγμής ενδείξεις φαίνεται ότι τελικά απέσυρε αυτές τις σκέψεις και θα

η αρχή του τέλους

τις τραγικές συνέπειες για την Αρχή Λιμένων και για τον τόπο γενικά από μια ενδεχόμενη παραίτηση του κου Ερωτοκρίτου;

Κατ' αρχή, θα είναι το τέλος της Αρχής.

Δεύτερο, τα λιμάνια κλείουν. Επομένως καταρρέει η οικονομία, ο τόπος γεριμώνεται, έρχονται ούλλα πούκουππα. Και να ήταν μόνο τούτο, περικκιιάττεροι... Διότι οι αλυσιδωτές επιπτώσεις μπορεί να πάρουν τέτοια έκταση που δεν αποκλείεται να οδηγήσουν στην αρχή του τέλους μας.

Υπερβολές; Ε τότε ακούστε να δείτε:

Σαν αποτέλεσμα του κλεισίματος των λιμανιών, τα κρουαζιερόπλοια ρίχνουν άγκυρα, η Louis Cruise Lines κηρύσσει πτώχευση, ππέφτουν οι μετοχές του Λούη, επέρ-

αδιάφορος, να μη συνειδητοποιεί την τραγικότητα της κατάστασης τζιαι ύστερα περιμένουμε να δει χαίρι ο τόπος. Τι θα εστοίχιζε δηλαδή του κ. Αβέρωφ να πιάσει τον άνθρωπο με το καλό, να τον προσεγγίσει με κατανόηση, να τον βάλει μες την αγκαλιά του, να τον αππώσει λίγιον τέλος πάντων: Να χαρείς κύριε Ερωτοκρίτου μου - ή ακόμα καλύτερα να του απευθυνθεί με το μιτσίν του (που εν το ξέρω), ότι τζιαι να πεις κολατζιεύκεται ο άλλος, δημιουργείται περισσότερη οικειότητα - σκέφτου το καλλύττερα... να χαρείς μεν μας το κάμεις τούτον, έρχονται Χριστούγεννα... άτε σιόρ, βάλε λλιό νερό στο κρασί σου ... και τα

παρόμοια. Πού ξέρεις, μπορεί ο κος Ερωτοκρίτου να κάμει πενηκοστές δεύτερες σκέψεις και να συνεχίσει την προσφορά του για το καλό του τόπου.

Τουναντίον ο κ. Αβέρωφ, προφανώς επηρεασθείς από τους συμβούλους του που προσπαθούν να τον καθησυχάσουν (Μεν του βάλλεις φτι κύριε Αβέρωφ μου, τούτος να του σύρεις κατσόσοηοιρο πα'στα συνίσχια εν λαχτά που την καρέκλα του), προποσιείται τον αδιάφορο και δηλώνει για τον κων Ερωτοκρίτου: Τζιαι οικκιμέ τζ' αν παραιτηθεί τζ' αν μεν παραιτηθεί!

Ρε παιθκια, μα εσυνειδητοποιήσετε

ΤΙΠΟΤΑ ΔΕΝ ΦΕΡΝΕΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΣΟ ΚΟΝΤΑ

ΟΣΟ Η ΜΟΥΣΙΚΗ.

(ΕΚΤΟΣ, ΙΣΩΣ, ΑΠΟ ΜΙΑ ΚΑΛΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ.)

Υπάρχει μια παγκόσμια αλήθεια για τη διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας: ο κάθε πελάτης είναι μοναδικός. Κάτι που μπορεί να είναι κατάλληλο για τον έναν μπορεί να μην είναι για κάποιον άλλον. Κι' αυτό το γνωρίζουν καλά οι ειδικοί της PricewaterhouseCoopers. Γι' αυτό άλλωστε δουλεύουμε πάνω σε μερικά από τα δυσκολότερα προβλήματα των εφοδιαστικών αλυσίδων σ'ολόκληρο τον κόσμο. Επαναπροσδιορίζουμε τη στρατηγική, βελτιστοποιούμε τις διαδικασίες και εφαρμόζουμε με έξυπνο τρόπο νέες τεχνολογίες. Όλα αυτά, για να βοηθήσουμε τις εταιρίες να βελτιώσουν την ικανότητα τους να λειτουργούν σε παγκόσμια κλίμακα και, ταυτόχρονα, να εξυπηρετούν τους πελάτες τους τοπικά. Βλέπετε, με 155,000 ανθρώπους σε 150 διαφορετικές χώρες, μπορούμε να κάνουμε τον κόσμο να δείχνει πολύ πιο μικρός. www.pwcglobal.com

Τηλ: +357-2-555000, Φάξ: +357-2-555001

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Ελάτε κοντά μας. Μαζί μπορούμε ν' αλλάξουμε τον κόσμο.

1
01
5 290573 551015

A barcode with the number 5 290573 551015 printed below it. To the right of the main barcode is a smaller barcode with the number 01 printed above it. The entire barcode area is enclosed in a white rectangular box.